

Annemieke Benschop Dirk J. Korf

Flevomonitor 2010

*Kwetsbare Groepen
en Huiselijk Geweld*

Bonger Reeks

19

FLEVOMONITOR 2010

FLEVOMONITOR 2010
Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld

Annemieke Benschop & Dirk J. Korf
m.m.v. Bobby Steiner

Dit onderzoek is uitgevoerd door het Bonger Instituut voor Criminologie van de Universiteit van Amsterdam, in opdracht van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de Gemeente Almere, namens alle gemeenten in de provincie Flevoland.

Universiteit van Amsterdam
Bonger Instituut voor Criminologie
Postbus 1030
1000 BA Amsterdam
www.bonger.nl
Tel : 020 525 3918
E-mail : bonger-fdr@uva.nl

Gemeente Almere
Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling
Postbus 200
1300 AE Almere
www.almere.nl
Tel : 036 527 7000
E-mail : dmosecretariaat@almere.nl

Uitgave: Rozenberg Publishers (www.rozenbergps.com)

Benschop A. & Korf D.J. (2011) *Flevomonitor 2010. Kwetsbare Groepen en Huiselijk Geweld*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

ISBN 978 90 361 0251 3

Trefwoorden: Flevoland, verslaving, dak- en thuisloosheid, huiselijk geweld.

© 2011, de auteurs

INHOUD

1	SAMENVATTING	7
	Kerncijfers 2010	7
	<i>Geslacht, leeftijd, etniciteit</i>	8
	<i>Gemeente</i>	10
	Trends en patronen.....	10
	Ouderenmishandeling	12
	Opbouw van dit rapport	12
2	DOEL EN AANPAK	13
	Doelstelling	13
	Aangeleverde gegevens	14
	Databewerking en analyse	15
	Begrippen en definities	17
	<i>Etniciteit</i>	17
	<i>Gemeente</i>	19
	<i>Opleiding, inkomen, woonsituatie en samenstelling huishouden</i>	19
	Hoe de tabellen te lezen	20
3	KWETSBARE GROEPEN 2010	23
	<i>Overlap tussen instanties</i>	24
	<i>Geregistreeerde problematiek</i>	25
	Verslaving.....	26
	Dak- en thuisloosheid	31
	<i>Vier groepen dak- en thuislozen</i>	35
	Slachtoffers van huiselijk geweld	41
	Overlap tussen de thema's	46
	Situatie per gemeente	48
	Conclusie	50
4	TRENDS	51
	Verslaafden	53
	Dak- en thuislozen	56
	Slachtoffers huiselijk geweld.....	60
	Overlap.....	62

	Situatie per gemeente.....	62
	Conclusie	63
5	PLEGERS VAN HUISELIJK GEWELD	65
	Trends	71
6	NADERE VERKENNING OUDERENMISHANDELING.....	75
	Aanvullende data analyses.....	75
	Inhoudelijke verdieping	80
	Conclusie	91
7	OVERZICHTEN PER INSTELLING.....	93
	BlijfGroep	94
	MEE IJsseloevers.....	96
	IrisZorg	98
	Kwintes	100
	Leger des Heils	102
	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland.....	104
	Meerkanten	106
	Openbaar Ministerie	108
	Politie	110
	Reclassering	112
	De Meregaard	114
	Tactus.....	116
	Tikvah	118
	Vangnet & Advies	120
	De Waag	122
	Zorggroep Almere.....	124
	Zorggroep Oude en Nieuwe Land	126
	Woningcorporaties.....	128
	<i>De Alliantie</i>	128
	<i>Centrada</i>	128
	<i>Goede Stede</i>	129
	<i>Ymere</i>	129

1 SAMENVATTING

De Flevomonitor focust op de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie Flevoland. Sinds 2005 wordt jaarlijks cijfermateriaal verzameld en geanalyseerd van instanties die zich bezighouden met deze thematiek. In deze zesde jaargang is, in het kader van huiselijk geweld, extra aandacht besteed aan ouderenmishandeling.

Kerncijfers 2010

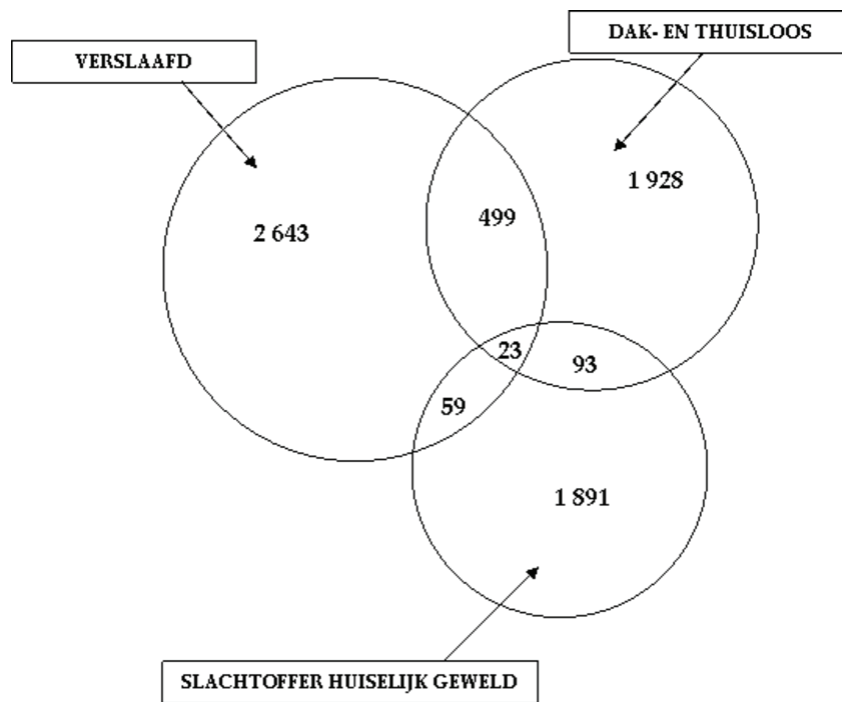
Dit rapport is gebaseerd op gegevens van 17 instanties, waaronder verslavingszorg, maatschappelijke opvang, geestelijke gezondheidszorg, maatschappelijk werk en politie/justitie. Deze instanties hanteren natuurlijk niet allemaal hetzelfde registratiesysteem en ook het soort gegevens dat wordt vastgelegd loopt uiteen. Om binnen de geleverde databestanden verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld te kunnen identificeren moeten deze personen om te beginnen contact hebben gehad met een deelnemende instantie. Vervolgens moet de problematiek bij die instantie worden opgemerkt, vastgelegd zijn in het registratiesysteem en daar voor de Flevomonitor ook weer uit geselecteerd zijn. De cijfers in de Flevomonitor gaan dan ook uitsluitend over **geregistreerde** verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. De registratiegegevens zijn geanonimiseerd, maar wel zodanig versleuteld dat koppeling op individueel niveau mogelijk is. Daardoor is het mogelijk te corrigeren voor dubbeltellingen: personen die in 2010 meermaals bij eenzelfde instantie en/of bij meerdere instanties voorkomen.

In totaal bevatten de registraties van de deelnemende instanties gegevens van 3 224 unieke verslaafden, 2 543 unieke dak- en thuislozen en 2 066 unieke slachtoffers van huiselijk geweld. De meeste personen vallen binnen één thema, maar in 651 gevallen scoort iemand op twee thema's en 23 individuen scoren op alle drie de thema's. De overlap tussen de thema's bedraagt daarmee 10% op jaarbasis. Rekening houdend met deze overlap, zijn er in totaal **7 136 unieke personen** verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer van huiselijk geweld.

3 224 unieke geregistreerde verslaafden

2 543 unieke geregistreerde dak- en thuislozen (incl. zwerfjongeren)

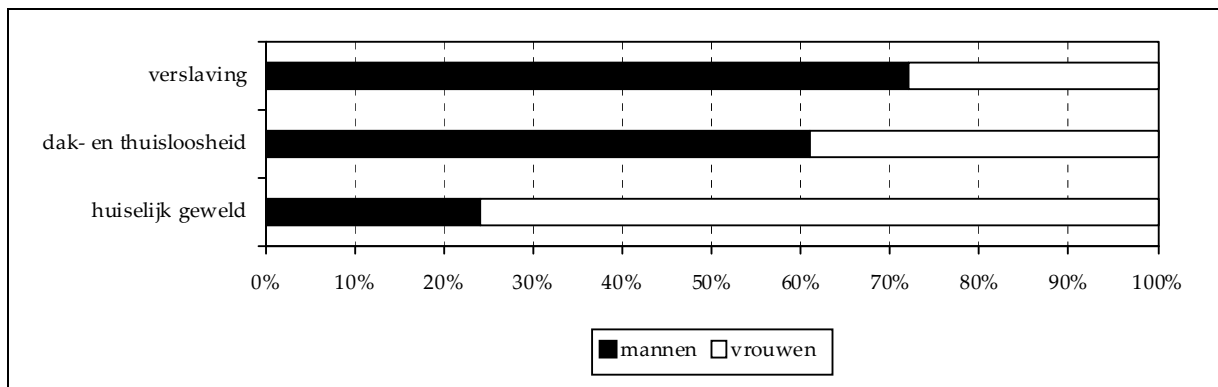
2 066 unieke geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld

Geslacht, leeftijd, etniciteit

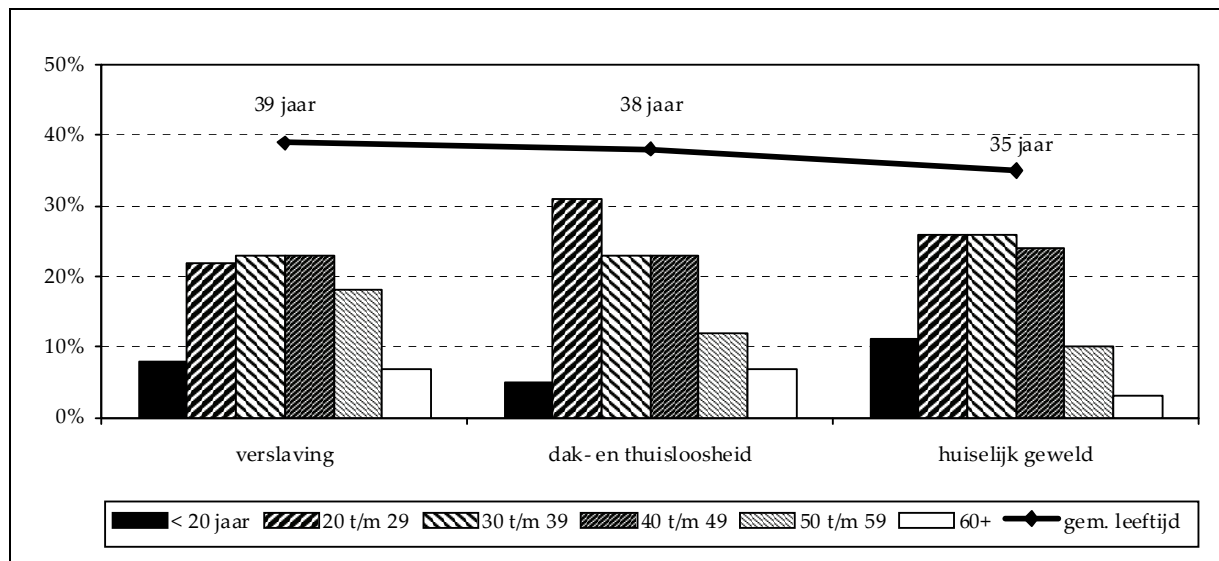
De verslaafden zijn in meerderheid **mannen** (72%), net als de dak- en thuislozen (61%). De slachtoffers van huiselijk geweld zijn daarentegen voornamelijk, maar zeker niet uitsluitend, vrouwen (76%).

Figuur 1.1 Geslacht

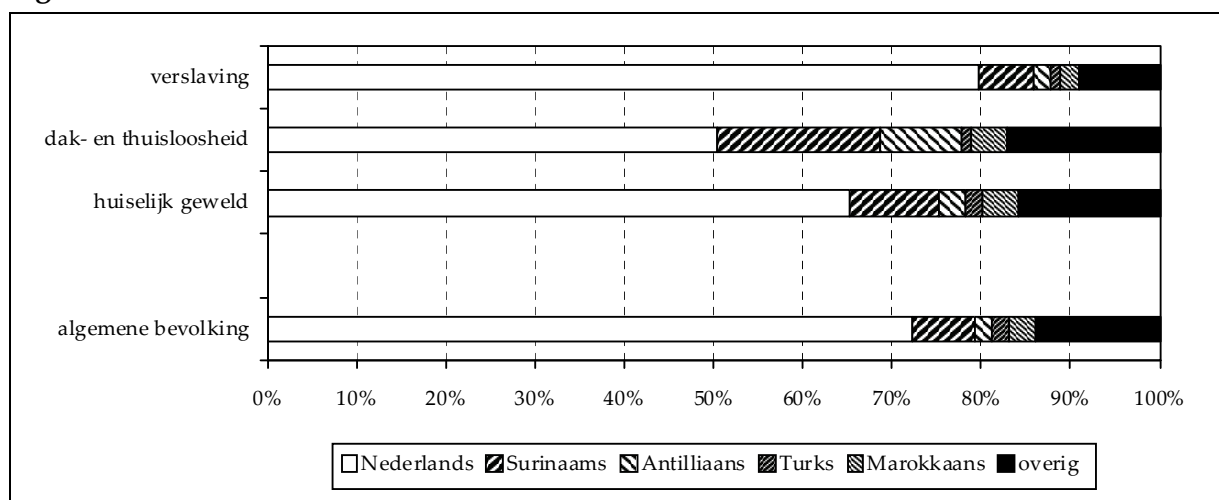
De gemiddelde **leeftijd** is het hoogst bij verslaafden (39 jaar), gevolgd door dak- en thuislozen (38 jaar) en slachtoffers van huiselijk geweld (35 jaar). Verhoudingsgewijs ten opzichte van de andere groepen zijn verslaafden vaker vijftigplussers, dak- en thuislozen vaker twintigers en slachtoffers van huiselijk geweld vaker jongeren beneden de 20 jaar (hoewel de meeste slachtoffers ouder zijn).

Figuur 1.2 Leeftijd

De verschillende instanties bepalen en registreren **etniciteit** op uiteenlopende manieren: op basis van het geboorteland van de persoon zelf, diens vader en/of moeder, nationaliteit of subjectieve etniciteit. Zo goed als mogelijk onderscheiden we autochtone Nederlanders, Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen en overige allochtonen. Net als in de algemene bevolking van Flevoland, vormen autochtone Nederlanders binnen alle drie de thema's de grootste groep. Bij de verslaafden is hun aandeel het grootst (79%); bij de dak- en thuislozen het kleinst (50%). Vooral Surinamers zijn oververtegenwoordigd bij zowel dak- en thuislozen als slachtoffers van huiselijk geweld. Onder dak- en thuislozen komen ook relatief veel Antillianen voor.

Figuur 1.3 Etniciteit

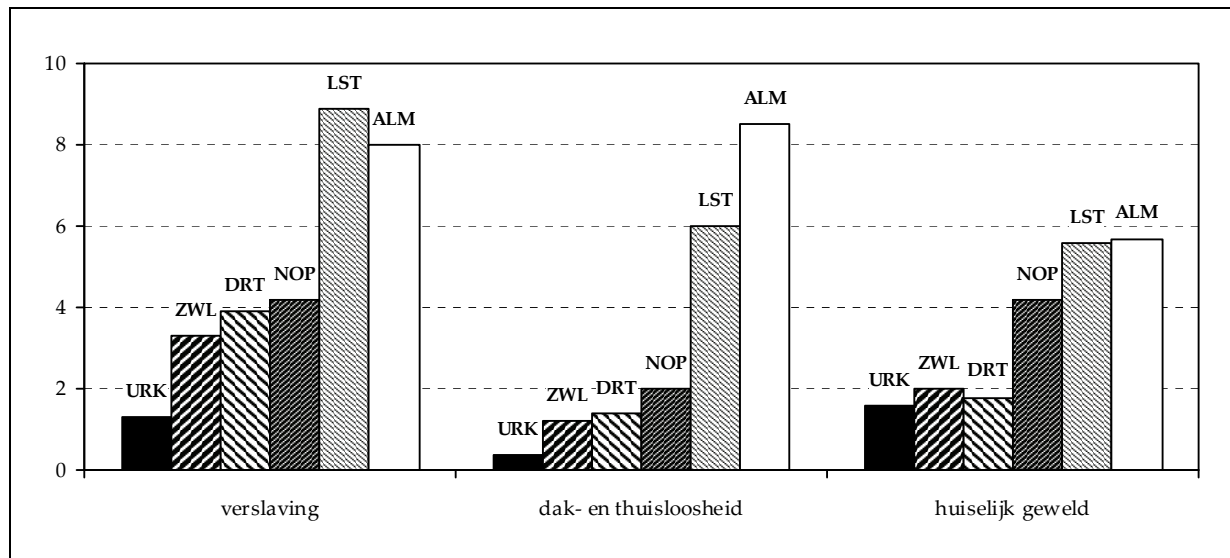

Gemeente

In absolute aantallen kent Almere verreweg de meeste geregistreeerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Dit is ook de grootste stad van de provincie; bijna de helft van de Flevolandse bevolking woont hier. Afgezet tegen het aantal inwoners heeft Almere ook relatief de grootste groep dak- en thuislozen, maar het aantal verslaafden is in Lelystad relatief het grootst. Wat betreft slachtoffers van huiselijk geweld ontlopen beide steden elkaar weinig.

Algemeen gesproken neemt met een groter inwonertal ook de omvang van kwetsbare groepen absoluut en relatief ten opzichte van de bevolking toe, totdat een plafond bereikt wordt en de groei afzwakt. In de gemeente Zeewolde lijken de kwetsbare groepen iets groter dan op basis van het inwonertal te verwachten valt.

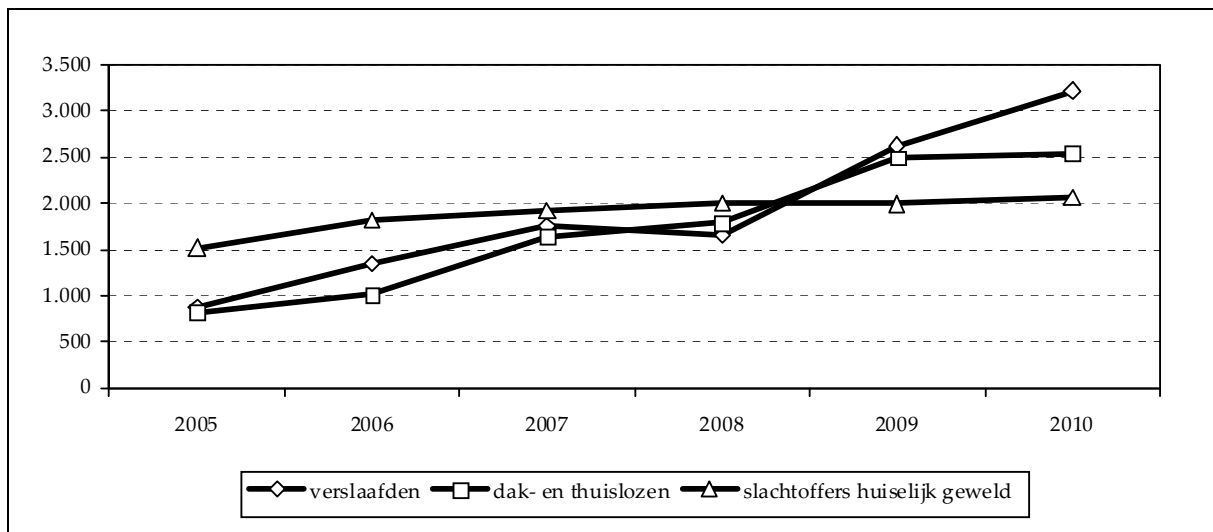
Figuur 1.4 Gemeente: aantallen per 1 000 inwoners

Trends en patronen

Sinds de Flevomonitor in 2005 van start ging is de gerapporteerde omvang van kwetsbare groepen fors toegenomen en ook in 2010 werden wederom veel grotere aantallen verslaafden en dak- en thuislozen geïdentificeerd in de registraties. Tot aan 2009 was dat vooral een gevolg van uitbreiding en verbetering van de aangeleverde gegevensbestanden. Tussen 2009 en 2010 zijn de cijfers wel te vergelijken. In die periode steeg het aantal geregistreeerde verslaafden met 23%, het aantal dak- en thuislozen (+2%) en slachtoffers van huiselijk geweld (+3%) lieten een lichte stijging zien.

Figuur 1.5 Aantallen per jaar

Ondanks de groei van de groep verslaafden, is het aantal harddrugverslaafden niet toegenomen. Het profiel van de verslaafden is wat betreft geslacht, leeftijd, etniciteit en woonplaats niet veranderd tussen 2009 en 2010. Bij de dak- en thuislozen nam het aantal feitelijk daklozen en zwerfjongeren af, terwijl de groep 'onbekende' daklozen (postadressen bij het Leger des Heils) fors toenam. De afname van het aantal zwerfjongeren is het gevolg van een wijziging in de definitie van zwerfjongeren (de leeftijdsgrens ging van 25 naar 23 jaar en begeleid en beschermd worden werden uitgesloten). Vergeleken met 2009, ligt in 2010 de gemiddelde leeftijd van dak- en thuislozen iets hoger en komt een groter deel uit Almere. Het profiel van slachtoffers van huiselijk geweld was in 2009 en 2010 vergelijkbaar.

Plegers huiselijk geweld

Binnen het thema huiselijk geweld focust de Flevomonitor op de slachtoffers, maar de registraties van de deelnemende instanties bevatten tevens gegevens van in totaal 959 unieke (verdachte) plegers van huiselijk geweld. Dit zijn vooral – maar niet uitsluitend – mannen (86%) met een gemiddelde leeftijd van 35 jaar. De meerderheid (60%) is autochtoon Nederlands, maar allochtonen zijn in verhouding tot de algemene bevolking oververtegenwoordigd. Hoe groter de gemeente, hoe groter het absolute en relatieve aantal geregistreerde plegers. Dit patroon geldt voor zowel plegers als slachtoffers van huiselijk geweld, maar het aantal slachtoffers ligt een stuk hoger.

De overlap met de drie hoofdthema's van deze monitor bedraagt 34%: bij 16% van de plegers is verslaving geregistreerd, bij 8% dak- en thuisloosheid en 15% van de plegers is tevens slachtoffer van huiselijk geweld.

Tussen 2009 en 2010 is het aantal geregistreerde plegers nagenoeg hetzelfde gebleven en ook hun profiel is nauwelijks veranderd.

Ouderenmishandeling

In een verdiepende studie naar het thema ouderenmishandeling zijn aanvullende data analyses uitgevoerd en zijn 55 dossiers van politie en hulpverlening bestudeerd. In de registratiegegevens van de Flevomonitor zijn over de periode 2008-2010 in totaal 95 slachtoffers van huiselijk geweld van 65 jaar of ouder geïdentificeerd. In de bestudeerde dossiers was ouderenmishandeling meestal lichamelijk en/of psychisch van aard. Plegers waren in de meeste gevallen partner of volwassen zoon of dochter, die opvallend vaak zelf met verslaving en/of psychische problemen kampten. Twee dossiers handelden over ontspoorde mantelzorg; mishandeling door professionele verzorgers in instellingen is niet aangetroffen.

Opbouw van dit rapport

In hoofdstuk 2 beschrijven we het doel en de aanpak van deze monitor en definiëren we enkele begrippen. In hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van 2010. We geven een overzicht van het totale bestand, bespreken de drie thema's die centraal staan in de monitor, gaan in op de overlap tussen verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld, en schetsen de situatie per gemeente. In hoofdstuk 4 gaan we in op mogelijke trends in de omvang en samenstelling van de groepen. In hoofdstuk 5 zijn de gegevens terug te vinden van (verdachte) plegers van huiselijk geweld. Hoofdstuk 6 bevat de resultaten van een verdiepende studie rondom het thema ouderenmishandeling. Tot slot staan in hoofdstuk 7 de meer gedetailleerde gegevens per deelnemende instantie.

2 DOEL EN AANPAK

In de provincie Flevoland bestaat een gevarieerd aanbod aan preventie, opvang en begeleiding van kwetsbare groepen als dak- en thuislozen, verslaafden en slachtoffers van huiselijk geweld. Vanuit bij provincie, regio, gemeenten en instellingen bestaande behoefte aan betrouwbare en overzichtelijke informatie over maatschappelijke opvang, ambulante verslavingszorg en huiselijk geweld is vanaf 2005, onder verantwoordelijkheid van centrumgemeente Almere, een monitor ontwikkeld waarin periodiek en systematisch gegevens worden verzameld en gekoppeld. De Flevo-monitor geeft inzicht in de profielen van de bereikte doelgroepen van verschillende voorzieningen en instellingen; schetst een beeld van de overlap (c.q. het gebrek daaraan) tussen instanties; en levert kern- en trendcijfers over verslaafden, dak- en thuislozen, slachtoffers en daders van huiselijk geweld, zowel voor de provincie als geheel alsook op gemeenteniveau. De afgelopen jaren zijn de aanlevering en analyse van gegevens steeds verder verbeterd en het groeiende databestand biedt steeds meer mogelijkheden om ontwikkelingen en trends te kunnen onderscheiden.

Doelstelling

Het leveren van beleidsondersteunende informatie over de stand van zaken en recente ontwikkelingen rond verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld aan instellingen, gemeenten en provincie, vormt het bestaansrecht van deze monitor. Doelstellingen van de monitor zijn:

- Vanaf het registratiejaar 2005 wordt jaarlijks een monitorrapport opgeleverd waarin relevante beleidsinformatie op het niveau van groepen en voorzieningen in beeld wordt gebracht.
- De beleidsinformatie is ondersteunend aan het proces van beleidsevaluatie en beleidsontwikkeling voor gemeenten, betrokken instellingen en provincie.
- Wanneer de geselecteerde cliëntregistratiegegevens (indicatoren) van de leverende instellingen op geanonimiseerd gegevensniveau kunnen worden gekoppeld, zal het gaandeweg mogelijk worden om de in-, door- en uitstroom van groepen tussen voorzieningen zo betrouwbaar mogelijk in beeld te brengen.

Aangeleverde gegevens

Voor deze monitor zijn geanonimiseerde gegevens aangeleverd door verschillende instanties die contact hebben met verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers (en plegers) van huiselijk geweld. De voorletter, eerste drie letters van de achternaam, geboortedatum en geslacht zijn versleuteld tot een unieke, niet op de persoon herleidbare code. Zodoende kunnen bestanden op individueel niveau gekoppeld worden en kan de overlap tussen verschillende instanties en de overlap tussen verschillende doelgroepen in kaart worden gebracht, zonder dat de privacy van deze personen in het geding komt. De versleuteling van gegevens gebeurt soms door de instanties zelf, meestal door het Bonger Instituut. In dat laatste geval worden de naamgegevens direct na versleuteling vernietigd.

Het is voor de deelnemende instanties niet altijd even eenvoudig om alle gevraagde gegevens (tijdig) aan te leveren. Registratiesystemen zijn soms dusdanig ingericht dat de gegevens er niet zomaar 'met een druk op de knop' uitrollen. Bepaalde systemen kunnen alleen geaggregeerde output produceren en geen databestand op individueel niveau. Bij Iriszorg, Maatschappelijke Dienstverlening, Reclassering, Tikvah en Zorggroep ONL wordt handmatig een spreadsheet met de gewenste gegevens gevuld. In sommige gevallen komt er gedeeltelijk handwerk aan te pas door bijvoorbeeld informatie over opleidingsniveau vanuit het dossier toe te voegen aan het gegevensbestand.

Openbaar Ministerie en Reclassering is gevraagd een selectie te maken van gegevens van plegers van huiselijk geweld. Ook Politie heeft een selectie gemaakt op het thema huiselijk geweld omdat de volledige politieregistratie tienduizenden gegevens zou bevatten. De overige instanties is gevraagd het totale cliëntenbestand te leveren, althans van vestigingen in de provincie Flevoland.¹ Dit om de overlap tussen instanties zo goed mogelijk in kaart te kunnen brengen. Bijvoorbeeld: een cliënt van BlijfGroep is tevens bij De Meregwaard in behandeling voor depressie, maar bij de laatste instantie is het huiselijk geweld niet gesignaleerd of niet vastgelegd in het registratiesysteem. Deze persoon zal dan niet in de selectie van gegevens van De Meregwaard terecht komen en de overlap tussen beide instanties kan niet worden aangetoond. Vrijwel alle instanties hebben aan het verzoek voldaan en de volledige registratie aangeleverd. Bij de uitzonderingen Maatschappelijke Dienstverlening en Zorggroep ONL is dit echter ondoenlijk omdat gegevens handmatig moeten worden overgeno-

¹ Let wel: het gaat hier om vestigingsplaats van (dependances van) instanties, niet om woonplaats van cliënten.

men uit het systeem. Bij Maatschappelijke Dienstverlening is een selectie gemaakt van gegevens binnen de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld; Zorggroep ONL leverde uitsluitend gegevens van slachtoffers van huiselijk geweld. De Stichting Rehoboth is in 2010 opgeheven. In totaal nemen 17 instanties deel aan deze Flevomonitor.

Instelling	Geleverd bestand
BlijfGroep (Bl)	Volledig bestand
MEE IJsseloevers (Ijs)	Volledig bestand
IrisZorg (Ir)	Volledig bestand
Kwintes (Kw)	Volledig bestand
Leger des Heils (Le)	Volledig bestand
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	Selectie verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld
Meerkanten (Me)	Volledig bestand
Openbaar Ministerie (Op)	Selectie plegers van huiselijk geweld
Politie (Po)	Selectie incidenten huiselijk geweld
Reclassering (Rc)	Selectie plegers van huiselijk geweld
Rehoboth (Re)	Opgeheven
De Mergaard (Sy)	Volledig bestand (volwassenen)
Tactus (Ta)	Volledig bestand
Tikvah (Ti)	Volledig bestand
Vangnet & Advies GGD (Va)	Volledig bestand
De Waag (Wa)	Volledig bestand
Zorggroep Almere (Za)	Volledig bestand AMW
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	Selectie slachtoffers van huiselijk geweld

Ook vier woningcorporaties in Flevoland (Alliantie, Centrada, Goede Stede en Ymere) is gevraagd gegevens te leveren ten behoeve van de Flevomonitor. De registraties van deze instellingen zijn op adresniveau en kunnen niet worden gekoppeld aan de registraties op individueel niveau van de overige deelnemende instanties. De woningcorporaties leverden overzichten van huurachterstanden en het aantal maal dat een incassobureau is ingeschakeld en/of huisuitzetting heeft plaatsgevonden. Deze gegevens zijn terug te vinden in hoofdstuk 7.

Databewerking en analyse

De aangeleverde databestanden bevatten gezamenlijk tienduizenden records. Voor analyse was een aantal bewerkingen noodzakelijk.

Allereerst zijn de bestanden opgeschoond. Dit bestond deels uit een reductie van het aantal records.

- Een aantal bestanden bevatte *aperte identieke records*; deze dubbels zijn verwijderd.

- Bij een aantal instanties resulteren mutaties (bijv. interne verhuizing) of meerdere kenmerken (bijv. meervoudige problematiek) in *multiple records* per cliënt. Deze records zijn gecombineerd.
- Enkele bestanden bevatten ook records van personen die wel waren aangemeld, maar (nog) niet daadwerkelijk ingestroomd. Dit kan gebeuren wanneer iemand vlak voor de jaarwisseling wordt aangemeld, wanneer er sprake is van een wachtlijst, of wanneer iemand simpelweg niet komt opdagen. Voor de vergelijkbaarheid met andere instanties, die alleen gegevens leverden van daadwerkelijk ingestroomde klanten, zijn records van *aanmeldingen zonder instroom* verwijderd.

Daarnaast zijn gegevens gesynchroniseerd, gecategoriseerd en gecombineerd.

- Geboortedatum is omgezet in leeftijd (op 1-1-2011). Deze is vervolgens ingedeeld in categorieën.
- In sommige gevallen is de geboorteplaats omgezet in het geboorteland.
- Gegevens over etniciteit, inkomen, opleidingsniveau, woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn ieder voor zich samengevoegd tot een beperkt aantal categorieën.
- Na koppeling van de bestanden zijn, in die gevallen dat een persoon in meerdere bestanden voorkwam, eventuele missende gegevens in het ene bestand aangevuld met gegevens uit een ander bestand.
- Wanneer verschillende bestanden tegenstrijdige achtergrondgegevens van dezelfde persoon bevatten (bijv. woonplaats is Almere in bestand A en Lelystad in bestand B), dan gelden de meest actuele gegevens.
- Wanneer verschillende bestanden afwijkende informatie omtrent verslaving, dakloosheid of huiselijk geweld van dezelfde persoon bevatten (bijv. dakloos in bestand A en niet dakloos in bestand B), dan geldt de positieve score (wel dakloos in dit geval).

Door de levering van de volledige registratie door veel instanties, bevatte het uiteindelijke gekoppelde bestand ook records die geen betrekking hebben op de drie thema's van deze monitor. Dat wil zeggen dat de personen bij geen van de deelnemende instanties bekend stonden als verslaafde, dak- en thuisloze, slachtoffer of plegger van huiselijk geweld. Deze gegevens laten we in dit rapport buiten beschouwing.² In on-

² Bij de tabellen per instelling achter in deze rapportage zijn deze gegevens wel meegenomen.

derstaand overzicht staat per instantie het aantal unieke personen vermeld dat in deze Flevomonitor is geïncludeerd.

Instelling	unieke personen in geleverd bestand	unieke personen geïncludeerd in monitor
BlijfGroep (Bl)	499	493
MEE IJsseloevers (IJs)	2 199	151
IrisZorg (Ir)	72	71
Kwintes (Kw)	1 307	644
Leger des Heils (Le)	1 773	1 708
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	106	106
Meerkanten (Me)	4 881	1 605
Openbaar Ministerie (Op)	275	275
Politie (Po)	1 838	1 838
Reclassering (Rc)	39	39
De Meregwaard (Sy)	3 613	756
Tactus (Ta)	1 333	1 139
Tikvah (Ti)	35	29
Vangnet & Advies GGD (Va)	1 068	663
De Waag (Wa)	733	430
Zorggroep Almere (Za)	2 833	417
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	167	167

In het volgende hoofdstuk bespreken we de aangeleverde gegevens van verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Gegevens van plegers van huiselijk geweld komen in hoofdstuk 5 aan bod.

Begrippen en definities

Verschillende instellingen hanteren verschillende manieren om achtergrondkenmerken te registreren. Voor deze monitor hebben we gezocht naar de grootste gemene deler om deze kenmerken toch op een zo eenduidig mogelijke manier te kunnen presenteren.

Etniciteit

De officiële definitie van etniciteit is die van het CBS: hierbij wordt het **geboorteland van de ouders** gecombineerd met het **geboorteland van die persoon zelf**, om zo tot etniciteit te komen. Iemand is volgens deze definitie autochtoon wanneer beide ouders in Nederland geboren zijn en allochtoon wanneer ten minste één van de ouders in het buitenland geboren is. Met deze methode zijn ook tweede generatie allochtonen nog te herkennen; dat zijn in Nederland geboren kinderen van (een) in het buitenland geboren ouder(s). Eerste generatie allochtonen worden ingedeeld naar het land waar zij zelf zijn geboren. Tweede generatie allochtonen worden ingedeeld naar

het land van de in het buitenland geboren ouder.³ Indien aanwezig is ook in deze Flevomonitor het geboorteland van de ouders gebruikt om de etniciteit te bepalen. Daarbij maken we onderscheid tussen autochtone Nederlanders en allochtonen. Allochtonen zijn vervolgens weer onderverdeeld in Surinamers, Antillianen, Turken, Marokkanen, overige niet-westerse allochtonen⁴ en westerse allochtonen⁵.

Slechts 3 instanties (Meerkanten, Reclassering en De Meregwaard) waren in staat complete gegevens te leveren omtrent geboorteland van de persoon zelf en zijn/haar ouders. Leger des Heils leverde geboorteland van zowel de klant als zijn/haar moeder (geboorteland van de vader wordt niet geregistreerd). Bij 3 instanties (BlijfGroep, Tikvah en De Waag) was het geboorteland van de ouders in veel gevallen onbekend. De overige instanties kunnen deze gegevens niet uit het registratiesysteem ophalen, vaak omdat de mogelijkheid niet bestaat het geboorteland van de ouders in het systeem vast te leggen. Bij Kwintes, Vangnet & Advies en Zorggroep Oude en Nieuwe Land ontbreekt (vaak) ook het geboorteland van de persoon zelf.

Instantie	Geboorteland			Nationaliteit	Subjectieve etniciteit
	persoon	moeder	vader		
BlijfGroep (Bl)	OK	incompleet	incompleet	OK	n.g.
MEE IJsseloevers (IJs)	OK	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
IrisZorg (Ir)	OK	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Kwintes (Kw)	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Leger des Heils (Le)	OK	OK	n.g.	OK	n.g.
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	OK	n.g.	n.g.	incompleet	incompleet
Meerkanten (Me)	OK	OK	OK	OK	n.g.
Openbaar Ministerie (Op)	OK	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Politie (Po)	OK	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Reclassering (Rc)	OK	OK	OK	OK	incompleet
De Meregwaard (Sy)	OK	OK	OK	OK	n.g.
Tactus (Ta)	OK	n.g.	n.g.	OK	OK
Tikvah (Ti)	OK	incompleet	incompleet	OK	OK
Vangnet & Advies GGD (Va)	n.g.	n.g.	n.g.	OK	n.g.
De Waag (Wa)	OK	incompleet	incompleet	n.g.	n.g.
Zorggroep Almere (Za)	OK	incompleet	incompleet	n.g.	OK
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	incompleet	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.

n.g. = niet geregistreerd of niet leverbaar
incompleet = ten minste 20% van de gegevens ontbreekt

³ Wanneer beide ouders in het buitenland zijn geboren, geldt het geboorteland van de moeder.

⁴ Afkomstig uit Afrika, Azië (exclusief Indonesië en Japan) of Zuid-Amerika.

⁵ Afkomstig uit Australië, Europa of Noord-Amerika. Officieel worden door het CBS hier ook Indonesië en Japan toe gerekend. Indonesische allochtonen zijn vaak afkomstig uit voormalig Nederlands-Indië (en dus van oorsprong weer Nederlandse kolonisten). Japanse allochtonen zijn vaak expats (werknemers van internationale bedrijven).

Wanneer het geboorteland van de ouders ontbrak, is eerst gekeken naar het geboorteland van de persoon zelf. Als alternatief, of aanvullend, is ook gebruik gemaakt van de geregistreerde **nationaliteit** of zogenoemde **subjectieve etniciteit** (de persoon geeft daarbij zelf aan tot welke etnische groep hij/zij behoort of de hulpverlener maakt een inschatting). Dat betekent bijvoorbeeld dat iemand die in Nederland is geboren (geboorteland ouders onbekend) en een Turkse nationaliteit heeft als Turks is geclassificeerd. Van circa 30% van alle unieke personen in de Flevomonitor is alleen bekend dat zij in Nederland geboren zijn en van een aantal van hen ook dat zij de Nederlandse nationaliteit bezitten. Deze personen zijn als autochtoon Nederlands geclassificeerd, maar zouden net zo goed tot de tweede generatie allochtonen kunnen behoren. Deze alternatieve procedure om de etniciteit te bepalen zal dus een *onderschatting* van het aantal allochtonen tot gevolg hebben.

Gemeente

Gemeente kan zowel betrekking hebben op de gemeente van herkomst bij aanmelding (soms jaren geleden) als de huidige woonplaats. Wanneer personen in de opvang verblijven, betekent dit derhalve dat het huidige woonadres vaak wordt bepaald door de vestigingsplaats van de instelling.

Opleiding, inkomen, woonsituatie en samenstelling huishouden

Indien beschikbaar zijn gegevens over opleidingsniveau als volgt gecategoriseerd: laag (basisonderwijs, vmbo), midden (havo, vwo, mbo) en hoog (hbo, universiteit). Bron van inkomsten is onderverdeeld in: geen, loondienst (of zelfstandige), uitkering (o.a. WW, WIA, bijstand en ziektewet) en anders (bijv. pensioen, studiefinanciering). Bij de woonsituatie onderscheiden we: ouderlijk huis, zelfstandig (van studentenhuis tot gezinswoning), opvang en begeleiding (van tijdelijke opvang tot langdurige woonbegeleiding), institutioneel (detentie, kliniek, asielzoekerscentrum) en dakloos. Net als bij de woonplaats reflecteert de woonsituatie bij de ene instantie de huidige omstandigheden en bij de andere instantie de situatie voorafgaand aan instroom. Samenstelling van het huishouden is onderverdeeld in: met ouder(s)/verzorger(s), alleenstaand met of zonder kind(eren), met partner met of zonder kind(eren), en anders (overige huisgenoten).

De meeste instanties blijken deze kenmerken niet of onvoldoende te kunnen leveren. Opleidingsniveau wordt door 10 van de 17 deelnemende instanties überhaupt niet

geregistreerd en bij 4 andere instanties biedt het systeem wel de ruimte om deze informatie vast te leggen, maar blijkt in de praktijk de opleiding vaak niet ingevuld of onbekend. Slechts 3 instanties konden voldoende registratiegegevens over opleiding leveren, 6 over inkomensniveau, 6 over woonsituatie en 10 over samenstelling van het huishouden.⁶ Door de vele ontbrekende gegevens zullen deze kenmerken in dit rapport grotendeels buiten beschouwing worden gelaten.

Instantie	Opleiding	Inkomen	Woonsituatie	Huishouden
BlijfGroep (Bl)	incompleteet	OK	OK	OK
MEE IJsseloevers (IJs)	incompleteet	n.g.	incompleteet	incompleteet
IrisZorg (Ir)	OK	OK	n.g.	OK
Kwintes (Kw)	n.g.	n.g.	incompleteet	n.g.
Leger des Heils (Le)	incompleteet	incompleteet	n.g.	OK
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	n.g.	incompleteet	n.g.	OK
Meerkanten (Me)	n.g.	n.g.	incompleteet	incompleteet
Openbaar Ministerie (Op)	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Politie (Po)	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.
Reclassering (Rc)	OK	OK	OK	OK
De Meregwaard (Sy)	n.g.	n.g.	OK	incompleteet
Tactus (Ta)	incompleteet	OK	OK	OK
Tikvah (Ti)	OK	OK	OK	OK
Vangnet & Advies GGD (Va)	n.g.	incompleteet	n.g.	OK
De Waag (Wa)	n.g.	n.g.	OK	OK
Zorggroep Almere (Za)	n.g.	OK	n.g.	OK
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	n.g.	incompleteet	n.g.	incompleteet

n.g. = niet geregistreerd of niet leverbaar
incompleteet = ten minste 20% van de gegevens ontbreekt

Hoe de tabellen te lezen

In veel tabellen worden zowel absolute aantallen als percentages weergegeven. De absolute aantallen tellen binnen een tabel niet altijd op tot hetzelfde totaal. Dit is te wijten aan missende gegevens: van 35 personen ontbreekt het geslacht (1%), van 51 de leeftijd (1%), van 740 de etniciteit (10%) en van 143 de woonplaats (2%). Vooral als het gaat om etniciteit kan zal er dus soms een groot verschil zijn tussen de optelsom van de subgroepen en het totale aantal. Bij de percentering zijn missende gegevens buiten beschouwing zijn gelaten, dus de percentages tellen wel op tot 100%.

De tabellen zijn vaak opgesplitst naar gemeente: Almere (ALM), Lelystad (LST), Dronten (DRT), Noordoostpolder (NOP), Urk (URK), Zeewolde (ZWL) en gemeenten buiten de provincie. Verschillen tussen gemeenten zijn niet statistisch getoetst; daar-

⁶ Soms lijken voldoende gegevens te zijn geleverd, maar passen deze niet goed binnen de in de Fle-vomonitor gehanteerde categorisering. Onder samenstelling van het huishouden wordt bijvoorbeeld soms de burgerlijke staat verstaan, maar 'ongehuwd' is niet automatisch te vertalen in 'alleenstaand'.

voor zijn de afzonderlijke aantallen vaak te klein. Bij de vergelijking van de gegevens van 2009 en 2010 en in de verdiepende studie is wel gebruik gemaakt van statistische analyse. Het resultaat daarvan wordt uitgedrukt in een p-waarde. Hoe kleiner de p-waarde, hoe kleiner de kans dat een verschil in percentage op toeval berust. Bij een p-waarde van .05 kunnen we met 95% zekerheid zeggen dat er een verschil is tussen groepen.

Significantie (p-waarden)	
*	≤ .05
**	≤ .01
***	≤ .005
****	≤ .001
n.s.	geen significant verschil

In hoofdstuk 7 worden de gegevens per instelling gepresenteerd zoals deze in de eigen registratie vastgelegd zijn. Deze tabellen zijn inclusief gegevens van eventuele personen die buiten de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld vallen. Indien mogelijk wordt per instelling ook aangeleverde informatie omtrent opleidingsniveau, bron van inkomsten, woonsituatie en samenstelling van het huishouden gepresenteerd. Wanneer deze gegevens ontbreken in het registratie of incompleet zijn (meer dan 20% missende gegevens) wordt dat vermeld. Bij de overzichten per instelling is geen onderscheid gemaakt naar gemeente omdat de aantallen daarvoor te klein zijn. Bij kleine aantallen zou deze onderverdeling tot gevolg kunnen hebben dat gegevens in een tabel herleidbaar zijn naar een persoon.⁷

⁷ Wanneer in een kleine gemeente bijvoorbeeld één Turkse vrouw van 20-29 jaar geregistreerd staat als slachtoffer van huiselijk geweld, bestaat de kans dat deze persoon geïdentificeerd kan worden.

3 KWETSBARE GROEPEN 2010

De door zeventien deelnemende instanties aangeleverde registratiegegevens van personen die behoren tot de drie kwetsbare groepen waar deze monitor zich primair op richt – verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld⁸ – vormen voor 2010 een totaalbestand van 11 576 records. Dit zijn geen unieke personen. Er zijn dubbeltellingen mogelijk doordat personen meermaals voorkomen binnen de registratie van een enkele instantie, of geregistreerd staan bij meerdere instanties. Wanneer we daarvoor corrigeren, dan blijkt het te gaan om **7 136 unieke verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld** waar de deelnemende instanties in 2010 contact mee hebben gehad.

Deze unieke personen zijn van alle leeftijden, maar toch vooral vaak twintigers, dertigers en veertigers (72%). De gemiddelde leeftijd bedraagt 37 jaar. Er zijn iets meer mannen (55%) dan vrouwen (45%). Tweederde is autochtoon Nederlands. Van de allochtone groepen is de Surinaamse het grootst (11%), gevolgd door ‘overige niet-westerse’ allochtonen (8%).⁹ Binnen deze laatste groep komen diverse Afrikaanse, Aziatische en Zuid-Amerikaanse etniciteiten voor; de tien meest voorkomende zijn: Afghaans, Angolees, Colombiaans, Dominicaans, Egyptisch, Ghanees, Iraans, Irakees, Nigeriaans en Somalisch. Iets meer dan de helft van de unieke personen binnen de thema’s komt uit Almere (54%), één op de vijf uit Lelystad (20%) en één op de zeven van buiten de provincie Flevoland (14%).

Vergelijking tussen de verschillende gemeenten in Flevoland laat zien dat in Lelystad, Noordoostpolder en Zeewolde mannen een iets grotere meerderheid vormen dan in Almere en Dronten, terwijl in Urk de man-vrouwverhouding vrijwel gelijk is. De gemiddelde leeftijd is bij personen uit Almere en Lelystad het laagst (37 jaar) en bij personen uit Dronten en Zeewolde het hoogst (40 jaar). Het aandeel 50-plussers is in deze laatste twee gemeenten ook iets groter. Parallel aan de algemene bevolking is het aandeel allochtonen in Almere en Lelystad groter dan in de kleinere gemeenten.

⁸ De registratiegegevens van (verdachte) plegers van huiselijk geweld zijn hierbij niet meegerekend. Deze worden in hoofdstuk 5 afzonderlijk behandeld.

⁹ Voor de bepaling van etniciteit zie *Begrippen en definities* (Hoofdstuk 2, p. 17).

Tabel 3.1 Totaal overzicht achtergrondkenmerken

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	52%	57%	53%	60%	51%	59%	63%	55%
	1 936	780	140	265	29	73	618	3 914
vrouw	48%	43%	47%	40%	49%	41%	37%	45%
	1 787	586	123	178	28	51	366	3 187
Leeftijd								
jonger dan 20	9%	9%	5%	8%	9%	6%	5%	8%
	329	116	12	32	5	7	48	557
20 t/m 29	26%	26%	23%	25%	21%	20%	27%	26%
	954	353	60	106	12	24	263	1 810
30 t/m 39	23%	24%	23%	21%	19%	18%	25%	23%
	862	336	62	91	11	23	247	1 661
40 t/m 49	22%	23%	24%	26%	30%	30%	22%	23%
	834	320	63	111	17	38	214	1 626
50 t/m 59	14%	12%	17%	14%	11%	20%	16%	14%
	516	173	45	61	6	25	154	999
60 en ouder	6%	5%	8%	5%	11%	5%	6%	6%
	234	74	22	23	6	6	58	432
Etniciteit								
Nederlands	60%	70%	86%	87%	98%	91%	75%	67%
	2 022	848	195	282	51	103	732	4 301
Surinaams	14%	9%	0%	1%		1%	7%	11%
	483	114	1	4		1	71	690
Antilliaans	5%	5%		2%		1%	4%	4%
	167	57		7		1	41	278
Turks	2%	2%	1%	1%		1%	1%	1%
	50	27	3	2		1	8	91
Marokkaans	4%	4%	1%	1%			3%	3%
	130	43	2	2			25	211
overig westers	5%	5%	4%	3%		3%	4%	5%
	179	63	8	11		3	40	316
overig niet-westers	11%	6%	8%	5%	2%	4%	6%	8%
	362	68	17	17	1	5	54	538
Totaal								
	54%	20%	4%	6%	1%	2%	14%	100%
	3 742	1 377	264	445	57	124	984	7 136

Overlap tussen instanties

Soms komen personen *binnen* het registratiesysteem van dezelfde instantie meerdere malen voor. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer personen doorstromen naar een andere afdeling binnen dezelfde instelling, of wanneer personen worden uitgeschreven en zich later in het jaar weer opnieuw melden bij de instelling. Bij de politie gaat het om meerdere meldingen of aangiftes van huiselijk geweld binnen een jaar. Het totale bestand telt 1 715 van dergelijke dubbeltellingen. Deze interne overlap bespreken we in hoofdstuk 7 bij de overzichten per instelling.

Daarnaast bestaat ook overlap *tussen* instanties. Dit gebeurt wanneer personen binnen een kalenderjaar contact hebben gehad met meerdere instanties. In 2010 stonden 1 941 verslaafden, dak- en thuislozen of slachtoffers van huiselijk geweld bij twee of meer instanties geregistreerd. Afgezet tegen de 7 136 unieke personen, is dat een overlap van 27%.

Geregistreeerde problematiek

De deelnemende instanties registreerden over 2010 in totaal 3 224 unieke personen als zijnde verslaafd, 2 543 als dak- en thuisloos en 2 066 als slachtoffer van huiselijk geweld. Bijna de helft van de kwetsbare groep bestaat dus uit verslaafden (45%), ruim een derde uit dak- en thuislozen (36%) en iets minder dan een derde (29%) uit slachtoffers van huiselijk geweld. De aantallen tellen op tot boven het hiervoor genoemde totaal van 7 136 unieke personen en de percentages tot meer dan 100%. Niet alleen binnen en tussen instanties, maar ook tussen de drie thema's bestaat namelijk overlap. Dit zal verderop in dit hoofdstuk aan bod komen.

Financiële problemen vallen buiten de focus van deze monitor, maar worden voor de volledigheid hier toch gerapporteerd. Bij een kwart van de unieke verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld zijn schulden geregistreerd (26%). Dronten en Zeewolde kennen vergeleken met de andere gemeenten relatief veel verslaafden, Almere en Lelystad scoren relatief hoog op dak- en thuisloosheid, en bij de Noordoostpolder en Urk gaat het relatief vaak om slachtoffers van huiselijk geweld. Verderop in dit hoofdstuk gaan we dieper in op de situatie per gemeente.

Tabel 3.2 Totaal overzicht problematiek

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Problematiek								
Verslaafd	40%	48%	59%	44%	40%	57%	61%	45%
	1 497	667	155	194	23	70	596	3 224
Dak- en thuisloos	43%	33%	21%	20%	14%	20%	26%	36%
	1 596	449	56	91	8	25	257	2 543
Huiselijk geweld	29%	31%	27%	43%	51%	33%	18%	29%
	1 071	421	71	193	29	41	177	2 066
Schulden	28%	27%	16%	19%	9%	26%	20%	26%
	1 054	377	42	83	5	32	200	1 817

Per thema geven we eerst een overzicht van de wijze waarop verslaafden, dak- en thuislozen, en slachtoffers van huiselijk geweld in de verschillende bestanden zijn geïdentificeerd. Vervolgens bespreken we de kenmerken per doelgroep.

Verslaving

Bij Maatschappelijke Dienstverlening en Zorggroep Almere kan verslaving onder ‘problematiek’ worden geregistreerd (net als bijv. psychische of sociale problemen). Bij de eerstgenoemde kan daarbij onderscheid gemaakt worden tussen alcohol- en drugverslaving; bij de laatstgenoemde kan dat niet. In de geleverde registraties van IrisZorg, Reclassering, Tikvah en Vangnet & Advies zijn een kolom ‘verslaving’ terug te vinden, waarin is aangegeven of er sprake is van verslaving aan alcohol, softdrugs en/of harddrugs. Kwintes, Leger des Heils en De Waag leverden een bestand met afzonderlijke kolommen voor meerdere typen verslaving. Meerkanten en De Mergaard hanteren diagnoses van stoornissen, waaronder ook verslavingen vallen.¹⁰ Tactus registreert het primaire middel waaraan iemand verslaafd is. Bij deze laatste drie instanties is de registratie het meest specifiek. Niet alleen kan onderscheid gemaakt worden tussen alcohol, softdrugs en harddrugs, maar ook tussen afzonderlijke harddrugs zoals cocaïne of heroïne.

Instelling	Selectie verslaving
BlijfGroep (Bl)	- niet geregistreerd -
MEE IJsseloevers (IJs)	- niet geregistreerd -
IrisZorg (Ir)	Op basis van kolom ‘verslaving’
Kwintes (Kw)	Op basis van meerdere kolommen ‘verslaving’
Leger des Heils (Le)	Op basis van meerdere kolommen ‘verslaving’
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	Op basis van problematiek
Meerkanten (Me)	Op basis van ICD-diagnose(s)
Openbaar Ministerie (Op)	- niet geregistreerd -
Politie (Po)	- niet geregistreerd -
Reclassering (Rc)	Op basis van kolom ‘verslaving’
De Mergaard (Sy)	Op basis van DSM-diagnose(s)
Tactus (Ta)	Op basis van kolom ‘eerste middel’
Tikvah (Ti)	Op basis van kolom ‘verslaving’
Vangnet & Advies GGD (Va)	Op basis van kolom ‘verslaving’
De Waag (Wa)	Op basis van meerdere kolommen ‘verslaving’
Zorggroep Almere (Za)	Op basis van problematiek
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	- niet geregistreerd -

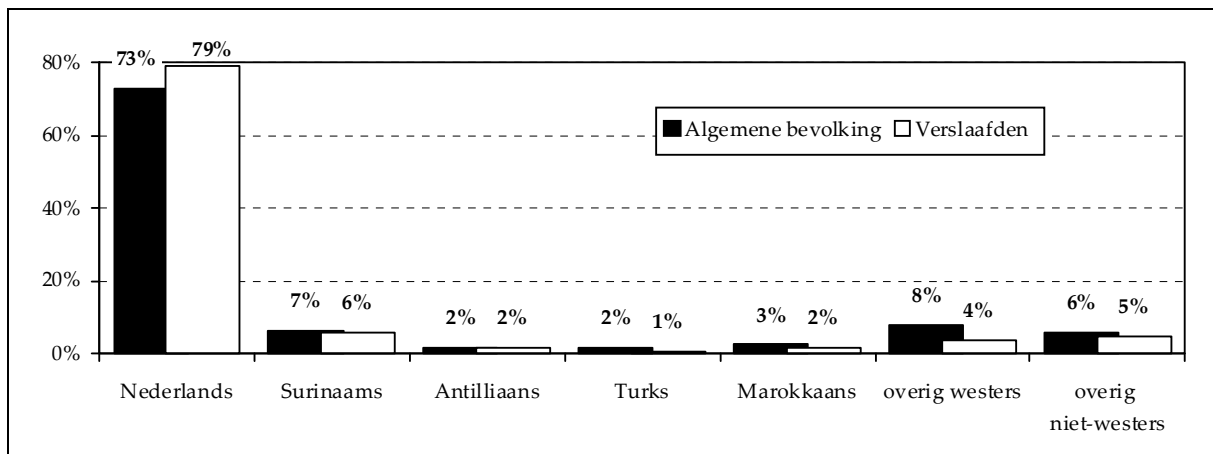
Van vijf instanties (BlijfGroep, MEE IJsseloevers, Openbaar Ministerie, Politie en Zorggroep ONL) ontbreken gegevens over verslaving omdat die ‘niet geregistreerd’

¹⁰ ICD (International Classification of Diseases) en DSM (Diagnostic and Statistic Manual of mental disorders) zijn internationale classificatiesystemen. Formeel bestaat de diagnose verslaving niet; men hanteert de term ‘afhankelijkheid’. Voor deze Flevomonitor rekenen we ook andere middelgebonden stoornissen als intoxicatie en misbruik tot de categorie verslaving. Hoewel dat volgens officiële psychiatrische criteria dus niet mag, worden personen met deze stoornissen in de praktijk over het algemeen wel als verslaafd aangeduid.

zijn. Dit betekent niet dat verslaving bij deze instanties niet opgemerkt wordt, niet relevant gevonden wordt, of indien van toepassing niet genoteerd wordt in dossiers of verslagen; alleen dat verslaving bij deze instanties niet in het digitale registratiesysteem kan worden vastgelegd of dat het systeem extractie van deze informatie niet toelaat.

In totaal staan in 2010 bij de deelnemende instanties **3 224 unieke personen** geregistreerd als **verslaafd**. Bijna driekwart is man. Er is een forse variatie in leeftijd, van minderjarigen tot 65-plussers. De gemiddelde leeftijd is 39 jaar. Ongeveer acht van de tien verslaafden zijn autochtone Nederlanders. Surinamers vormen de grootste allochtone groep. Vergeleken met de algemene bevolking van Flevoland zijn de verslaafden wat vaker autochtoon Nederlands en minder vaak van overig westerse afkomst.¹¹

Figuur 3.3 Etniciteit verslaafden en algemene bevolking Flevoland

Bij de helft van de verslaafden is er sprake van alcoholafhankelijkheid, een kwart heeft problemen met softdrugs en een zesde met harddrugs. Naast alcohol- en drugverslaafden, zijn er in totaal 589 geregistreerde verslaafden (18%) waarbij het middel niet gespecificeerd is of waar het gaat om roken, gokken, internet of andere verslavingen.

¹¹ Cijfers van de algemene bevolking Flevoland (1 januari 2010) afkomstig van CBS Statline.

Tabel 3.4 Overzicht verslaafden

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	71%	74%	63%	74%	65%	74%	74%	72%
	1 066	490	98	144	15	52	440	2 324
vrouw	29%	26%	37%	26%	35%	26%	26%	28%
	428	176	57	50	8	18	156	896
Leeftijd								
jonger dan 20	11%	8%	2%	4%	4%	4%	2%	8%
	159	52	3	8	1	3	14	241
20 t/m 29	24%	22%	23%	23%	22%	15%	20%	22%
	355	143	36	44	5	10	121	718
30 t/m 39	20%	25%	23%	20%	13%	17%	27%	23%
	298	169	35	39	3	12	160	722
40 t/m 49	21%	25%	22%	28%	22%	32%	23%	23%
	314	168	34	55	5	22	136	740
50 t/m 59	18%	14%	20%	17%	17%	25%	21%	18%
	262	95	31	33	4	17	122	569
60 en ouder	7%	6%	10%	8%	22%	7%	7%	7%
	104	38	16	15	5	5	43	226
Etniciteit								
Nederlands	71%	75%	92%	90%	100%	97%	93%	79%
	993	454	126	144	22	65	542	2 361
Surinaams	10%	8%		2%			2%	6%
	132	46		3			9	192
Antilliaans	3%	4%					1%	2%
	41	23					6	70
Turks	1%	3%	1%	1%			1%	1%
	15	16	1	1			5	38
Marokkaans	3%	4%					1%	2%
	40	24					5	70
overig westers	5%	4%	3%	3%		2%	1%	4%
	72	23	4	4		1	5	110
overig niet-westers	7%	3%	4%	5%		2%	2%	5%
	101	16	6	8		1	14	148
Middel								
harddrugs	17%	23%	10%	18%	13%	13%	14%	17%
	252	152	16	35	3	9	81	553
softdrugs	32%	26%	15%	18%	9%	9%	19%	26%
	471	175	23	34	2	6	110	827
alcohol	51%	41%	56%	40%	57%	60%	58%	50%
	757	274	86	77	13	42	346	1 606
Totaal								
	47%	21%	5%	6%	1%	2%	19%	100%
	1 497	667	155	194	23	70	596	3 224

Bijna de helft van de verslaafden is afkomstig uit Almere en een vijfde uit Lelystad. Dronten en Urk hebben (relatief gezien) de meeste vrouwelijke verslaafden. In Almere gaat het vaker over tieners. De gemiddelde leeftijd ligt in Almere ook het laagst (38 jaar); Urk kent de hoogste gemiddelde leeftijd (44 jaar). In alle gemeenten zijn autochtoon Nederlandse verslaafden in de meerderheid. In de kleinere gemeenten zijn

echter vrijwel alle verslaafden autochtoon, terwijl de twee grote steden ook relatief veel allochtone verslaafden kennen. De allochtone bevolking is in de grote steden natuurlijk sowieso groter. Een ander duidelijk verschil tussen de kleinere gemeenten en de grote steden is dat verslaafden in Almere en Lelystad vaker problemen hebben met softdrugs.

De grootste aantallen verslaafden zijn geregistreerd bij Meerkanten en Tactus; daarna volgen De Meregwaard en Kwintes. Van de in totaal 3 224 verslaafden komen er 1 032 voor in de registraties van meerdere instanties: 731 bij twee, 211 bij drie en 90 bij vier of meer instanties. De **overlap tussen instanties** wat betreft verslaafden bedraagt daarmee **32%**.

Verreweg de meeste overlap vinden we tussen Meerkanten en Tactus: 238 verslaafden waren in 2010 bij beide instanties bekend. Daarmee was 16% (238/1469) van de verslaafde cliënten van Meerkanten ook bij Tactus in behandeling en ontving 21% (238/1120) van de verslaafde cliënten van Tactus ook psychiatrische zorg bij Meerkanten. Het contact met beide instellingen hoeft niet tegelijkertijd plaats te hebben gevonden, er kan sprake zijn geweest van opeenvolgende behandelingen. Als we kijken naar de in- en uitstroomdata van deze cliënten, dan blijkt echter dat het in de meeste gevallen om (deels) synchrone trajecten ging.

Behalve de gezamenlijke cliënten van Meerkanten en Tactus, bestaat ook tussen Meerkanten en Kwintes (150 verslaafden), De Meregwaard (132 verslaafden) en het Leger des Heils (101 verslaafden) veel overlap. Toch is bijna tweederde (63%) van de bijna vijftienhonderd cliënten van Meerkanten niet bekend bij de andere deelnemende instanties van de Flevomonitor. Iets vergelijkbaars geldt voor Tactus: in absolute zin is er veel overlap met andere deelnemende instanties, maar toch zijn de meeste cliënten van Tactus (56%) niet bekend bij de andere instanties.

Procentueel gezien is de overlap met andere instanties het hoogst bij de verslaafde cliënten van Zorggroep Almere (88%), Leger des Heils (81%), Kwintes en Vangnet & Advies (beide 70%). Instanties die 100% overlap scoren, registreren zelf geen verslaving. Dat deze personen toch als verslaafden zijn geïdentificeerd, is te danken aan de koppeling met de registratie van andere instanties, waar de betreffende personen wel als verslaafd stonden geregistreerd.

Tabel 3.5 Overlap tussen instanties – verslaafden

	Bl	Ijs	Ir	Kw	Le	Ma	Me	Op	Po	Rc	Re	Sy	Ta	Ti	Va	Wa	Za	Zo
Bl		0	1	1	1	1	8	1	11	0	0	4	10	0	3	2	4	0
Ijs	0		1	5	8	0	17	3	4	0	0	8	25	0	8	4	0	0
Ir	1	1		0	4	1	3	0	2	0	0	0	4	1	0	0	0	0
Kw	1	5	0		22	0	150	3	6	0	0	128	68	1	23	4	3	1
Le	1	8	4	22		4	101	9	18	1	0	47	122	0	52	28	7	1
Ma	1	0	1	0	4		8	0	2	0	0	0	10	0	2	0	0	0
Me	8	17	3	150	101	8		12	39	0	0	132	238	5	58	22	15	3
Op	1	3	0	3	9	0	12		26	5	0	4	17	0	5	23	0	1
Po	11	4	2	6	18	2	39	26		3	0	17	44	0	11	26	6	2
Rc	0	0	0	0	1	0	0	5	3		0	0	0	0	0	8	0	1
Re	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0
Sy	4	8	0	128	47	0	132	4	17	0	0		82	0	29	13	18	0
Ta	10	25	4	68	122	10	238	17	44	0	0	82		1	57	52	25	1
Ti	0	0	1	1	0	0	5	0	0	0	0	0	1		0	0	0	0
Va	3	8	0	23	52	2	58	5	11	0	0	29	57	0		2	10	0
Wa	2	4	0	4	28	0	22	23	26	8	0	13	52	0	2		7	1
Za	4	0	0	3	7	0	15	0	6	0	0	18	25	0	10	7		0
Zo	0	0	0	1	1	0	3	1	2	1	0	0	1	0	0	1	0	
Verslaafden bij instantie																		
	19	50	13	426	296	43	1 469	47	103	12	0	507	1 120	14	203	279	59	7
Bekend bij andere instantie(s)																		
	100%	100%	69%	70%	81%	42%	37%	100%	100%	75%	0%	63%	44%	36%	70%	46%	88%	100%
	19	50	9	297	239	18	539	47	103	9	0	320	491	5	142	128	52	7

Bl	BlijfGroep	Me	Meerkanten	Ta	Tactus
Ijs	MEE Ijsseloevers	Op	Openbaar Ministerie	Ti	Tikvah
Ir	IrisZorg	Po	Politie	Va	Vangnet & Advies
Kw	Kwintes	Rc	Reclassering	Wa	De Waag
Le	Leger des Heils	Re	Rehoboth (opgeheven)	Za	Zorggroep Almere
Ma	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland	Sy	De Meregwaard (Symfona groep)	Zo	Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Dak- en thuisloosheid

Bij een aantal instanties (IrisZorg, Kwintes, Leger des Heils en Tikvah) impliceert de aard van de instelling of een afdeling ervan dat personen als dak- of thuisloos aangemerkt kunnen worden. Het gaat daarbij om voorzieningen die specifiek gericht zijn op dak- en thuislozen, zoals nachtopvang of begeleid wonen.

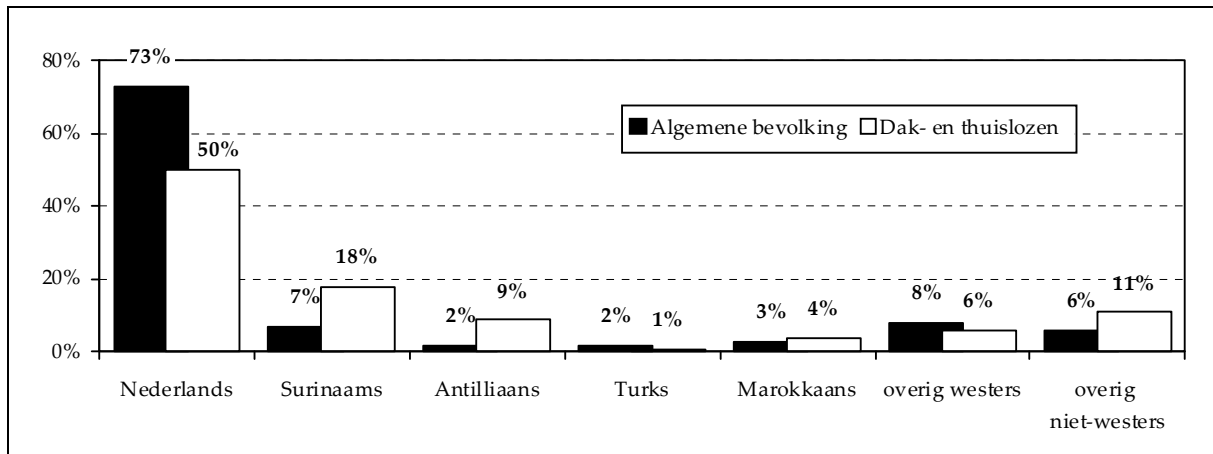
De geleverde registratiebestanden van BlijfGroep, Reclassering en Vangnet & Advies bevatten een kolom 'dakloosheid', waarbij de laatste twee instanties meerdere groepen specificeren. Maatschappelijke Dienstverlening registreert alleen feitelijke dakloosheid onder problematiek ('zwervend'). De Meregaard registreert dak- en thuisloosheid als een DSM as IV diagnose. Uit de door MEE IJsseloevers, Tactus en De Waag geleverde gegevens kan dak- en thuisloosheid alleen afgeleid worden uit de woonsituatie. Meerkanten, Openbaar Ministerie, Politie, Zorggroep Almere en Zorggroep ONL registreren geen dak- en thuisloosheid. Hierbij geldt dezelfde nuancering als bij verslaving: 'niet geregistreerd' houdt in dat de informatie niet uit het registratiesysteem te halen valt; niet dat de problematiek nooit wordt opgemerkt of geen rol speelt in de hulpverlening.

Instelling	Selectie dak- en thuisloosheid
BlijfGroep (Bl)	Op basis van kolom 'dakloosheid'
MEE IJsseloevers (IJs)	Op basis van woonsituatie
IrisZorg (Ir)	Op basis van voorziening
Kwintes (Kw)	Op basis van voorziening
Leger des Heils (Le)	Op basis van voorziening i.c.m. kolom 'dakloosheid' en woonsituatie
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	Op basis van problematiek
Meerkanten (Me)	Op basis van woonsituatie
Openbaar Ministerie (Op)	- niet geregistreerd -
Politie (Po)	- niet geregistreerd -
Reclassering (Rc)	Op basis van kolom 'dakloosheid'
De Meregaard (Sy)	Op basis van DSM as IV diagnose
Tactus (Ta)	Op basis van woonsituatie
Tikvah (Ti)	Op basis van voorziening
Vangnet & Advies GGD (Va)	Op basis van kolom 'dakloosheid'
De Waag (Wa)	Op basis van woonsituatie
Zorggroep Almere (Za)	- niet geregistreerd -
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	- niet geregistreerd -

In totaal staan bij de deelnemende instanties **2 543 unieke personen** geregistreerd als **dak- of thuisloos**. De man-vrouwverhouding is ongeveer 3:2. De meesten zijn twintigers, dertigers en veertigers. De gemiddelde leeftijd is 38 jaar. De helft van de dak- en thuislozen is allochtoon. Daarmee zijn allochtonen, in vergelijking met de algeme-

ne bevolking van Flevoland, flink oververtegenwoordigd bij de dak- en thuislozen. Dat geldt vooral voor Surinamers en Antillianen.

Figuur 3.6 Etniciteit dak- en thuislozen en algemene bevolking Flevoland

De meeste dak- en thuislozen zijn te vinden in Almere (64%), op afstand gevolgd door Lelystad (18%). Dronten kent opvallend veel vrouwelijke dak- en thuislozen, net als Almere. Allochtone daklozen zijn voornamelijk in Almere en Lelystad te vinden. De gemiddelde leeftijd ligt in Dronten het hoogst (43 jaar) en in Urk (35 jaar) het laagst.

Verreweg het grootste aantal dak- en thuislozen is te vinden bij het Leger des Heils, op afstand gevolgd door Vangnet & Advies en Kwintes. Van de 2 543 dak- en thuislozen komen 907 voor in de registraties van meerdere instanties (632 bij twee, 196 bij drie en 79 bij vier of meer). De **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee **36%**.

In absolute aantallen zijn het (wat betreft dak- en thuislozen) ook de cliënten van het Leger des Heils die het vaakst tevens geregistreerd zijn bij andere instanties, waaronder Tactus (126), Vangnet & Advies (126), Meerkanten (119), Zorggroep Almere (115) en De Meregwaard (111). In totaal is een derde van de cliënten van het Leger des Heils (34%) ook in registraties van andere deelnemende instanties terug te vinden. Dat betekent dus dat het merendeel van de cliënten van het Leger des Heils géén contact heeft met andere instanties. Dak- en thuislozen geregistreerd bij BlijfGroep (96%), De Meregwaard (95%), Tactus (93%) en De Waag (96%) zijn daarentegen vrijwel allemaal ook bekend bij andere instanties. Instanties die een overlap van 100% laten zien, registreren zelf geen dak- en thuisloosheid.

Tabel 3.7 Overzicht dak- thuislozen

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	60%	65%	58%	65%	75%	68%	60%	61%
	955	285	32	59	6	17	154	1 549
vrouw	40%	35%	42%	35%	25%	32%	40%	39%
	631	154	23	32	2	8	103	973
Leeftijd								
jonger dan 20	5%	3%		3%	13%		7%	5%
	75	15		3	1		17	113
20 t/m 29	29%	34%	20%	31%	38%	32%	41%	31%
	459	151	11	28	3	8	104	782
30 t/m 39	23%	22%	25%	19%	13%	40%	21%	23%
	369	99	14	17	1	10	54	576
40 t/m 49	23%	24%	25%	21%	13%	12%	18%	23%
	370	106	14	19	1	3	45	572
50 t/m 59	12%	12%	20%	20%	25%	12%	10%	12%
	191	52	11	18	2	3	25	309
60 en ouder	8%	6%	11%	7%		4%	5%	7%
	121	25	6	6		1	12	178
Etniciteit								
Nederlands	47%	59%	88%	94%	100%	90%	41%	50%
	619	203	30	33	4	17	104	1 034
Surinaams	19%	15%				5%	21%	18%
	258	52				1	52	372
Antilliaans	9%	9%					14%	9%
	117	32					36	190
Turks	1%	2%					1%	1%
	19	5					2	26
Marokkaans	5%	3%					4%	4%
	67	10					10	90
overig westers	6%	6%	3%	3%		5%	9%	6%
	81	20	1	1		1	22	132
overig niet-westers	13%	6%	9%	3%			11%	11%
	171	21	3	1			27	232
Totaal								
	64%	18%	2%	4%	0%	1%	10%	100%
	1 596	449	56	91	8	25	257	2 543

Tabel 3.8 Overlap tussen instanties – dak- en thuislozen

	Bl	Ijs	Ir	Kw	Le	Ma	Me	Op	Po	Rc	Re	Sy	Ta	Ti	Va	Wa	Za	Zo
Bl		0	1	1	14	1	3	1	14	0	0	3	3	0	9	0	7	0
Ijs	0		1	7	44	1	6	1	4	0	0	12	5	2	14	1	2	0
Ir	1	1		3	13	1	10	0	2	0	0	0	3	1	1	0	2	0
Kw	1	7	3		44	0	99	2	4	0	0	125	32	1	35	3	4	0
Le	14	44	13	44		6	119	31	75	1	0	111	126	2	126	38	115	1
Ma	1	1	1	0	6		11	2	3	0	0	0	2	0	6	0	0	0
Me	3	6	10	99	119	11		4	12	0	0	27	64	5	39	6	2	0
Op	1	1	0	2	31	2	4		15	1	0	2	7	0	5	6	0	1
Po	14	4	2	4	75	3	12	15		1	0	7	13	1	19	6	10	1
Rc	0	0	0	0	1	0	0	1	1		0	0	0	0	0	1	0	1
Re	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0
Sy	3	12	0	125	111	0	27	2	7	0	0		28	0	36	3	17	0
Ta	3	5	3	32	126	2	64	7	13	0	0	28		0	39	12	7	0
Ti	0	2	1	1	2	0	5	0	1	0	0	0	0		0	0	0	0
Va	9	14	1	35	126	6	39	5	19	0	0	36	39	0		5	45	3
Wa	0	1	0	3	38	0	6	6	6	1	0	3	12	0	5		1	0
Za	7	2	2	4	115	0	2	0	10	0	0	17	7	0	45	1		0
Zo	0	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	3	0	0	
Dak- en thuislozen bij instantie																		
	26	72	65	383	1 682	33	234	37	94	2	0	249	184	21	536	47	153	4
Bekend bij andere instantie(s)																		
	96%	85%	40%	68%	34%	55%	100%	100%	100%	100%	0%	95%	93%	43%	44%	96%	100%	100%
	25	61	26	261	577	18	233	37	94	2	0	236	171	9	234	45	153	4

Bl	BlijfGroep						Meerkanten						Ta	Tactus				
Ijs	MEE Ijsseloevers						Openbaar Ministerie						Ti	Tikvah				
Ir	IrisZorg						Politie						Va	Vangnet & Advies				
Kw	Kwintes						Reclassing						Wa	De Waag				
Le	Leger des Heils						Rehoboth (opgeheven)						Za	Zorggroep Almere				
Ma	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland						De Meregwaard (Symfona groep)						Zo	Zorggroep Oude en Nieuwe Land				

Vier groepen dak- en thuislozen

In het landelijke Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van 2007 wordt onderscheid gemaakt tussen feitelijk daklozen, residentieel daklozen, dreigend daklozen en zwerfjongeren.¹² De afgelopen drie jaar (2007-2009) zijn de dak- en thuislozen in de Flevomonitor volgens de beschrijvingen in dit beleidsplan ingedeeld. Ook in deze Flevomonitor wordt grotendeels dezelfde indeling aangehouden, met uitzondering van de zwerfjongeren, want hiervoor geldt nu een lagere maximumleeftijd.

• **Feitelijk daklozen**

Personen die niet beschikken over een eigen woonruimte en voor een slaapplek ten minste één nacht in de maand zijn aangewezen op buiten slapen (in de openlucht of in overdekte openbare ruimten) of binnen slapen (in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang, eendaagse noodopvang, of bij vrienden, kennissen of familie) zonder vooruitzichten op een slaapplek voor de daarop volgende nacht.¹³

Bij de deelnemende instanties zijn **496 unieke personen** geregistreerd als zijnde **feitelijk dakloos**. Dit zijn:

- Cliënten (≥ 23 jaar) van de Leger des Heils Dag- en Nachtopvang, tenzij de registratie aangeeft dat zij wel over huisvesting beschikken.
- Cliënten (≥ 23 jaar) van het Leger des Heils Grijs Genoegen, Mobiel Preventieteam, Noodopvang Gezinnen en Noodopvang Perspectief, mits die volgens de registratie geen huisvesting hebben.
- Alle andere personen (≥ 23 jaar) waarbij de kolom 'dakloosheid' in de registratie of de woonsituatie feitelijke dakloosheid aangeeft ('zwervend', 'op straat', etc.).

• **Residentieel daklozen**

Personen die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang (internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief dat zich richt op semi-permanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen).¹³

¹² Heineke, D., Bosker, R. & Deth, A. van (2007) *Stappenplan Stedelijk Kompas. Intensivering van de aanpak van dakloosheid*. Den Haag: VNG.

¹³ In de Flevomonitor is daar een leeftijdsgrens aan toegevoegd (≥ 23 jaar) om deze groep van de zwerfjongeren te kunnen onderscheiden.

Bij de deelnemende instanties zijn **677 unieke personen** geregistreerd als zijnde **residentieel dakloos**. Dit zijn:

- Cliënten (≥ 23 jaar) van Iriszorg Begeleid (Zelfstandig) Wonen, Iriszorg Beschermd Wonen, Iriszorg Crisisopvang, Kwintes Beschermd Wonen, Kwintes Noodopvang, Leger des Heils Begeleid Wonen, Domus, Kamers met Kansen, Noodopvang Gezinnen (voor zover niet feitelijk dakloos), Noodopvang Perspectief (idem), Room4U, Vast en Verder, Zij Aan Zij en Tikvah Woonbegeleiding.
- Alle andere personen (≥ 23 jaar) waarbij de kolom 'dakloosheid' in de registratie of de woonsituatie residentieële dakloosheid aangeeft ('begeleid woonproject', 'tehuis voor daklozen', etc.).

- **Dreigend daklozen**

Eenzijds wordt met dreigend daklozen bedoeld op zelfstandig wonende 'verkommerden en verloederden': een groep die nog min of meer zelfstandig woont en waarbij sprake is van een ernstige multi-probleemsituatie. Bij deze groep speelt langdurige zorgafhankelijkheid als gevolg van een combinatie van psychiatrische problemen, verslavingsproblemen, veelpleging en zorgmijding. Daarnaast worden ook ex-gedetineerden en ex-patiënten uit de intramurale geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg of gehandicaptenzorg tot de dreigend daklozen gerekend, wanneer zij na ontslag niet over huisvesting beschikken en een zorgvraag hebben. Deze groep is in de registraties echter niet als dreigend dakloos te herkennen. Zodra deze personen na ontslag zonder onderdak op straat staan, zijn zij feitelijk dakloos.

Bij de deelnemende instanties zijn **609 unieke personen** geregistreerd als zijnde **dreigend dakloos**. Dit zijn:

- Cliënten van Kwintes Bemoeizorg, Tikvah Ambulante Hulpverlening, Leger des Heils 10 Voor Toekomst, Mobiel Preventieteam (voor zover niet feitelijk dakloos), Dag- en Nachtopvang (idem), Grijs Genoegen (idem).
- Cliënten van Vangnet & Advies, die aldaar geregistreerd zijn als dreigend dakloos.

Bij de identificatie van deze dreigend daklozen is niet expliciet geselecteerd op de in de omschrijving genoemde 'multi-probleemsituatie', 'veelpleging' of 'zorgmijding'. Gezien de aard van de instanties wordt dergelijke problematiek impliciet verondersteld bij deze personen.

- **Zwerfjongeren**

De definitie van deze laatste groep is in juni 2010 door de Minister voor Jeugd en Gezin aangepast.¹⁴ Deze luidt nu: “Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen.” De belangrijkste wijziging ten opzichte van de voorgaande definitie is een verlaging van de leeftijdsgrens van 25 naar 23 jaar. Daarnaast wordt er een expliciete uitzondering gemaakt voor jongeren die staan ingeschreven bij begeleid wonen, beschermd wonen of soortgelijke voorzieningen.^{15,16}

Bij de deelnemende instanties zijn **142 unieke personen** geregistreerd als zijnde **zwerfjongeren**. Dit zijn:

- Feitelijk daklozen zoals hiervoor beschreven, maar dan jonger dan 23 jaar.
- Cliënten onder de 23 jaar van Iriszorg Crisisopvang, Kwintes Noodopvang, Leger des Heils Noodopvang Gezinnen en Noodopvang Perspectief.
- Cliënten onder de 23 jaar van Vangnet & Advies, die aldaar geregistreerd zijn als zwerfjongere.

De nieuwe definitie maakt ook een expliciete uitzondering voor jongeren die met hun ouder(s) in de opvang terecht zijn gekomen. In de registraties van de deelnemende instanties zijn dergelijke jongeren echter niet te onderscheiden van de ‘echte’ zwerfjongeren. Jongeren in bijvoorbeeld de registratie van Noodopvang Gezinnen van het Leger des Heils kunnen zowel (jonge) ouders als kinderen van een gezin zijn.

Net als bij de dreigend daklozen is ook bij de zwerfjongeren niet geselecteerd op ‘meervoudige problematiek’, maar deze wordt verondersteld aanwezig te zijn bij de door ons als dak- en thuisloos betitelde jongeren. De Minister zegt daarover ook: “Voor meervoudige problemen geldt dat het voldoende is wanneer sprake is van een vermoeden van meervoudige problematiek.”

¹⁴ Minister voor Jeugd en Gezin in een brief aan de Tweede Kamer (DMO/SSO-2995315) en Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2011) *Zwerfjongeren in Nederland: een heldere definitie*. Den Haag: Ministerie van VWS.

¹⁵ In de Flevomonitor zijn dat Iriszorg Begeleid (Zelfstandig) Wonen en Beschermd Wonen, Kwintes Beschermd Wonen en Zwerfjongeren, Leger des Heils afdelingen Begeleid Wonen, Domus, Kamers met Kansen, Room4U, Vast en Verder en Zij aan Zij, en Tikvah Woonbegeleiding.

¹⁶ Deze uitsluiting heeft overigens de wat merkwaardige situatie tot gevolg dat bijvoorbeeld een 25-jarige in een begeleid wonenproject wél als (residentieel) dak- en thuisloze wordt aangemerkt, maar een 20-jarige niet (want geen zwerfjongere).

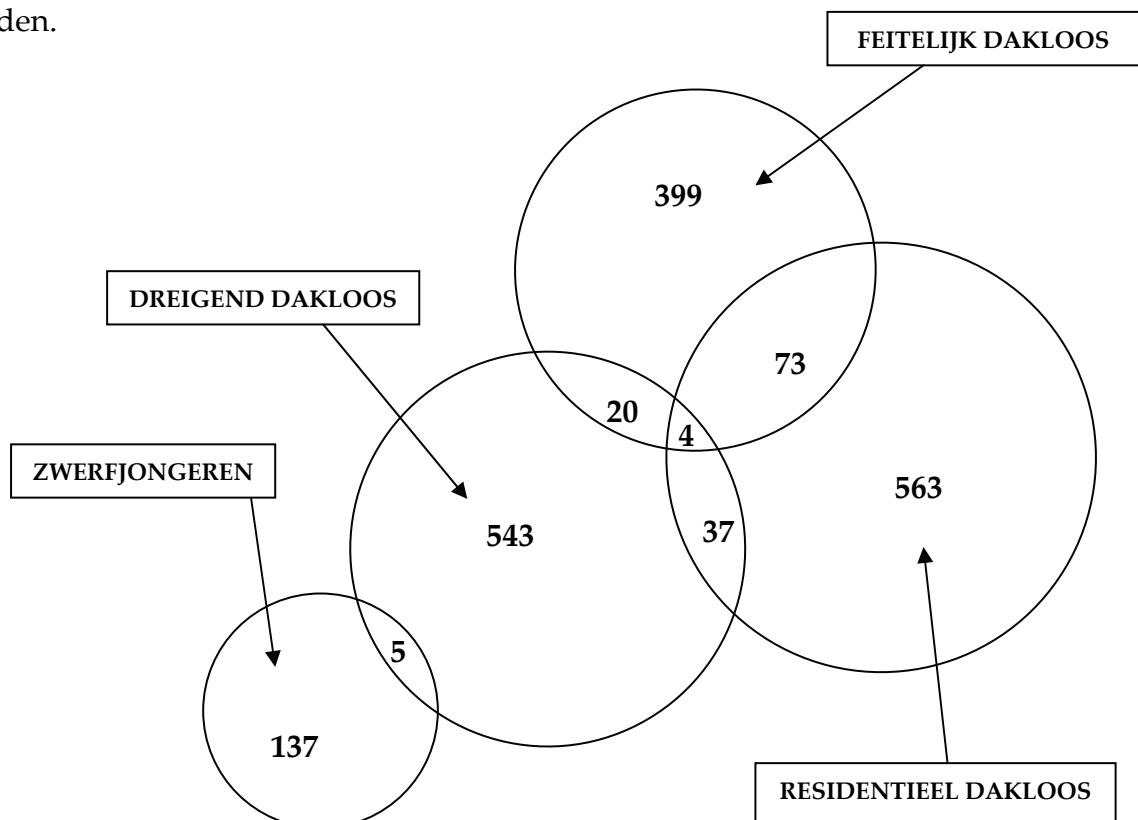
Hiernaast zijn er **762** unieke personen in de registratie die wel als dak- en thuisloos zijn aangemerkt, maar waarvan niet duidelijk is tot welke van de vier groepen ze behoren. In een aantal gevallen is de leeftijd onbekend, zodat de persoon niet kan worden ingedeeld bij de zwerfjongeren (< 23 jaar) dan wel feitelijk of residentieel daklozen (≥ 23 jaar). Daarnaast geven de geregistreerde gegevens niet altijd uitsluitend: bijvoorbeeld een DSM as IV diagnose van dakloosheid (code 51) bij de Mergaard kan zowel feitelijke als residentiële dakloosheid betreffen. Bij het Leger des Heils heeft een grote groep cliënten slechts een postadres en is niet altijd geregistreerd of zij al dan niet over onderdak beschikken. Deze personen zijn gezien de aard van de instelling aangemerkt als dak- en thuislozen, maar kunnen zowel zwerfen als in opvang verblijven (of een intramurale voorziening zoals kliniek of detentie), of zelfs helemaal niet dakloos zijn. Deze houders van postadressen vormen de grootste groep ‘onbekende’ daklozen (651).

Tabel 3.9 Vier groepen dak- en thuislozen

	Feitelijk daklozen		Residentieel daklozen		Dreigend daklozen		Zwerf jongeren	
Geslacht								
man	387	78%	378	56%	268	45%	69	49%
vrouw	108	22%	299	44%	321	55%	73	51%
Leeftijd								
jonger dan 20					17	3%	54	38%
20 t/m 29	127	26%	212	31%	129	21%	88	62%
30 t/m 39	130	26%	166	25%	128	21%		
40 t/m 49	145	29%	170	25%	136	22%		
50 t/m 59	72	15%	93	14%	86	14%		
60 en ouder	22	4%	36	5%	110	18%		
Etniciteit								
Nederlands	210	49%	318	56%	214	63%	82	65%
Surinaams	62	14%	99	18%	40	12%	16	13%
Antilliaans	31	7%	48	9%	26	8%	13	10%
Turks	9	2%	4	1%	2	1%	1	1%
Marokkaans	24	6%	16	3%	9	3%	2	2%
overig westers	38	9%	31	6%	25	7%	5	4%
overig niet-westers	58	13%	49	9%	25	7%	8	6%
Gemeente								
Almere	257	56%	395	59%	399	67%	82	61%
Lelystad	136	29%	149	22%	123	21%	27	20%
Dronten	6	1%	29	4%	14	2%	2	2%
Noordoostpolder	11	2%	36	5%	37	6%	7	5%
Urk	1	0%	3	0%	1	0%	3	2%
Zeewolde	8	2%	5	1%	8	1%		
Buiten Flevoland	43	9%	56	8%	16	3%	10	8%
Totaal								
	496		677		609		142	

Feitelijk daklozen zijn veel vaker mannen dan de overige drie groepen dak- en thuislozen. Dreigend daklozen zijn zelfs iets vaker vrouw. Door de gehanteerde definities zijn zwerfjongeren met een gemiddelde leeftijd van 20 jaar uiteraard de jongste groep. Feitelijk (39 jaar) en residentieel (38 jaar) zijn gemiddeld ongeveer even oud. Dreigend daklozen vormen de oudste groep; hun gemiddelde leeftijd bedraagt 44 jaar. Ongeveer de helft van de feitelijk daklozen is allochtoon, terwijl bij de overige drie groepen autochtone Nederlanders de meerderheid vormen. In alle categorieën dak- en thuislozen vormen Surinamers de grootste allochtone groep. Dreigend daklozen komen verhoudingsgewijs wat vaker voor in Almere, maar afgezien daarvan is er weinig verschil wat betreft de verdeling over de Flevolandse gemeenten (hoewel zwerfjongeren in Zeewolde ontbreken). Vorig jaar scoorde de Noordoostpolder opvallend (en onverklaarbaar) hoog wat betreft dreigende dakloosheid. Dat fenomeen zien we in de cijfers van 2010 niet meer terug.

Hoewel er vanwege de leeftijdsgrens geen **overlap** is tussen zwerfjongeren (< 23 jaar) enerzijds en feitelijk of residentieel daklozen (≥ 23 jaar) anderzijds (voor dreigend daklozen geldt geen leeftijdsgrens), kan een persoon binnen een kalenderjaar toch in meerdere categorieën vallen. Iemand kan bij wijze van spreken op maandag dreigend dakloos zijn, op dinsdag zijn huis kwijtraken en feitelijk dakloos worden, en op woensdag zijn intrek nemen in een sociaal pension en daarmee residentieel dakloos worden.

Zowel absoluut als procentueel gezien is de overlap tussen feitelijk en residentieel daklozen het grootst. Bijna één op de zes feitelijk daklozen ($77/496 = 15\%$) stond in 2010 tevens geregistreerd als residentieel dakloos. Andersom stond ruim één op de tien residentieel daklozen ($77/677 = 11\%$) ook als feitelijk dakloze geregistreerd. In de meeste gevallen stroomden feitelijk daklozen van de dag- en nachtopvang door naar de residentiële opvang; een enkele keer was de dag- en nachtopvang echter de voorziening waar iemand als laatste terecht kwam. Van de dreigend daklozen van 2010 is eveneens ongeveer één op de tien ($66/609 = 11\%$) in datzelfde kalenderjaar zwervend en/of in opvang geweest. Hier ging de weg meestal van dreigende naar feitelijke of residentiële dakloosheid.

Afgezien van deze overlap tussen groepen, laat de figuur ook zien dat de meeste feitelijk daklozen níet binnen hetzelfde kalenderjaar instromen in de residentiële opvang en tevens dat de meeste dreigend daklozen hun woonruimte níet kwijtraken.

Slachtoffers van huiselijk geweld

Binnen het thema huiselijk geweld focust de Flevomonitor op slachtoffers. De (verdachte) plegers van huiselijk geweld worden in hoofdstuk 5 afzonderlijk besproken.

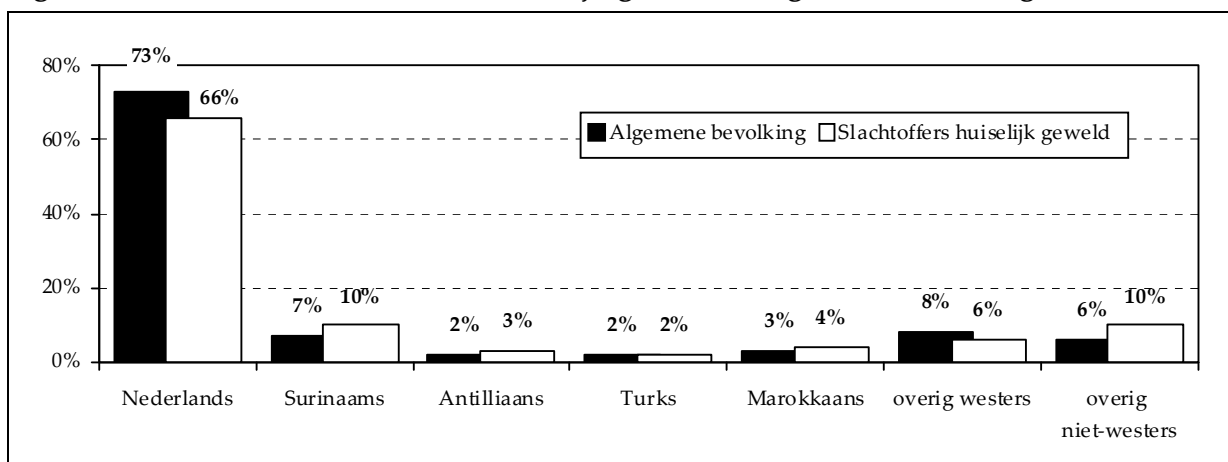
Slachtofferschap van huiselijk geweld is in de geleverde registraties van BlijfGroep, IrisZorg, Reclassering, Tikvah en Vangnet & Advies terug te vinden onder de kolom 'huiselijk geweld'. Maatschappelijke Dienstverlening en Zorggroep Almere registreren slachtofferschap van huiselijk geweld onder problematiek. Bij het Leger des Heils is dit ook af te leiden uit geregistreerde problematiek, waarbij 'dreiging met psychisch geweld', 'geweld/mishandeling' en 'vrouwenmishandeling' als slachtofferschap van huiselijk geweld is aangemerkt. In het geleverde bestand van De Meregaard is slachtofferschap afgeleid uit DSM as IV diagnoses 'seksueel of lichamelijk misbruik' en 'verwaarlozing van een kind'. Zorggroep ONL maakte zelf een selectie van slachtoffers van huiselijk geweld uit haar cliëntenbestand. De Politie selecteerde personen die betrokken waren bij incidenten van huiselijk geweld, waarbij – net als in voorgaande edities van de Flevomonitor – degenen die de rol slachtoffer, benadeelde, aangever en/of melder hadden, zijn aangemerkt als slachtoffers.

Registraties van MEE IJsseloevers, Meerkanten, Openbaar Ministerie, Reclassering, Tactus en De Waag leveren geen specifieke informatie omtrent slachtofferschap van huiselijk geweld.

Instelling	Selectie slachtofferschap van huiselijk geweld
BlijfGroep (Bl)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
MEE IJsseloevers (IJs)	- niet geregistreerd -
IrisZorg (Ir)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Kwintes (Kw)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Leger des Heils (Le)	Op basis van problematiek
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	Op basis van problematiek
Meerkanten (Me)	- niet geregistreerd -
Openbaar Ministerie (Op)	- niet geregistreerd -
Politie (Po)	Op basis van roltoekenning
Reclassering (Rc)	- niet geregistreerd -
De Meregaard (Sy)	Op basis van DSM as IV diagnose
Tactus (Ta)	- niet geregistreerd -
Tikvah (Ti)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Vangnet & Advies GGD (Va)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
De Waag (Wa)	- niet geregistreerd -
Zorggroep Almere (Za)	Op basis van problematiek
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	Selectie door instantie

In totaal zijn bij de deelnemende instanties **2 066 unieke personen** te vinden die geregistreerd staan als **slachtoffer van huiselijk geweld**. Het zijn meestal vrouwen, maar toch is bijna een kwart van de slachtoffers man. Ruim één op de tien slachtoffers is tiener; de meesten zijn twintigers, dertigers of veertigers. De gemiddelde leeftijd is 35 jaar. Tweederde is autochtoon Nederlands. Allochtone slachtoffers zijn vaak Surinaams of overige niet-westerse allochtonen (o.a. uit Afrika of Midden-Oosten). Vergeleken met de algemene bevolking van Flevoland zijn ook vooral deze twee allochtone bevolkingsgroepen oververtegenwoordigd bij de slachtoffers van huiselijk geweld.

Figuur 3.10 Etniciteit slachtoffers huiselijk geweld en algemene bevolking Flevoland

Ruim de helft van de slachtoffers van huiselijk geweld komt uit Almere en één op de vijf uit Lelystad. In alle gemeenten zijn de meeste slachtoffers van huiselijk geweld vrouw, maar in Almere is het percentage hoger dan in de andere gemeenten. In de Noordoostpolder is daarentegen bijna de helft van de slachtoffers man. In 2008 viel op dat de slachtoffers in de kleinere gemeenten gemiddeld jonger waren dan die uit Almere en Lelystad. In 2009 waren het juist de slachtoffers uit Almere en Lelystad die jonger waren. In 2010 bedraagt de gemiddelde leeftijd in alle gemeenten 34 á 35 jaar, met uitzondering van Zeewolde waar de slachtoffers gemiddeld 40 jaar zijn. Hoewel het in de kleinere gemeenten om relatief kleine aantallen gaat, waardoor de gemiddelde leeftijd gemakkelijk wordt beïnvloed door heel jonge of oude slachtoffers, maakt dit vooral duidelijk dat huiselijk geweld onder alle leeftijdscategorieën slachtoffers maakt. Zoals te verwachten op basis van de bevolkingssamenstelling, laten de beide grote steden de hoogste percentages allochtone slachtoffers zien, waarbij het in Almere relatief vaak om Surinaamse slachtoffers gaat.

Tabel 3.11 Overzicht slachtoffers van huiselijk geweld

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	18%	27%	27%	45%	35%	32%	26%	24%
	194	114	19	86	10	13	46	497
vrouw	82%	73%	73%	55%	66%	68%	74%	76%
	871	306	52	105	19	28	131	1 558
Leeftijd								
jonger dan 20	10%	13%	13%	13%	14%	10%	11%	11%
	110	53	9	23	4	4	20	228
20 t/m 29	25%	27%	23%	25%	17%	24%	35%	26%
	266	110	16	42	5	10	62	527
30 t/m 39	27%	26%	27%	25%	24%	12%	22%	26%
	291	107	19	43	7	5	39	524
40 t/m 49	24%	22%	25%	26%	41%	37%	24%	24%
	258	90	18	44	12	15	42	489
50 t/m 59	11%	10%	10%	9%		17%	6%	10%
	118	42	7	15		7	11	207
60 en ouder	3%	4%	3%	3%	3%		2%	3%
	27	17	2	5	1		3	57
Etniciteit								
Nederlands	61%	68%	77%	83%	97%	85%	64%	66%
	635	281	52	131	28	33	113	1 303
Surinaams	14%	8%	2%	1%			8%	10%
	143	34	1	1			15	200
Antilliaans	3%	4%		5%			2%	3%
	27	18		7			4	57
Turks	2%	2%	3%	1%		3%	2%	2%
	20	8	2	1		1	1	34
Marokkaans	4%	3%	3%	1%			6%	4%
	45	12	2	2			10	76
overig westers	5%	6%	4%	4%		3%	10%	6%
	51	25	3	6		1	17	108
overig niet-westers	11%	9%	12%	6%	3%	10%	9%	10%
	119	38	8	9	1	4	16	199
Totaal								
	54%	21%	4%	10%	1%	2%	9%	100%
	1 071	421	71	193	29	41	177	2 066

Veruit de grootste groep slachtoffers van huiselijk geweld is te vinden in de registratie van Politie. Daarna volgt op grote afstand BlijfGroep. Van de in totaal 2 066 slachtoffers van huiselijk geweld komen er 523 voor in de registraties van meerdere instanties (376 bij twee, 109 bij drie en 38 bij vier of meer). De **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee **25%**.

Drie op de tien slachtoffers uit de politieregistratie komt ook voor in registraties andere instanties. Dat betekent dus dat het merendeel van de slachtoffers uit de politieregistratie van 2010 géén contact heeft gehad met andere instanties. Door in de politieregistratie niet alleen personen met de roltoekenning slachtoffer of benadeelde, maar ook aangevers en melders als slachtoffer te bestempelen, is er echter sprake van een overschatting van het werkelijk aantal slachtoffers van huiselijk geweld.¹⁷ In totaal komen 871 van de 2 066 slachtoffers van huiselijk geweld (42%) in de Flevomonitor uitsluitend als melder en/of aangever voor in de politieregistratie en zijn niet bekend bij andere instanties. Een deel hiervan kan achteraf ook slachtoffer zijn gebleken, een ander deel was als getuige of anderszins betrokken bij het incident of deed namens het slachtoffer aangifte. Doorverwijzing door politie naar andere deelnemende instanties zal in elk geval niet bij alle melders/aangevers nodig zijn geweest.

In absolute aantallen vinden we de meeste overlap tussen Politie, BlijfGroep en Zorggroep Almere. Bijna één op de drie cliënten van BlijfGroep ($146/480 = 30\%$) komt ook voor in de politieregistratie en één op de acht heeft ook contact met Zorggroep Almere ($57/480 = 12\%$). Van de cliënten van Zorggroep Almere is bijna de helft ook bekend bij Politie ($102/226 = 45\%$) en een kwart ook bij BlijfGroep ($57/226 = 25\%$). Procentueel laat het Leger des Heils (86%) de grootste overlap met andere instanties zien, hoewel ook deze grotendeels bestaat uit cliënten die tevens in de politieregistratie voorkomen.

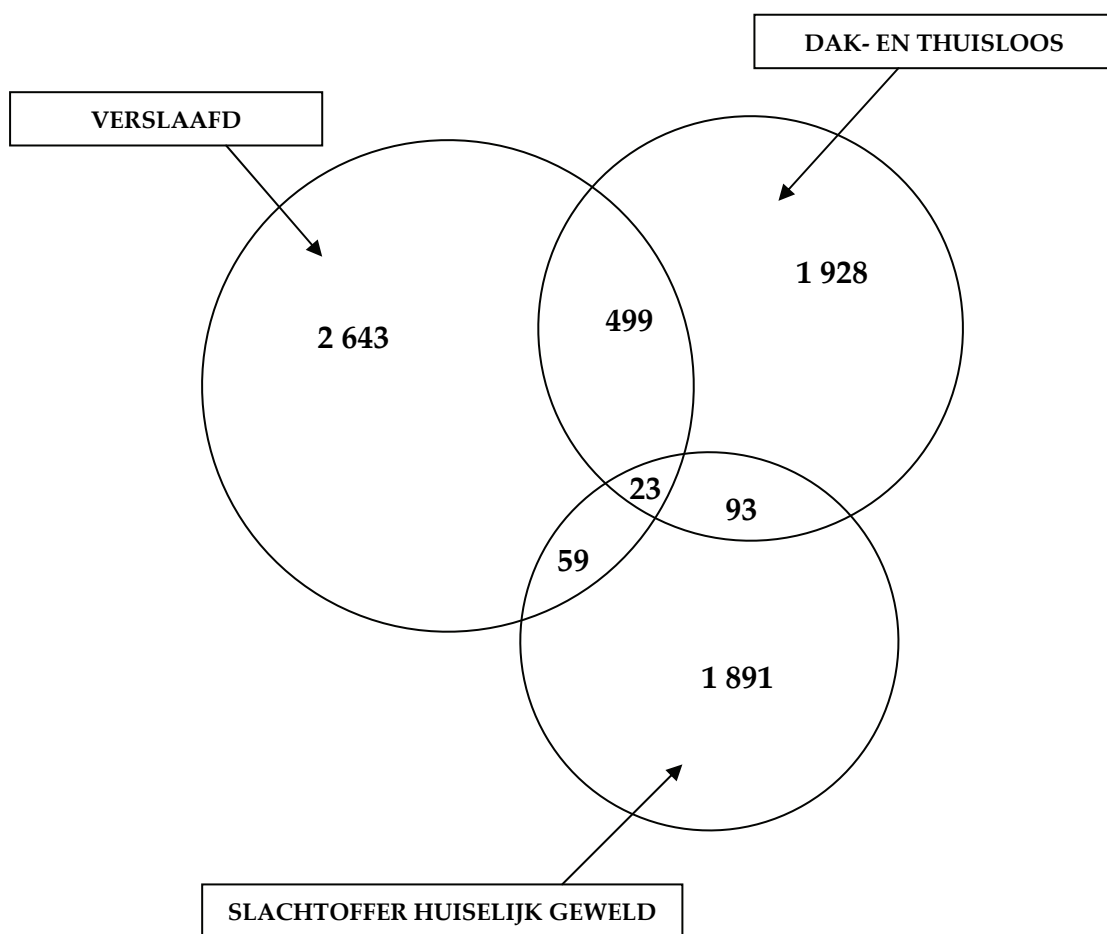
¹⁷ Onderschatting van het aantal slachtoffers kan daarnaast ontstaan doordat incidenten niet worden gemeld/aangegeven bij politie, of doordat verzuimd is de projectcode 'huiselijk geweld' aan het dossier toe te voegen. Deze beperking geldt echter voor elk onderzoek op basis van registratiegegevens en staat los van de roltoekenning. De procedure van het classificeren van slachtoffers, benadeelden, aangevers én melders als slachtoffers van huiselijk geweld in de Flevomonitor gebeurt overigens op aanraden van de politie.

Tabel 3.12 Overlap tussen instanties – slachtoffers van huiselijk geweld

	Bl	Ijs	Ir	Kw	Le	Ma	Me	Op	Po	Rc	Re	Sy	Ta	Ti	Va	Wa	Za	Zo
Bl	6	1	4	14	6	19	6	146	0	0	0	26	10	0	13	4	57	0
Ijs	0	0	0	4	1	3	1	28	0	0	0	9	2	2	2	1	3	1
Ir	0	0	0	4	1	4	0	1	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0
Kw	0	0	0	0	0	4	0	14	0	0	0	11	0	0	5	1	1	2
Le	4	4	0	0	1	11	4	44	1	0	0	9	9	2	11	1	11	1
Ma	1	1	0	0	1	3	1	7	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Me	3	4	4	11	3	57	2	57	0	0	0	5	9	1	7	2	1	7
Op	1	0	0	4	1	2	20	20	2	0	0	1	2	0	0	4	3	5
Po	28	1	14	44	7	57	20	4	0	0	0	50	23	1	27	16	102	28
Rc	0	0	0	1	0	0	2	4	0	0	0	0	0	0	0	2	0	3
Re	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sy	26	9	0	11	9	5	1	50	0	0	0	6	6	0	12	2	20	0
Ta	10	2	2	0	9	1	9	23	0	0	0	6	6	0	6	1	3	1
Ti	0	2	1	0	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Va	13	2	0	5	11	7	0	27	0	0	0	12	6	0	1	10	4	4
Wa	4	1	0	1	1	2	4	16	2	0	0	2	1	0	1	4	3	3
Za	57	3	0	1	11	1	3	102	0	0	0	20	3	0	10	4	0	0
Zo	0	1	0	2	1	7	5	28	3	0	0	0	1	0	4	3	0	0
Slachtoffers huiselijk geweld bij instantie																		
	480	38	22	29	75	40	79	23	1 339	4	0	137	31	9	65	25	226	167
Bekend bij andere instantie(s)																		
	44%	100%	36%	86%	89%	28%	100%	100%	30%	100%	0%	66%	100%	56%	72%	100%	62%	25%
	210	38	8	25	67	11	79	23	399	4	0	91	31	5	47	25	141	42
Bl	BlijfGroep						Meerkanten						Ta	Tactus				
Ijs	MEE IJsseloevers						Openbaar Ministerie						Ti	Tikvah				
Ir	IrisZorg						Politie						Va	Vangnet & Advies				
Kw	Kwintes						Reclassing						Wa	De Waag				
Le	Leger des Heils						Rehoboth (opgeheven)						Za	Zorggroep Almere				
Ma	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland						De Meregwaard (Symfona groep)						Zo	Zorggroep Oude en Nieuwe Land				

Overlap tussen de thema's

De meeste personen in de registraties van de deelnemende instanties zijn óf verslaafd óf dak- en thuisloos óf slachtoffer van huiselijk geweld. Er is echter ook **overlap tussen de drie thema's**: van de in totaal 7 136 unieke personen vallen er 674 binnen meer dan één thema. De totale overlap tussen de thema's bedraagt daarmee 9%. Dit is vergelijkbaar met voorgaande jaren. Drieëntwintig personen waren volgens de registraties in 2010 zowel verslaafd als dak- en thuisloos én slachtoffer van huiselijk geweld. De overige 651 personen scoren op twee van de drie thema's.

De overlap tussen dak- of thuisloosheid en verslaving is zowel absoluut als relatief het grootst. In percentages betekent dit namelijk:

- 16% van de verslaafden is dak- of thuisloos
- 3% van de verslaafden is slachtoffer van huiselijk geweld

- 21% van de dak- en thuislozen is verslaafd
- 5% van de dak- en thuislozen is slachtoffer van huiselijk geweld

- 4% van de slachtoffers van huiselijk geweld is verslaafd
- 6% van de slachtoffers van huiselijk geweld is dak- of thuisloos

Situatie per gemeente

Bij de voorgaande gegevens opgesplitst naar gemeente scoorde Almere telkens het hoogst, gevolgd door Lelystad. Iets meer dan de helft van de geregistreerde verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld in deze monitor komt uit Almere. Maar bijna de helft van alle Flevolandse woont ook in centrumgemeente Almere. Het lijkt niet meer dan logisch hier dan ook ongeveer de helft van de kwetsbare groepen aan te treffen. Wanneer we de gevonden aantallen afzetten tegen het aantal inwoners komt een genuanceerder beeld naar voren.

Op 1 januari 2010 telde de hele provincie Flevoland 387 881 inwoners. In het totale bestand komen 6 012 unieke verslaafden, dak en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld uit Flevoland voor.¹⁸ Dit komt erop neer dat van elke 1 000 Flevolandse er bijna 16 behoren tot de kwetsbare groepen die het onderwerp vormen van deze monitor.

Tabel 3.13 Aantallen per gemeente

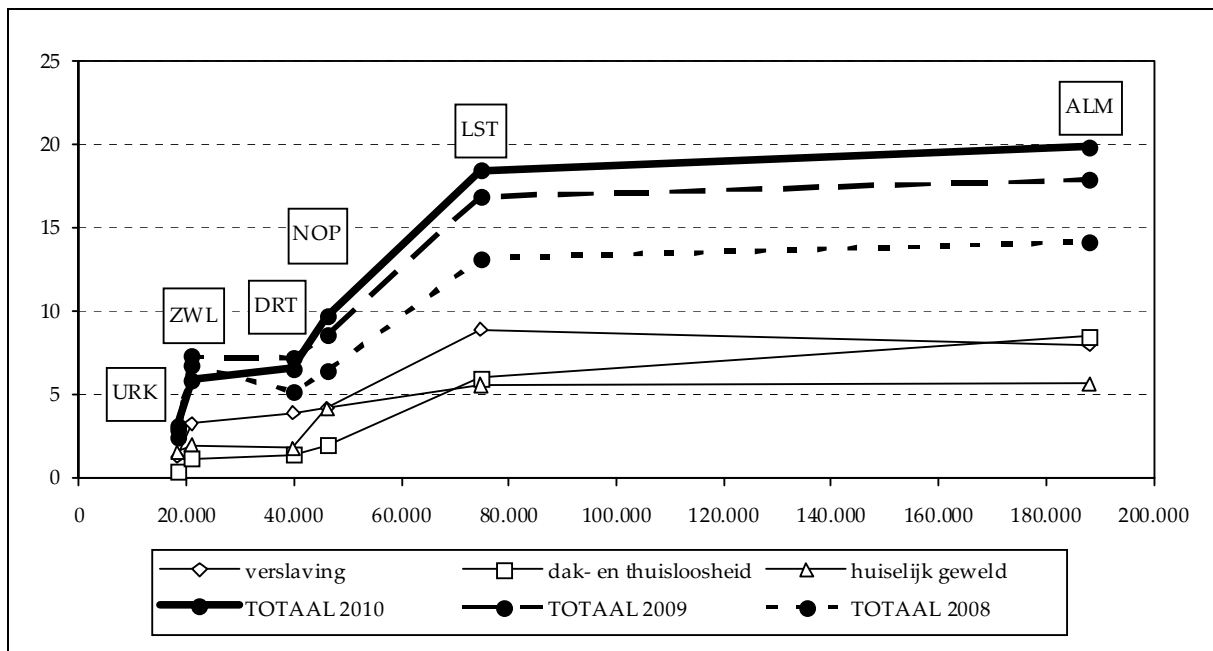
	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	Totaal Flevoland
Grootte							
Inwoners	188 160	74 628	39 787	46 090	18 310	20 906	387 881
Aantal							
Verslaafden	1 497	667	155	194	23	70	2 606
Dak- en thuislozen	1 596	449	56	91	8	25	2 228
Huiselijk geweld	1 071	421	71	193	29	41	1 826
Totaal thema's	3 742	1 377	264	445	57	124	6 012
Per 1 000 inwoners							
Verslaafden	8,0	8,9	3,9	4,2	1,3	3,3	6,7
Dak- en thuislozen	8,5	6,0	1,4	2,0	0,4	1,2	5,7
Huiselijk geweld	5,7	5,6	1,8	4,2	1,6	2,0	4,7
Totaal thema's	19,9	18,5	6,6	9,7	3,1	5,9	15,5

Almere en Lelystad hebben niet alleen in absolute aantallen, maar ook relatief ten opzichte van het inwonertal de grootste groepen verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Ondanks het verschil in grootte tussen beide gemeenten (Almere heeft ruim tweeënhalve keer zo veel inwoners als Lelystad) ontlopen de aantallen afgezet tegen het inwonertal elkaar soms niet veel. Per 1 000 inwoners is het aantal dak- en thuislozen weliswaar lager in Lelystad, maar het aantal verslaaf-

¹⁸ Dit aantal is kleiner dan het totaal van 7 136 dat aan het begin van dit hoofdstuk werd genoemd. Personen van buiten Flevoland (984) en personen waarbij de woonplaats onbekend of niet geregistreerd is (140) zijn hierbij buiten beschouwing gelaten.

den is hoger en het aantal geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld vergelijkbaar. Ditzelfde patroon zagen we ook in voorgaande edities van de Flevomonitor. Voor de kleinere gemeenten geldt: hoe minder inwoners, hoe kleiner zowel het absolute als het relatieve aantal verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld. Zeewolde heeft echter weliswaar in absolute aantallen kleinere groepen kwetsbare personen, maar relatieve aantallen dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld zijn vergelijkbaar met die in Dronten, terwijl de laatste gemeente bijna twee keer zo groot is. Alleen het aantal verslaafden per 1 000 inwoners is in Dronten duidelijk groter dan in Zeewolde. Ook dit patroon is in eerdere edities van de Flevomonitor al beschreven. Het lijkt er echter op dat het fenomeen wat afzwakt: de 'hobbel' in de curve bij Zeewolde was voorgaande jaren hoger.

Figuur 3.14 Omvang kwetsbare groepen per 1 000 inwoners, naar inwonertal

Afgezien van Zeewolde, neemt met een stijgend inwonertal ook het aantal verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld min of meer lineair toe, zowel in absolute aantallen als relatief ten opzichte van het aantal inwoners. Er is echter sprake van een plafond: komt het inwonertal boven een bepaald niveau, dan neemt de omvang van kwetsbare groepen niet navenant toe, maar stagneert de groei. Het absolute aantal wordt nog wel groter, maar het relatieve aantal ten opzichte van de bevolking stijgt niet of nauwelijks.

De laatste twee jaar lijken de kwetsbare groepen vooral in de grotere gemeenten gegroeid. In het volgende hoofdstuk over trends zullen we hier verder op in gaan.

Conclusie

In de aangeleverde registraties van de 17 deelnemende instanties zijn 3 224 verslaafden, 2 543 dak- en thuislozen en 2 066 slachtoffers van huiselijk geweld aangetroffen. In totaal waren 1 941 personen in 2010 bekend bij meerdere instanties, wat neerkomt op een overlap van 27%. Op het gebied van verslaving is in absolute aantallen gezien veel overlap tussen Meerkanten en Tactus; voor dak- en thuisloosheid is dat tussen Leger des Heils en verscheidene andere instanties, en voor slachtoffers van huiselijk geweld tussen BlijfGroep, Politie en Zorggroep Almere. Toch is voor de meeste verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld géén sprake van overlap tussen instanties.

Vergeleken met de andere twee groepen zijn de verslaafden het vaakst mannen, vijftigplussers en autochtone Nederlanders. Bij de dak- en thuislozen zijn allochtonen (vooral Surinamers en Antillianen) flink oververtegenwoordigd en vormen bijna de helft van de groep. De slachtoffers van huiselijk geweld zijn grotendeels vrouwen. Het merendeel van de slachtoffers is autochtoon Nederlands, maar ook hier zijn allochtonen oververtegenwoordigd.

Bij de dak- en thuislozen onderscheiden we feitelijk daklozen, residentieel daklozen, dreigend daklozen en zwerfjongeren. De laatste groep is logischerwijs het jongst. Feitelijk daklozen zijn overwegend mannelijk en allochtoon, terwijl in de andere drie groepen het aantal mannen en vrouwen veel dichterbij elkaar ligt en autochtone Nederlanders een (kleine) meerderheid vormen.

Iets meer dan de helft van de verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld is afkomstig uit Almere en een vijfde uit Lelystad. Afgezet tegen het aantal inwoners ontloopt de omvang van kwetsbare groepen in beide steden elkaar niet veel. De kleinere gemeenten scoren zowel in absolute aantallen als relatief ten opzichte van de bevolkingsgrootte en stuk lager, maar bij een groeiende bevolking neemt de problematiek wel toe.

4 TRENDS

Het aantal verslaafden en dak- en thuislozen in de jaarlijks aangeleverde registraties is sinds de eerste Flevomonitor van 2005 meer dan verdrievoudigd en het aantal slachtoffers van huiselijk geweld steeg met ruim 35%. De bevolking van Flevoland is in die periode flink gegroeid en daarmee is eveneens een toename van kwetsbare groepen te verwachten. Ook intern is bij een aantal instanties de registratie verbeterd, bijvoorbeeld doordat problematiek eerder opgemerkt wordt.

Tabel 4.1 Geregistreerde aantallen 2005 - 2010

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantallen						
verslaafden	873	1 356	1 753	1 656	2 630	3 224
dak- en thuislozen	821	1 016	1 644	1 795	2 496	2 543
slachtoffers van huiselijk geweld	1 520	1 818	1 927	2 007	2 001	2 066

De aangeleverde gegevensbestanden voor de Flevomonitor zijn in de loop der jaren echter ook flink uitgebreid. In voorgaande jaren ontbraken soms instanties in de Flevomonitor en waren registratiebestanden van andere instanties regelmatig incompleet.¹⁹ Ook heeft een aantal instanties op een gegeven moment de selectie van gegevens uitgebreid, waardoor bestanden van opeenvolgende jaren niet meer vergelijkbaar zijn. De ontwikkelingen in de aangeleverde gegevensbestanden waren een flinke verbetering van de Flevomonitor, maar het betekent wel dat (nog) geen lange termijn trends kunnen worden onderzocht omdat van slechts vier deelnemende instanties de gegevensbestanden over de gehele periode 2005-2010 aanwezig, compleet en vergelijkbaar zijn.

Tot dusver werden daarom in de Flevomonitor cijfers vergeleken met die van het voorgaande jaar, waarbij slechts een selectie van vergelijkbare bestanden kon worden gebruikt (14 in 2009). Ook de aangeleverde gegevensbestanden van 2010 wijken iets af van die van 2009. MEE IJsseloevers heeft de selectie van cliëntgegevens van de crisisdienst achterwege gelaten en het volledige cliëntenbestand aangeleverd, maar omdat vrijwel alle MEE cliënten in de Flevomonitor ook in de registraties van andere instanties voorkomen (131 van de 143), heeft dit nauwelijks invloed op de totale aan-

¹⁹ Voor details met betrekking tot incomplete registratiebestanden zie: Benschop, A. & Korf, D.J. (2010) *Flevomonitor 2009; kwetsbare groepen en huiselijk geweld*. Amsterdam: Rozenberg Publishers.

tallen. De opheffing van Rehoboth heeft ook weinig tot geen effect op de totale aantallen omdat het een relatief klein aantal personen betrof (36) en deze cliënten bovendien waarschijnlijk zijn 'verhuisd' naar andere instanties. Voor het eerst kunnen we daarom in de Flevomonitor een vergelijking maken op basis van alle aangeleverde registraties.

Instanties	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BlijfGroep (Bl)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MEE IJsseloevers (IJs)	(✓)		~	(✓)	(✓)	✓
IrisZorg (Ir)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Kwintes (Kw)		~	✓	~	✓	✓
Leger des Heils (Le)	~	✓	✓	✓	✓	✓
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)		~	~	✓	✓	✓
Meerkanten (Me)		~	~	~	✓	✓
Openbaar Ministerie (Op)	✓	✓	~	✓	✓	✓
Politie (Po)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Reclassering (Rc)	✓	✓		✓	✓	✓
Rehoboth (Re)	✓	✓	✓	✓	✓	opgeheven
De Meregwaard (Sy)	✓	✓	✓	~	✓	✓
Tactus (Ta)	~	(✓)	(✓)	✓	✓	✓
Tikvah (Ti)			✓	✓	✓	✓
Vangnet & Advies GGD (Va)	~	~	~	✓	✓	✓
De Waag (Wa)			(✓)	✓	✓	✓
Zorggroep Almere (Za)	✓	~	✓	~	✓	✓
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	✓	✓	✓	✓	✓	✓

~ geleverd registratiebestand incompleet
 (✓) onvergelijkbaar wegens wijziging in selectie
 ✓ geleverd registratiebestand compleet

In de volgende paragrafen kijken we naar eventuele veranderingen in aantallen, maar vooral ook in het profiel van verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld tussen 2009 en 2010. De analyse is gericht op veranderingen in de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen, en naar leeftijdscategorieën, etnische groepen en gemeente van herkomst. Ten behoeve van statistische vergelijking zijn etniciteit en gemeenten teruggebracht tot drie categorieën.²⁰ Voor etniciteit zijn dat: (1) autochtoon Nederlands, (2) Surinaams, Antilliaans, Turks of Marokkaans, en (3) overig allochtoon. En voor gemeente: (1) Almere, (2) andere gemeente in Flevoland, en (3) gemeenten buiten Flevoland.

²⁰ Bij meerdere, kleinere categorieën zijn verschillen moeilijker aan te tonen (kleinere kans op significantie).

Verslaafden

Deze vergelijking laat een flinke stijging zien in het aantal geregistreerde verslaafden: van **2 630** in 2009 naar **3 224** in 2010. Dat is een toename van **23%**.

De grootste stijgingen in absolute aantallen verslaafden tussen 2009 en 2010 zijn te vinden bij Meerkanten (+241) en Tactus (+244). De schijnbare forse stijging bij Kwintees (+303) komt omdat deze instantie voorheen geen registratiegegevens over verslaving leverde. Procentueel laat Maatschappelijke Dienstverlening met 65% de grootste stijging zien (+38). Zorggroep Almere is de enige instantie waar in 2010 minder verslaafden werden geregistreerd.

Tabel 4.2 Aantallen registreerde verslaafden per jaar

Per instantie, volgens eigen registratie.

Instanties	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BlijfGroep (Bl)	0	0	0	0	0	0
MEE IJsseloevers (IJs)	1	-	0	0	0	0
IrisZorg (Ir)	3	12	18	12	11	11
Kwintees (Kw)	-	0	0	0	0	303
Leger des Heils (Le)	5	23	103	141	126	154
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	-	0	0	19	23	38
Meerkanten (Me)	-	491	559	526	1 122	1 363
Openbaar Ministerie (Op)	0	0	0	0	0	0
Politie (Po)	0	0	0	0	0	0
Reclassering (Rc)	19	27	-	26	9	11
De Meregwaard (Sy)	59	112	338	85	408	411
Tactus (Ta)	524	732	791	746	823	1 067
Tikvah (Ti)	-	-	0	7	11	14
Vangnet & Advies GGD (Va)	67	64	82	127	150	166
De Waag (Wa)	-	-	0	169	246	258
Zorggroep Almere (Za)	195	37	68	23	50	11
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	0	0	0	0	0	0

Het profiel van de verslaafden is wat betreft geslacht, leeftijd, etniciteit en woonplaats niet veranderd tussen 2009 en 2010. Voor beide jaren geldt: bijna driekwart is man, de gemiddelde leeftijd is 39 jaar, een vijfde is allochtoon en iets minder dan de helft komt uit Almere. Er is wel een verandering zichtbaar in het soort verslaving. Het aandeel harddrugverslaafden is namelijk kleiner geworden, hoewel het absolute aantal vrijwel gelijk bleef. Andersom nam het absolute aantal alcohol- en softdrugverslaafden toe, maar het aandeel bleef gelijk: de helft van de verslaafden heeft problemen met alcohol en een kwart met softdrugs. Het aandeel verslaafden met een ander probleem (bijv. gokken) of waarbij niet naar middel gespecificeerd werd, is in 2010 wel groter dan in 2009.

Tabel 4.3 Trends profiel verslaafden

	2009		2010		<i>p</i>
Geslacht					
man	1 872	71%	2 324	72%	<i>n.s.</i>
vrouw	758	29%	896	28%	
Leeftijd					
jonger dan 20	201	8%	241	8%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	553	21%	718	22%	
30 t/m 39	575	22%	722	23%	
40 t/m 49	651	25%	740	23%	
50 t/m 59	472	18%	569	18%	
60 en ouder	175	7%	226	7%	
Etniciteit					
Nederlands	1 991	80%	2 361	79%	
Surinaams	1145	6%	192	6%	
Antilliaans	64	3%	70	2%	
Turks	20	1%	38	1%	
Marokkaans	58	2%	70	2%	
overig westers	86	4%	110	4%	
overig niet-westers	115	5%	148	5%	
Nederlands	1 991	80%	2 361	79%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	287	12%	370	12%	
overig allochtoon	201	8%	258	9%	
Gemeente					
Almere	1 229	47%	1 497	47%	
Lelystad	523	20%	667	21%	
Dronten	131	5%	155	5%	
Noordoostpolder	141	5%	194	6%	
Urk	23	1%	23	1%	
Zeewolde	63	2%	70	2%	
Buiten Flevoland	496	19%	596	19%	
Almere	1 229	47%	1 497	47%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	881	34%	1 109	35%	
buiten Flevoland	496	19%	596	19%	
Middel					
harddrugs	550	21%	553	17%	****
softdrugs	666	25%	827	26%	<i>n.s.</i>
alcohol	1 319	50%	1 606	50%	<i>n.s.</i>
anders of onbekend	325	4%	589	8%	****
Totaal					
	2 630		3 224		

Omdat verslaving (vooral aan harddrugs en alcohol) een chronisch karakter heeft en hulpverleningstrajecten van verslaafden vaak langdurig zijn, is te verwachten dat een deel van de verslaafden in de registraties van 2009 en 2010 dezelfde cliënten zijn. In totaal zijn 1 480 personen zowel in 2009 als 2010 als verslaafde geregistreerd bij de deelnemende instanties. In verreweg de meeste gevallen gaat het in beide jaren ook om dezelfde instantie. Daarnaast zijn 172 personen wél in 2010, maar níet in 2009 als

verslaafd geregistreerd. Deze personen zaten wel in de Flevomonitor van 2009 omdat zij (meestal) dak- of thuisloos waren of in dat jaar slachtoffer dan wel pleger waren van huiselijk geweld. Het is niet bekend of deze personen in 2009 (nog) niet verslaafd waren of dat er sprake was van onderregistratie. Andersom waren 65 personen in 2009 wél en in 2010 níet als verslaafde geregistreerd. In totaal zijn 1 652 van de 3 224 verslaafden van 2010 (51%) ook in de registraties van 2009 terug te vinden en zijn de overige 1 572 verslaafden van 2010 (49%) dus 'nieuw'.

Wanneer we het profiel van de verslaafden van 2009 en 2010 vergelijken, maken we dus een vergelijking tussen deels dezelfde personen. Misschien is het relevanter om de 'nieuwe' verslaafden van 2010 te vergelijken met de 'oude'. Wat betreft geslacht, etniciteit en gemeente van herkomst blijken beide groepen gelijk, maar de 'nieuwe' verslaafden zijn gemiddeld jonger dan de 'oude' (37 versus 41 jaar). Daarnaast is de 'nieuwe' groep minder vaak verslaafd aan harddrugs (13% versus 21%) en alcohol (47% versus 53%) en vaker aan softdrugs (27% versus 24%) of een ander of onbekend middel (21% versus 15%).

Dak- en thuislozen

Het aantal geregistreerde dak- en thuislozen bij de deelnemende instanties steeg met een kleine 2% van 2 496 in 2009 naar 2 543 in 2010.

De grootste toename in absolute aantallen vond plaats bij het Leger des Heils (+186). Kwintes liet daarentegen een flinke afname zien (-225). Al met al is bij acht instanties sprake van een toename en bij vijf instanties een afname van de aantallen.

Tabel 4.4 Aantallen registreerde dak- en thuislozen per jaar

Per instantie, volgens eigen registratie.²¹

Instanties	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BlijfGroep (Bl)	0	0	0	0	0	2
MEE IJsseloevers (IJs)	3	-	0	0	4	16
IrisZorg (Ir)	4	116	116	86	76	65
Kwintes (Kw)	-	0	385	191	560	335
Leger des Heils (Le)	70	801	1 011	1 084	1 493	1 679
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	-	0	0	7	40	30
Meerkanten (Me)	-	0	0	0	0	1
Openbaar Ministerie (Op)	0	0	0	0	0	0
Politie (Po)	0	0	0	0	0	0
Reclassering (Rc)	0	0	-	3	4	1
De Mergaard (Sy)	25	24	47	49	40	47
Tactus (Ta)	0	25	52	60	22	53
Tikvah (Ti)	-	-	32	33	35	21
Vangnet & Advies GGD (Va)	19	19	67	345	432	482
De Waag (Wa)	-	-	0	0	2	8
Zorggroep Almere (Za)	0	0	0	0	0	0
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	0	0	0	0	0	0

Wat betreft geslacht en etniciteit verschilt het profiel van de dak- en thuislozen van 2010 niet van dat van 2009, maar in 2010 zijn er wat minder jongere en meer oudere dak- en thuislozen en ligt de gemiddeld leeftijd hoger dan in 2009 (38 versus 36 jaar). Ook komt in 2010 een groter aandeel van de dak- en thuislozen uit Almere.

Opvallend is de flinke stijging in het aantal dak- en thuislozen dat we door ontbrekende gegevens niet in een groep konden indelen. In zowel 2009 (311) als 2010 (651) bestaat deze groep voor het grootste gedeelte uit personen die een postadres hebben bij het Leger des Heils, maar waarvan verder niet bekend is of – en zo ja, waar – zij onderdak hebben (zie ook pag. 37-38). Deze stijging van het aantal ‘onbekende’ dak-

²¹ Sinds 2006 wordt dak- en thuisloosheid niet alleen bepaald op basis van registratie, maar tevens op basis van de aard van de instelling of een afdeling daarvan. Daarom zijn de aantallen bij IrisZorg en Leger des Heils van 2005 zo klein. Kwintes (afdelingen Beschermd Wonen, Bemoeizorg en Zwerfjongeren) wordt sinds 2007 tot de instellingen voor dak- en thuisloosheid gerekend.

lozen zou de totale groei van de totale groep dak- en thuislozen misschien volledig kunnen verklaren.

Tabel 4.5 Trends profiel dak- en thuislozen

	2009		2010		<i>p</i>
Geslacht					
man	1 541	62%	1 549	61%	<i>n.s.</i>
vrouw	952	38%	973	39%	
Leeftijd					
jonger dan 20	179	7%	113	5%	****
20 t/m 29	749	30%	782	31%	
30 t/m 39	598	24%	576	23%	
40 t/m 49	534	22%	572	23%	
50 t/m 59	305	12%	309	12%	
60 en ouder	112	5%	178	7%	
Etniciteit					
Nederlands	994	52%	1 034	50%	
Surinaams	304	16%	372	18%	
Antilliaans	175	9%	190	9%	
Turks	21	1%	26	1%	
Marokkaans	86	5%	90	4%	
overig westers	119	6%	132	6%	
overig niet-westers	216	11%	232	11%	
Nederlands	994	52%	1 034	50%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	586	31%	678	33%	
overig allochtoon	335	18%	364	18%	
Gemeente					
Almere	1 312	55%	1 596	64%	
Lelystad	461	19%	449	18%	
Dronten	62	3%	56	2%	
Noordoostpolder	168	7%	91	4%	
Urk	8	0%	8	0%	
Zeewolde	53	2%	25	1%	
Buiten Flevoland	327	14%	257	10%	
Almere	1 312	55%	1 596	64%	****
andere gemeente in Flevoland	758	32%	632	25%	
buiten Flevoland	327	14%	257	10%	
Dakloos					
feitelijk	705	28%	496	19%	****
residentieel	607	24%	677	26%	<i>n.s.</i>
dreigend	542	22%	609	23%	<i>n.s.</i>
zwerfjongere	478	19%	142	6%	****
onbekend	350	14%	762	30%	****
Totaal					
	2 496		2 543		

Het aantal zwerfjongeren is in 2010 veel kleiner ten opzichte van het jaar daarvoor. Dit is een direct gevolg van de wijziging in de definitie van zwerfjongeren. Door de leeftijdsgrens te verlagen van 25 naar 23 is de term zwerfjongere op een kleinere

groep van toepassing. Jongeren van 23 en 24 jaar die op straat leven of in de opvang verblijven vallen volgens de aangepaste definitie van 2010 onder de feitelijke respectievelijk residentieel daklozen. Deze twee groepen zouden dus groter moeten zijn. Maar dat is niet het geval. Het aantal feitelijk daklozen is in 2010 lager dan in 2009 en de groep residentieel daklozen is in absolute aantallen wel wat groter, maar hun aandeel bleef gelijk.

Naast de verandering van de leeftijd in de definitie van zwerfjongeren, heeft ook de uitsluiting van voorzieningen voor begeleid en beschermd wonen een belangrijk effect op de cijfers; niet alleen op het aantal zwerfjongeren, maar ook op het totale aantal dak- en thuislozen. Jongeren in dergelijke voorzieningen werden in 2009 nog tot de zwerfjongeren en dus tot de dak- en thuislozen gerekend. In 2010 vallen zij echter buiten de definitie voor zwerfjongeren en worden daarom ook niet als dak- en thuislozen aangemerkt.

Om na te gaan in hoeverre de gewijzigde definitie van zwerfjongeren de gesignaleerde veranderingen in aantallen en het profiel van dak- en thuislozen kan verklaren, zijn de dak- en thuislozen van 2010 ook volgens de oude definities van 2009 ingedeeld. Het totaal aantal dak- en thuislozen ligt dan beduidend hoger, 2 746 in plaats van 2 543. Er zijn dus 203 dak- en thuislozen 'verdwenen' uit de registraties. De vergelijking van het profiel tussen 2009 en 2010 is wat betreft geslacht, etniciteit en woonplaats vrijwel gelijk aan de hiervoor beschreven resultaten, maar het verschil in gemiddelde leeftijd verdwijnt. De daling van het aantal zwerfjongeren lijkt volledig te wijten aan de wijziging van definitie: zou de oude definitie nog gelden, dan zou het aantal zwerfjongeren ongeveer gelijk zijn gebleven.

Tabel 4.6 Trends dak- en thuislozen bij ongewijzigde definitie van zwerfjongeren

	2009		2010		<i>p</i>
Dakloos					
feitelijk	705	28%	450	16%	****
residentieel	607	24%	598	22%	<i>n.s.</i>
dreigend	542	22%	609	22%	<i>n.s.</i>
zwerfjongere	478	19%	471	17%	<i>n.s.</i>
onbekend	350	14%	750	27%	****
Totaal					
	2 496		2 746		

Net als bij de verslaafden, is ook bij dak- en thuislozen te verwachten dat zij langdurig contact hebben met hulpverleningsinstanties. In totaal zijn 841 personen zowel in 2009 als in 2010 als dak- of thuisloos geregistreerd, meestal bij dezelfde instantie. Daarnaast waren 131 dak- en thuislozen van 2010 in 2009 (nog) niet als zodanig gere-

gistreerd (maar zij kwamen wel voor in de Flevomonitor van 2009, meestal vanwege verslaving). Andersom waren 110 dak- en thuislozen van 2009 in 2010 niet (meer) als zodanig geregistreerd. In totaal zijn 1 972 van de 2 543 dak- en thuislozen van 2010 (38%) ook in de registraties van 2009 terug te vinden; de overige 1 571 dak- en thuislozen van 2010 (62) zijn dus 'nieuw'.

Wanneer we de 'nieuwe' dak- en thuislozen van 2010 vergelijken met de 'oude', dan blijken de 'nieuwe' vaker vrouw (43% versus 32%), komen ze vaker uit Almere (66% versus 62%), zijn ze minder vaak residentieel dakloos (22% versus 35%) en vaker dreigend dakloos (29% versus 16%). Hoewel het tegenstrijdig lijkt met de afname van het aantal zwerfjongeren, zijn de 'nieuwe' dak- en thuislozen ook vaker zwerfjongere (7% versus 4%). Wat betreft leeftijd, etniciteit of feitelijke dakloosheid is er geen verschil. Ook zijn er onder de 'nieuwe' dak- en thuislozen niet meer personen die niet ingedeeld kunnen worden in een van de vier groepen. De groei van het totaal aantal dak- en thuislozen kan dus niet, zoals eerder gesuggereerd, volledig worden verklaard door een toenemend aantal 'onbekende' daklozen met een postadres bij het Leger des Heils. Een deel (29%) van de 'nieuwe' daklozen behoort tot deze groep, maar 'onbekende' daklozen zijn niet oververtegenwoordigd onder de 'nieuwelingen'.

Slachtoffers huiselijk geweld

Ook het aantal geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld is tussen 2009 en 2010 toegenomen, zij het licht, met 3% van 2 001 naar 2 066.

De grootste toename is overduidelijk bij Zorggroep ONL; het aantal geregistreerde slachtoffers daar is in 2010 meer dan twaalf keer zo groot als het jaar daarvoor. De instantie zelf denkt dat dit komt door zorgvuldiger registratie. Bij de overige instanties is afwisselend sprake van een beperkte stijging of daling.

Tabel 4.7 Aantallen registreerde slachtoffers van huiselijk geweld per jaar

Per instantie, volgens eigen registratie

Instanties	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BlijfGroep (Bl)	147	220	249	329	452	478
MEE IJsseloevers (Ijs)	5	-	0	0	0	0
IrisZorg (Ir)	11	30	32	31	25	22
Kwintes (Kw)	-	0	0	0	0	4
Leger des Heils (Le)	0	0	20	15	16	17
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	-	25	21	25	32	39
Meerkanten (Me)	-	0	0	0	0	0
Openbaar Ministerie (Op)	0	0	0	0	0	0
Politie (Po)	1 191	1 423	1 354	1 501	1 344	1 318
Reclassering (Rc)	0	0	-	0	7	0
De Meregwaard (Sy)	0	61	109	70	69	63
Tactus (Ta)	0	0	0	0	0	0
Tikvah (Ti)	-	-	0	7	5	8
Vangnet & Advies GGD (Va)	0	15	16	54	45	30
De Waag (Wa)	-	-	0	0	0	0
Zorggroep Almere (Za)	167	79	135	60	103	124
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	24	18	14	6	13	167

Het profiel van de slachtoffers van huiselijk geweld is in 2010 onveranderd ten opzichte van 2009. Geslacht, leeftijd, etniciteit en woonplaats zijn vergelijkbaar.

Net als bij de verslaafden en dak- en thuislozen gaat het in 2009 en 2010 ook deels om dezelfde personen, zij het veel minder vaak. In beide jaren zijn 255 personen geregistreerd als slachtoffer van huiselijk geweld, met daarnaast 88 personen alleen in 2009 en 73 personen alleen in 2010. In totaal waren 328 van de 2 066 slachtoffers van 2010 (16%) ook in 2009 bij de deelnemende instanties geregistreerd. In de overige 1 738 gevallen van 2010 (84%) gaat het dus om 'nieuwe' slachtoffers van huiselijk geweld.

De 'nieuwe' slachtoffers van 2010 zijn vaker man (25% versus 18%), zijn vaker jonger dan 20 jaar (13% versus 3%) en komen minder vaak uit Almere (52% versus 60%), maar uit andere Flevolandse gemeenten of van buiten de provincie.

Tabel 4.8 Trends profiel slachtoffers huiselijk geweld

	2009		2010		<i>p</i>
Geslacht					
man	449	23%	497	24%	<i>n.s.</i>
vrouw	1 545	78%	1 558	76%	
Leeftijd					
jonger dan 20	234	12%	228	11%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	501	25%	527	26%	
30 t/m 39	550	28%	524	26%	
40 t/m 49	468	24%	489	24%	
50 t/m 59	173	9%	207	10%	
60 en ouder	69	4%	57	3%	
Etniciteit					
Nederlands	1 227	63%	1 303	66%	
Surinaams	210	11%	200	10%	
Antilliaans	61	3%	57	3%	
Turks	45	2%	34	2%	
Marokkaans	86	4%	76	4%	
overig westers	104	5%	108	6%	
overig niet-westers	205	11%	199	10%	
Nederlands	1 227	63%	1 303	66%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	402	21%	367	19%	
overig allochtoon	309	16%	307	16%	
Gemeente					
Almere	1 058	54%	1 071	54%	
Lelystad	406	21%	421	21%	
Dronten	101	5%	71	4%	
Noordoostpolder	117	6%	193	10%	
Urk	18	1%	29	1%	
Zeewolde	48	3%	41	2%	
Buiten Flevoland	203	10%	177	9%	
Almere	1 058	54%	1 071	54%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	690	35%	755	38%	
buiten Flevoland	203	10%	177	9%	
Totaal					
	2 001		2 066		

Overlap

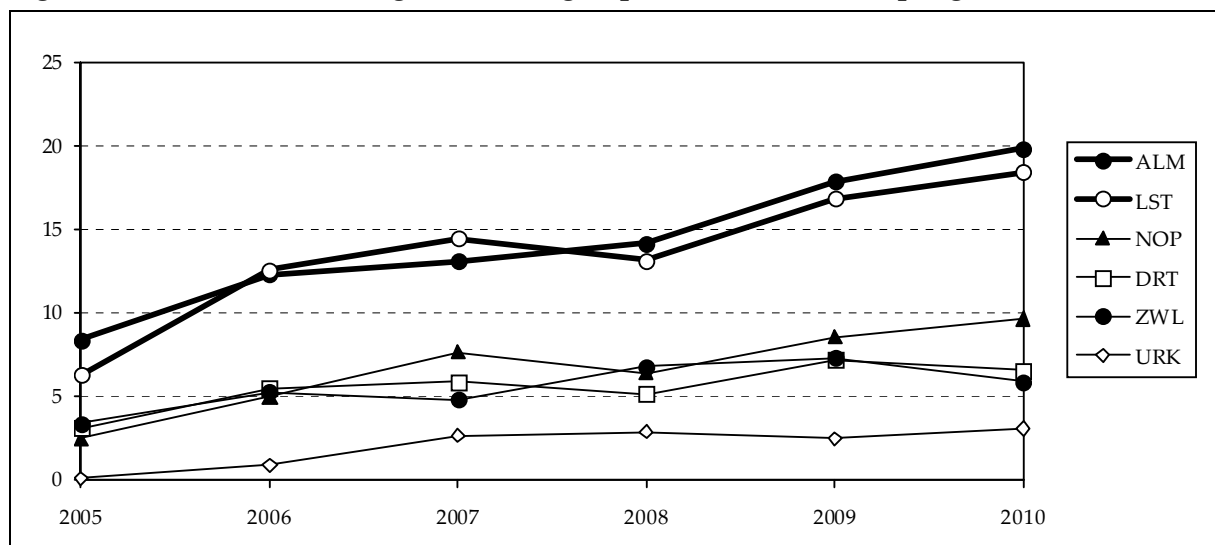
Tussen 2009 en 2010 is de overlap tussen instanties bij alle kwetsbare groepen toegenomen. Het aandeel verslaafden dat bij twee of meer instanties is geregistreerd, steeg van 27% naar 32%. De overlap bij dak- en thuislozen nam toe van 28% naar 36%. En bij slachtoffers van huiselijk geweld nam de overlap toe van 18% naar 25%.

Eventuele trends in overlap tussen specifieke instanties zijn niet via statistische analyse te achterhalen, maar vergelijking van de tabellen met betrekking tot overlap bij verslaving (3.5), dak- en thuisloosheid (3.8) en slachtoffers van huiselijk geweld (3.12) met de equivalenten daarvan in Flevomonitor 2009, laat zien dat de overlap tussen instanties eigenlijk over de gehele linie is toegenomen. Hoewel de ene instantie soms een grotere stijging laat zien dan de andere, is er niet één instantie of combinatie van instanties die de toegenomen overlap verklaart.

Situatie per gemeente

Tussen 2009 en 2010 zijn in alle gemeenten de aantallen verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld toegenomen. De grootte van kwetsbare groepen hangt echter samen met het inwonertal (zie pag. 48-49) en in die periode zijn alle gemeenten ook in meer of mindere mate gegroeid. In onderstaande figuur zijn trends in de omvang van de totale groep (verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld) per 1 000 inwoners weergegeven. Daarbij moet wel opgemerkt worden dat de aantallen vóór 2009 niet geheel vergelijkbaar zijn.

Figuur 4.9 Trends omvang kwetsbare groepen naar inwonertal per gemeente

De drie grootste gemeenten (Almere, Lelystad en de Noordoostpolder) laten een duidelijke groei zien, terwijl het beeld in Dronten, Zeewolde en Urk min of meer stabiel is. In deze laatste drie gemeenten is het absolute aantal verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld dus wel toegenomen, maar dat ging gelijk op met de groei van de bevolking.

Conclusie

Tussen 2005 en 2010 zijn in de Flevomonitor steeds grotere aantallen verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld gevonden. Tot aan 2009 was dat deels te wijten aan voortdurende kwantitatieve en kwalitatieve verbeteringen van de Flevomonitor; een registratie-effect dus. De aangeleverde registraties van 2010 zijn echter wel vergelijkbaar met die van 2009. En ook dan blijkt sprake te zijn van een flinke stijging van het aantal geregistreerde verslaafden (+23%) en een kleinere toename van het aantal dak- en thuislozen (+2%) en slachtoffers van huiselijk geweld (+3%).

De groei van de groep verslaafden tussen 2009 en 2010 geldt niet voor harddrugs; het aantal harddrugsverslaafden bleef gelijk en daarmee werd hun aandeel ten opzichte van andere verslaafden automatisch kleiner. De 'nieuwe' verslaafden (dat wil zeggen verslaafden die in 2009 nog niet voorkwamen in de registraties) zijn gemiddeld jonger en hebben vaker problemen met softdrugs.

De gewijzigde definitie van zwerfjongeren (verlaging van de leeftijdsgrens van 25 naar 23 jaar en uitsluiting van begeleid en beschermd wonen) is logischerwijs van invloed op de aantallen. Was de definitie niet gewijzigd, dan was het aantal zwerfjongeren gelijk gebleven, maar nu laten de cijfers tussen 2009 en 2010 een forse daling zien. Ook het aantal feitelijk daklozen daalde in die periode flink. De 'nieuwe' dak- en thuislozen van 2010 zijn relatief vaak vrouw, afkomstig uit Almere, dreigend dakloos en zwerfjongere.

Het profiel van de slachtoffers van huiselijk geweld is in 2010 onveranderd ten opzichte van 2009. Wel zijn de 'nieuwe' slachtoffers van huiselijk geweld vaker man, jonger en minder vaak afkomstig uit Almere.

Binnen alle kwetsbare groepen is de overlap tussen instanties toegenomen. Het gebeurt dus vaker dat verslaafden, dak- en thuislozen en/of slachtoffers van huiselijk geweld contact hebben met twee of meer instanties. Dit kan te maken hebben met meervoudige problematiek (bijv. dakloosheid en verslaving), met integrale aanpak,

met verbeterde afstemming of doorstroming tussen instanties, of (in een somberder scenario) met 'draaideurcliënten' of verwijzing 'van het kastje naar de muur'.

In alle gemeenten zijn de kwetsbare groepen groter geworden. In de kleinere gemeenten ging dat echter gelijk op met de groei van de bevolking, terwijl Almere, Lelystad en de Noordoostpolder ook ten opzichte van het inwonertal meer verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld kregen.

5 PLEGERS VAN HUISELIJK GEWELD

Bij het thema huiselijk geweld ligt de focus in de Flevomonitor primair bij de *slachtoffers* van huiselijk geweld. Er zijn echter ook deelnemende instanties die zich richten op *plegers* van huiselijk geweld, of waarbij (ook) plegers in de registratie zijn terug te vinden. Deze groep wordt in dit hoofdstuk afzonderlijk besproken.

De Politie selecteerde voor de Flevomonitor gegevens van alle personen die betrokken waren bij incidenten met de projectcode 'huiselijk geweld', waarbij personen die de rol 'verdachte' hebben gekregen als plegers worden beschouwd. Het Openbaar Ministerie en de Reclassering leverden een selectie van plegers van huiselijk geweld uit hun registratiegegevens. De Waag leverde het totale klantenbestand, waarbij de kolom 'huiselijk geweld' aangaf welke personen plegers betroffen. Ook in geleverde bestanden van BlijfGroep, IrisZorg en Tikvah konden plegers op deze wijze worden geïdentificeerd. Bij de overige tien instanties worden plegers van huiselijk geweld niet als zodanig geregistreerd.

Instelling	Selectie plegers van huiselijk geweld
BlijfGroep (Bl)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
MEE IJsseloevers (IJs)	- niet geregistreerd -
IrisZorg (Ir)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Kwintes (Kw)	- niet geregistreerd -
Leger des Heils (Le)	- niet geregistreerd -
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	- niet geregistreerd -
Meerkanten (Me)	- niet geregistreerd -
Openbaar Ministerie (Op)	Selectie door instantie
Politie (Po)	Op basis van roltoekenning
Reclassering (Rc)	Selectie door instantie
De Meregwaard (Sy)	- niet geregistreerd -
Tactus (Ta)	- niet geregistreerd -
Tikvah (Ti)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Vangnet & Advies GGD (Va)	- niet geregistreerd -
De Waag (Wa)	Op basis van kolom 'huiselijk geweld'
Zorggroep Almere (Za)	- niet geregistreerd -
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	- niet geregistreerd -

De Politie registreerde in 2010 in totaal 1393 incidenten van huiselijk geweld. Bij 751 van deze incidenten werden uitsluitend slachtoffers geregistreerd. Bij de overige 642 incidenten, waar wel een plegger werd geregistreerd, was in de meeste gevallen sprake van eenvoudige mishandeling. Een kwart van de plegers bedreigde het slachtoffer.

Tabel 5.1 Delicten plegers incidenten huiselijk geweld

Problematiek		
(huiselijke) twist zonder gevolgen	25	4%
bedreiging	163	25%
eenvoudige mishandeling	357	56%
zware mishandeling	48	7%
gijzeling/ontvoering	9	1%
doodslag/moord	17	3%
zeden ²²	14	2%
overig ²³	36	6%

Formeel zouden we bij geregistreerde plegers moeten spreken van verdachten of vermoedelijke daders. In meer dan de helft (52%) van de 295 huiselijk geweld zaken die het Openbaar Ministerie in 2010 behandelde, is de verdachte (nog) niet schuldig verklaard. In één op de zes gevallen (17%) werd de zaak geseponeerd, in 8% werd een schikking getroffen (transactie), 4% eindigde in een vorm van vrijspraak, en 15% van de zaken loopt nog (verdachte is gedagvaard). Toch hanteren we in deze Flevomonitor voor de leesbaarheid de term plegers voor al deze personen.

Tabel 5.2 Afdoening zaken Openbaar Ministerie

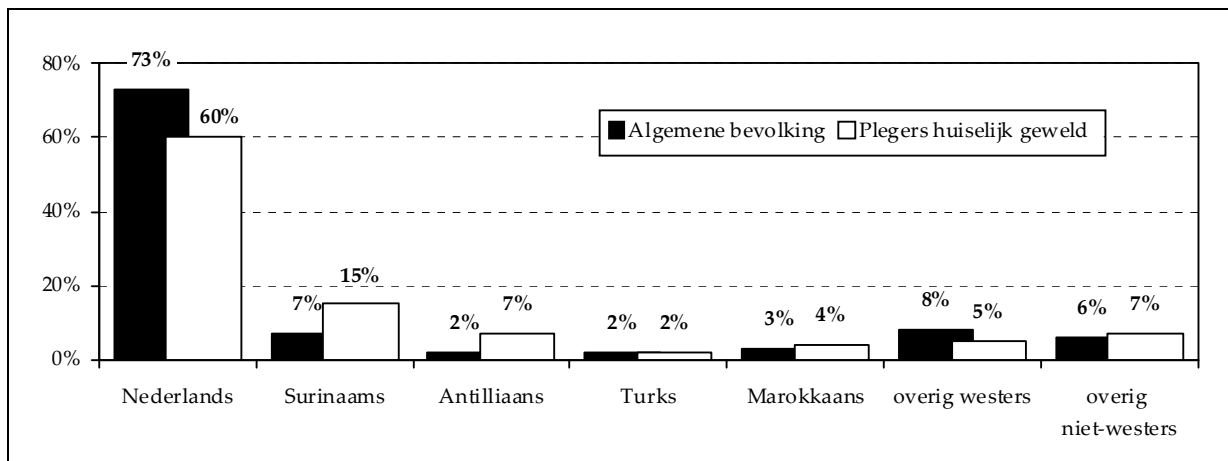
Problematiek		
dagvaarding	43	15%
vrijspraak / ontslag van rechtsvervolgning / dagvaarding nietig / OM niet ontvankelijk	11	4%
(on)voorwaardelijk sepot	51	17%
transactie	22	8%
strafoplegging / schuldigverklaring zonder straf	141	48%
aanhouding / voegen / overdracht / onbekend	27	9%

In totaal zijn bij de deelnemende instanties **959 unieke plegers van huiselijk geweld** geregistreerd. Mannen zijn duidelijk in de meerderheid (86%), maar er zijn zeker ook vrouwelijke plegers van huiselijk geweld. Wat betreft leeftijd ligt het zwaartepunt bij twintigers, dertigers en veertigers; de gemiddelde leeftijd is 35 jaar. Zes van de tien plegers zijn autochtoon Nederlands, maar ten opzichte van de algemene bevolking van Flevoland zijn allochtonen oververtegenwoordigd. Vooral Surinamers en Antillianen scoren verhoudingsgewijs hoog. Ook bij de slachtoffers van huiselijk geweld zagen we een oververtegenwoordiging van Surinamers, maar daarnaast ging het relatief vaak om overige niet-westerse allochtonen en minder om Antillianen (zie hoofdstuk 3).

²² Aanranding, incest, verkrachting, overige zedenmisdrijven.

²³ Belediging, chantage/afpersing, huisvredebreuk, openlijke geweldpleging tegen personen, overige misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid, overige mishandeling, stalking.

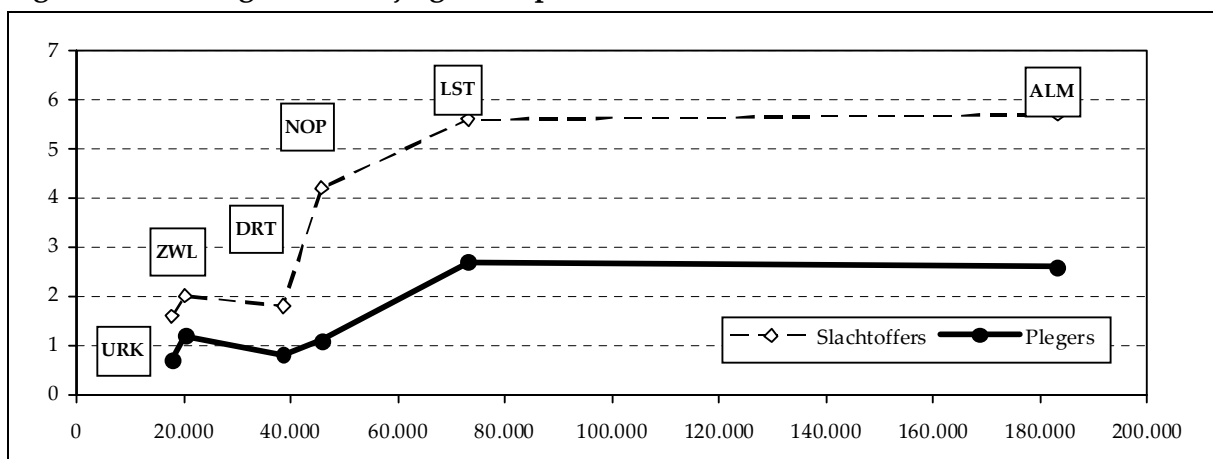
Figuur 5.3 Etniciteit plegers huiselijk geweld en algemene bevolking Flevoland

Ruim de helft van de plegers van huiselijk geweld is afkomstig uit Almere en ruim een vijfde uit Lelystad. De gemiddelde leeftijd van de plegers ligt in Zeewolde het laagst (33 jaar) en in Dronten het hoogst (37 jaar). Dit is een iets ander beeld dan in 2009, toen de gemiddelde leeftijd in Almere en Lelystad lager was dan in de kleinere gemeenten. Er is dus veel variatie in de leeftijd van plegers van huiselijk geweld. Buiten de twee grootste gemeenten komen eigenlijk nauwelijks allochtone plegers van huiselijk geweld voor.

Per 1 000 inwoners heeft Flevoland 2,1 plegers van huiselijk geweld. Afgezet naar het inwonertal scoren Almere en Lelystad ongeveer even hoog. Kleinere gemeenten laten absoluut en relatief kleinere aantallen zien. Het verband tussen bevolkingsgrootte en aantal plegers per 1 000 inwoners volgt grotendeels hetzelfde patroon als bij de slachtoffers van huiselijk geweld (hoofdstuk 3), zij het dat er veel meer slachtoffers dan plegers zijn.

Figuur 5.4 Plegers huiselijk geweld per 1 000 inwoners, naar inwonertal

Tabel 5.5 Overzicht plegers van huiselijk geweld

	ALM	LST	DRT	NOP	URK	ZWL	buiten Flevoland	Totaal
Geslacht								
man	85%	82%	85%	92%	92%	78%	93%	86%
	419	165	28	45	11	18	111	820
vrouw	15%	18%	15%	8%	8%	22%	8%	15%
	72	37	5	4	1	5	9	139
Leeftijd								
jonger dan 20	9%	7%	9%	10%			8%	8%
	44	14	3	5			10	76
20 t/m 29	32%	32%	15%	22%	42%	48%	33%	31%
	157	63	5	11	5	11	40	297
30 t/m 39	25%	24%	30%	29%	25%	17%	28%	25%
	121	47	10	14	3	4	33	243
40 t/m 49	23%	27%	24%	27%	17%	26%	24%	24%
	112	53	8	13	2	6	29	230
50 t/m 59	9%	9%	21%	6%	8%	9%	7%	9%
	44	17	7	3	1	2	8	84
60 en ouder	2%	3%		6%	8%			3%
	12	5		3	1			25
Etniciteit								
Nederlands	53%	65%	82%	78%	92%	87%	59%	60%
	261	131	27	38	11	20	71	574
Surinaams	22%	8%	3%				17%	15%
	105	17	1				20	147
Antilliaans	6%	8%	6%	4%			11%	7%
	28	17	2	2			13	63
Turks	2%	3%		2%			2%	2%
	8	5		1			2	17
Marokkaans	4%	4%	3%	2%			7%	4%
	17	7	1	1			8	37
overig westers	6%	5%		4%			1%	5%
	31	10		2			1	48
overig niet-westers	8%	7%	6%	10%	8%	13%	4%	7%
	39	15	2	5	1	3	5	71
Totaal								
	53%	22%	4%	5%	1%	3%	13%	100%
	491	202	33	49	12	23	120	959
Per 1 000 inwoners								
	2,6	2,7	0,8	1,1	0,7	1,2		

Eén op de drie plegers van huiselijk geweld komt uitsluitend voor in de politieregistratie en is niet bekend bij andere deelnemende instanties. Tussen Politie en Openbaar Ministerie bestaat de grootste overlap (116 personen). Lang niet alle bij de Politie geregistreerde plegers komen terecht in de registratie van het Openbaar Ministerie en andersom lijken ook niet alle plegers van het Openbaar Ministerie bekend bij Politie. De overlap tussen beide instanties binnen een kalenderjaar zal echter nooit 100% kunnen zijn vanwege de tijdsperiode tussen melding bij de Politie en (bij voldoende grond voor opsporing en vervolging) inbehandelname door het Openbaar Ministerie. Om dezelfde reden is er ook geen volledige overlap tussen Politie en beide andere instanties die zich richten op plegers van huiselijk geweld, Reclassering en De Waag. In totaal hebben 383 plegers van huiselijk geweld contact met meerdere instanties (255 met twee, 84 met drie en 44 met vier of meer). De totale **overlap tussen instanties** bedraagt daarmee **38%**.

De **overlap met de drie hoofdthema's** (verslaving, dak- en thuisloosheid en slachtofferchap van huiselijk geweld) is **34%**. Dat wil zeggen dat één op de drie plegers verslaafd en/of dakloos en/of tevens slachtoffer is.

Tabel 5.6 Overlap met thema's

Problematiek		
verslaving	155	16%
dak- en thuisloosheid	79	8%
slachtoffer van huiselijk geweld	144	15%
TOTAAL	323	34%

Tabel 5.7 Overlap tussen instanties – plegers van huiselijk geweld

	Bl	Ijs	Ir	Kw	Le	Ma	Me	Op	Po	Rc	Re	Sy	Ta	Ti	Va	Wa	Za	Zo
Bl		1	0	2	1	3	9	7	35	0	0	4	3	0	4	8	7	0
Ijs	1		0	0	2	0	5	7	12	0	0	0	3	0	0	4	0	0
Ir	0	0		0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kw	2	0	0		1	0	5	5	11	0	0	2	1	0	3	0	0	0
Le	1	2	0	1		1	8	31	41	1	0	6	13	0	6	13	1	1
Ma	3	0	0	0	1		2	3	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0
Me	9	5	0	5	8	2		18	44	0	0	7	13	0	6	14	1	1
Op	7	7	0	5	31	3	18		116	13	0	8	22	0	7	46	6	5
Po	35	12	1	11	41	2	44	116		11	0	22	33	0	11	55	18	14
Rc	0	0	0	0	1	0	0	13	11		0	2	0	0	0	23	0	3
Re	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0
Sy	4	0	0	2	6	0	7	8	22	2	0		4	0	2	9	1	0
Ta	3	3	0	1	13	0	13	22	33	0	0	4		0	3	10	2	0
Ti	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0
Va	4	0	0	3	6	1	6	7	11	0	0	2	3	0		3	0	0
Wa	8	4	0	0	13	0	14	46	55	23	0	9	10	0	3		6	3
Za	7	0	0	0	1	0	1	6	18	0	0	1	2	0	0	6		0
Zo	0	0	0	0	1	0	1	5	14	3	0	0	0	0	0	3	0	
Plegers huiselijk geweld bij instantie																		
	83	15	1	13	64	6	64	275	596	39	0	32	47	2	22	224	30	17
Bekend bij andere instantie(s)																		
	65%	100%	100%	100%	100%	83%	100%	62%	45%	79%	0%	100%	100%	0%	100%	54%	100%	100%
	54	15	1	13	64	5	64	170	269	31	0	32	47	0	22	120	30	17

Bl	Ijs	Ir	Kw	Le	Ma	Me	Op	Po	Rc	Re	Sy	Ta	Ti	Va	Wa	Za	Zo
BlijfGroep	MEE IJsseloevers	IrisZorg	Kwintes	Leger des Heils	Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland	Meerkanten	Openbaar Ministerie	Politie	Reclassing	Rehoboth (opgeheven)	De Meregwaard (Symfona groep)	Tactus	Tikvah	Vangnet & Advies	De Waag	Zorggroep Almere	Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Trends

Het geregistreerde aantal plegers van huiselijk geweld nam tussen 2005 en 2008 toe met 27%, maar net als bij de verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld, geldt ook hier dat deze cijfers niet goed te vergelijken zijn wegens wijzigingen in de aangeleverde registratiebestanden (zie hoofdstuk 4).

In 2009 en 2010 is het aantal geregistreerde plegers vrijwel gelijk: **960** en **959**. In die periode steeg het aantal geregistreerde plegers bij BlijfGroep en De Waag, maar nam het aantal plegers bij Politie, Openbaar Ministerie en Reclassering af.

Tabel 5.7 Aantallen geregistreerde plegers van huiselijk geweld per jaar

Per instantie, volgens eigen registratie.

Instanties	2005	2006	2007	2008	2009	2010
BlijfGroep (Bl)	0	17	39	22	12	71
MEE IJsseloevers (IJs)	0	-	0	0	0	0
IrisZorg (Ir)	0	0	0	0	2	1
Kwintes (Kw)	-	0	0	0	0	0
Leger des Heils (Le)	0	0	0	0	0	0
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	-	0	0	0	0	1
Meerkanten (Me)	-	0	0	0	0	0
Openbaar Ministerie (Op)	245	247	188	257	282	275
Politie (Po)	522	623	686	745	663	574
Reclassering (Rc)	111	138	-	111	61	39
De Meregwaard (Sy)	0	0	0	0	0	0
Tactus (Ta)	0	0	0	0	0	0
Tikvah (Ti)	-	-	0	1	3	2
Vangnet & Advies GGD (Va)	0	0	0	0	0	0
De Waag (Wa)	-	-	294	164	186	199
Zorggroep Almere (Za)	0	0	0	0	0	0
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	0	0	0	0	0	0
Totaal						
	806	877	1 003	1 025	960	959

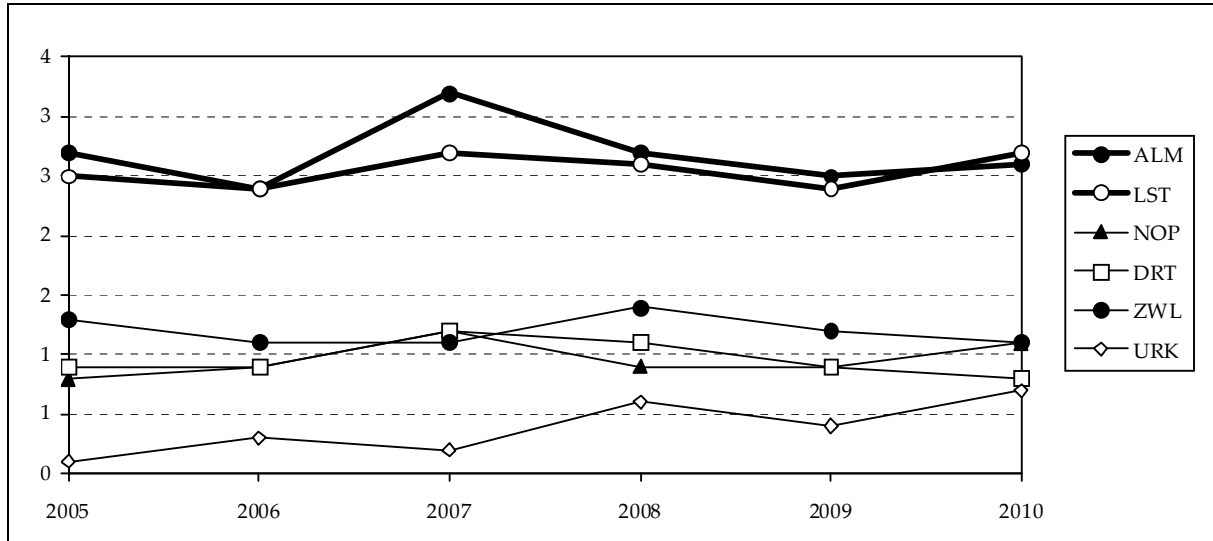
Niet alleen het aantal, maar ook het profiel van de plegers van huiselijke geweld is nauwelijks veranderd tussen 2009 en 2010. In beide jaren is één op de zes vrouw, draagt de gemiddelde leeftijd 35 jaar en zijn vier op de tien allochtoon. Wel komen de plegers in 2010 wat minder vaak van buiten Flevoland.

Tabel 5.8 Trends profiel plegers huiselijk geweld

	2009		2010		<i>p</i>
Geslacht					
man	834	87%	820	86%	<i>n.s.</i>
vrouw	125	13%	139	15%	
Leeftijd					
jonger dan 20	76	8%	76	8%	<i>n.s.</i>
20 t/m 29	284	30%	297	31%	
30 t/m 39	258	27%	243	25%	
40 t/m 49	237	25%	230	24%	
50 t/m 59	85	9%	84	9%	
60 en ouder	17	2%	25	3%	
Etniciteit					
Nederlands	569	60%	574	60%	
Surinaams	126	13%	147	15%	
Antilliaans	62	7%	63	7%	
Turks	18	2%	17	2%	
Marokkaans	35	4%	37	4%	
overig westers	45	5%	48	5%	
overig niet-westers	102	11%	71	7%	
Nederlands	569	60%	574	60%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	241	25%	264	28%	
overig allochtoon	147	15%	119	12%	
Gemeente					
Almere	473	50%	491	53%	
Lelystad	180	19%	202	22%	
Dronten	36	4%	33	4%	
Noordoostpolder	41	4%	49	5%	
Urk	7	1%	12	1%	
Zeewolde	24	3%	23	3%	
Buiten Flevoland	189	20%	120	13%	
Almere	473	50%	491	53%	****
andere gemeente in Flevoland	288	30%	319	34%	
buiten Flevoland	189	20%	120	13%	
Totaal					
	960		959		

Afgezet tegen het aantal inwoners, lijkt het aantal plegers per gemeente tussen 2005 en 2010 min of meer stabiel. De lijn voor de gemeente Urk is licht stijgend, maar het gaat hier om zeer kleine aantallen (1 in 2005, 12 in 2010).

Figuur 5.8 Trends aantal plegers huiselijk geweld naar inwonertal per gemeente

6 NADERE VERKENNING OUDERENMISHANDELING

In de Flevomonitor wordt een algemeen overzicht gegeven van de ontwikkeling in aard en omvang van geregistreerde verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie. Om hierin de grote lijnen te kunnen volgen, is er weinig ruimte om in te zoomen op details. Toch blijkt er ook behoefte te zijn aan een scherper beeld van een bepaalde groep of specifiek thema. Daartoe is de laatste jaren verdiepend onderzoek uitgevoerd naar dak- en thuislozen (2006), verslaafden (2007), daders en slachtoffers van huiselijk geweld (2008) en zwerfjongeren (2009). Dit jaar bleek er behoefte aan een verdiepende studie naar het onderwerp **ouderenmishandeling**.

De meest gangbare definitie van ouderenmishandeling is die van Comijs et al. uit 1996 en luidt als volgt: *“Al het handelen of nalaten van handelen van al degenen die in een persoonlijke en/of professionele relatie met de oudere staan, waardoor de oudere persoon (herhaaldelijk) lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt dan wel vermoedelijk zal lijden en waarbij van de kant van de oudere sprake is van een vorm van gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid”*.²⁴

Ouderenmishandeling gepleegd door professionele verzorgers valt grotendeels buiten het blikveld van de Flevomonitor, maar mishandeling van ouderen binnen de persoonlijke kring valt onder huiselijk geweld en kan in de Flevomonitor nader onderzocht worden. Dit is gedaan via aanvullende analyses van registratiegegevens en door de meer inhoudelijke bestudering van dossiers van BlijfGroep en Politie. In deze verdiepende studie worden slachtoffers van ouderenmishandeling gedefinieerd als: *geregistreerde slachtoffers van huiselijk geweld van 65 jaar en ouder*. Gezien het relatief geringe aantal, beslaat de verdiepende studie registratiegegevens en dossiers van een periode van drie jaar (2008-2010).

Aanvullende data analyses

Bij de aanvullende data analyses maken we gebruik van reeds aangeleverde registraties van alle deelnemende instantie van de Flevomonitor 2008 tot en met 2010. De volgende onderzoeksvragen komen daarbij aan de orde:

²⁴ Comijs, H.C., Jonker, C., Pot, A.M. & Smit, J.H. (1996) *Agressie tegen en benadeling van ouderen. Een onderzoek naar ouderenmishandeling*. Amsterdam: EMGO, VUmc.

- Wat is het *profiel van slachtoffers* van ouderenmishandeling? Is dat veranderd in de periode 2008-2010?
- Was er in de periode 2008-2010 sprake van *herhaald slachtofferschap*? Hoe vaak kwam dit voor? Wat is het profiel van deze groep?
- Wat is het *profiel van daders* van ouderenmishandeling? Is dat veranderd in de periode 2008-2010?
- Was er in de periode 2008-2010 sprake van *herhaald daderschap*? Hoe vaak kwam dit voor? Wat is het profiel van deze groep?
- Waren *daders van ouderenmishandeling* in de periode 2008-2010 ook betrokken bij incidenten van huiselijk geweld met *jongere slachtoffers*?

Slachtoffers van ouderenmishandeling

In de jaren 2008 t/m 2010 werden door de deelnemende instanties in totaal **95 unieke slachtoffers van ouderenmishandeling** (i.e. 65-plus slachtoffers van huiselijk geweld) geregistreerd. Deze personen zijn meestal vrouwen, maar toch zijn vier op de tien man. Slachtoffers van ouderenmishandeling zijn dus bijna twee keer zo vaak mannen dan slachtoffers van huiselijk geweld in het algemeen, waar ongeveer een kwart man is. De leeftijd varieert van 65 tot en met 100 jaar. Bijna negen van de tien zijn autochtoon Nederlands; één op de tien is Surinaams. Vier op de tien komen uit Almere en iets meer dan de helft woont in Lelystad of een van de andere kleinere gemeenten in Flevoland.

In 2008 werden 35 slachtoffers van ouderenmishandeling geregistreerd, net als in 2009. In 2010 waren dat er iets minder, namelijk 31. Het profiel van de slachtoffers laat in de loop der jaren geen significante veranderingen zien. Met dergelijke beperkte aantallen is dat echter ook nauwelijks mogelijk. Toch lijkt het dat er in 2010 meer allochtonen en meer Almeerders onder de slachtoffers waren.

Tabel 6.1 Slachtoffers van ouderenmishandeling 2008-2010

		TOTAAL	2008	2009	2010	<i>p</i>
Geslacht						
man	40	42%	40%	43%	42%	<i>n.s.</i>
vrouw	55	58%	60%	57%	58%	
Leeftijd						
65 t/m 69	36	38%	40%	40%	39%	<i>n.s.</i>
70 t/m 74	23	24%	17%	26%	29%	
75 en ouder	36	38%	43%	34%	32%	
Etniciteit						
Nederlands	67	88%				
Surinaams	3	11%				
Antilliaans						
Turks						
Marokkaans	1	1%				
overig westers	2	3%				
overig niet-westers	3	4%				
Nederlands	67	88%	93%	89%	85%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	4	5%	7%	4%	4%	
overig allochtoon	5	7%		7%	12%	
Gemeente						
Almere	38	42%				
Lelystad	25	28%				
Dronten	6	7%				
Noordoostpolder	10	11%				
Urk	2	2%				
Zeewolde	4	4%				
Buiten Flevoland	5	6%				
Almere	38	42%	33%	47%	48%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	47	52%	61%	50%	45%	
buiten Flevoland	5	6%	6%	3%	7%	
Totaal						
aantal	95		35	35	31	

Het aantal slachtoffers van ouderenmishandeling in de afzonderlijke jaren telt op tot meer dan het totaal aantal unieke slachtoffers. Dit komt enerzijds doordat slachtoffers voor langere tijd bij instanties ingeschreven stonden. Iemand die bijvoorbeeld van november 2008 tot april 2009 contact had met de BlijfGroep, telt in beide kalenderjaren mee als geregistreerd slachtoffer van ouderenmishandeling. Anderzijds kunnen dubbeltellingen ontstaan als gevolg van herhaald slachtofferschap. Van de 95 unieke slachtoffers van ouderenmishandeling, waren er 7 betrokken bij twee of drie bij de politie geregistreerde incidenten; binnen hetzelfde kalenderjaar, maar ook in meerdere verschillende jaren.²⁵

²⁵ Ook herhaalde inschrijving bij een hulpverleningsinstanties, of inschrijving bij meerdere instanties zou wellicht kunnen wijzen op herhaald slachtofferschap, maar dat is gezinszins zeker. Alleen

Een autochtoon Nederlandse vrouw van 78 jaar uit Almere heeft in 2008 tweemaal melding gedaan van huiselijke twist. Bij deze incidenten werd geen verdachte geregistreerd.

Een autochtoon Nederlandse vrouw van 76 jaar uit Lelystad deed in 2008 tweemaal aangifte van mishandeling (eenvoudige en zware). De verdachte was in beide gevallen dezelfde autochtoon Nederlandse man van 43 jaar, eveneens uit Lelystad.

Een autochtoon Nederlandse vrouw van 78 jaar uit Almere heeft in 2009 tweemaal melding gedaan van huiselijke twist. Bij deze incidenten werd geen verdachte geregistreerd. In 2010 deed zij aangifte van zware mishandeling tegen een autochtoon Nederlandse man van 41 jaar uit Almere.

Een Afghaanse man van 65 jaar uit Almere deed in 2009 een melding van huiselijke twist (zonder verdachte) en deed in datzelfde jaar aangifte van eenvoudige mishandeling tegen een 27-jarige Afghaanse man uit Almere.

Een autochtoon Nederlandse vrouw van 65 jaar uit Dronten deed in 2009 aangifte van zware mishandeling tegen een autochtoon Nederlandse man van 39 jaar uit dezelfde gemeente. Een jaar later deed zij tegen dezelfde verdachte aangifte van eenvoudige mishandeling.

Een autochtoon Nederlandse man van 66 jaar uit Almere deed in 2010 aangifte van bedreiging door een 49-jarige Thaise vrouw uit Almere. In datzelfde jaar deed hij ook melding van ruzie/twist, waarbij geen verdachte werd geregistreerd.

Naast deze zes gevallen, deed een autochtoon Nederlandse vrouw uit Almere in 2008 aangifte van eenvoudige mishandeling (zij was toen 64 jaar, maar had ook in 2009 contact met de BlijfGroep, waardoor zij 65+ slachtoffer van huiselijk geweld stond geregistreerd). In 2008 was zij nogmaals betrokken bij een mishandeling, maar toen als verdachte. Zij was dus weliswaar betrokken bij meerdere incidenten, maar er is geen sprake van herhaald slachtofferschap. De verdachte van het eerste incident, een 62-jarige man uit Almere, was bij het tweede incident het slachtoffer.

Plegers van ouderenmishandeling

Plegers van ouderenmishandeling kunnen uitsluitend in de politieregistratie worden geïdentificeerd, omdat alleen daar een koppeling tussen dader en slachtoffer kan worden gemaakt (zonder informatie over de leeftijd van het slachtoffer kunnen 'ge-

meerdere bij de politie geregistreerde incidenten worden daarom gebruikt als indicatie voor herhaald slachtofferschap.

wone' plegers van huiselijk geweld niet worden onderscheiden van plegers van ouderenmishandeling). Zoals uit bovenstaande schetsen al blijkt, wordt niet bij alle incidenten een verdachte geregistreerd. In de periode 2008-2010 werden in totaal **22 unieke plegers van ouderenmishandeling** geregistreerd.

Tabel 6.2 Plegers van ouderenmishandeling 2008-2010

	TOTAAL	
Geslacht		
man	14	64%
vrouw	8	36%
Leeftijd		
jonger dan 20	1	5%
20 t/m 29	2	9%
30 t/m 39	3	14%
40 t/m 49	8	36%
50 t/m 59	5	23%
60 en ouder	3	14%
Etniciteit		
Nederlands	17	77%
Surinaams	1	5%
Antilliaans		
Turks		
Marokkaans		
overig westers	2	9%
overig niet-westers	2	9%
Gemeente		
Almere	11	50%
Lelystad	7	32%
Dronten	1	5%
Noordoostpolder		
Urk		
Zeewolde		
Buiten Flevoland	3	14%
Totaal		
aantal	22	

Tweederde van de pleger is man. De leeftijd varieert van 16 tot en met 81 jaar, met een gemiddelde van 46 jaar. Drie plegers (14%) zijn zelf 65-plusser. Driekwart is autochtoon Nederlands. De helft woont in Almere en een derde in Lelystad. In 2008 ging het om 6 plegers, in 2009 om 9 en in 2010 om 8. Deze aantallen zijn te klein om veranderingen in het profiel van de plegers te kunnen onderscheiden.

Bij de beschrijving van herhaald slachtofferschap kwamen al twee gevallen naar voren waarbij een oudere meerdere malen het slachtoffer was geworden van dezelfde pleger. Daarnaast kan een pleger van ouderenmishandeling ook betrokken zijn ge-

weest bij andere incidenten van huiselijk geweld met jongere slachtoffers. In totaal is bij 5 unieke plegers sprake van herhaald daderschap.

Tegen een autochtoon Nederlandse 44-jarige man van buiten de provincie is in 2008 aangifte gedaan van bedreiging door een 40-jarige vrouw uit Almere. Diezelfde vrouw doet in 2009, samen met een 70-jarige vrouw (waardoor de zaak werd geclassificeerd als ouderenmishandeling), melding van eenvoudige mishandeling tegen dezelfde pleger. De aangeefster in deze zaak is een 17-jarige vrouw.

Tegen een autochtoon Nederlandse man van 22 jaar uit Lelystad is in 2008 tweemaal aangifte gedaan wegens eenvoudige mishandeling. Bij het eerste incident is de aangever een 17-jarige vrouw, bij het tweede een 67-jarige man (alleen de laatste is dus ouderenmishandeling).

Een 41-jarige autochtoon Nederlandse vrouw uit Lelystad wordt 2010 aangegeven wegens bedreiging van een 65-jarige man (ouderenmishandeling). Daarnaast doet een 40-jarige man in 2008 en 2010 in totaal vier maal aangifte tegen haar wegens bedreiging en eenvoudige mishandeling.

Een autochtoon Nederlandse man van 43 jaar uit Lelystad wordt verdacht van twee incidenten van mishandeling van een 76-jarige vrouw (herhaald slachtoffer).

Een autochtoon Nederlandse man van 39 jaar uit Dronten wordt verdacht van twee incidenten van mishandeling van een 65-jarige vrouw uit dezelfde plaats (herhaald slachtoffer).

Inhoudelijke verdieping

Naast de cijfermatige analyse van reeds aangeleverde registratiegegevens, zijn incidenten van ouderenmishandeling meer inhoudelijk bestudeerd door middel van dossieranalyse. Doel van de dossierstudie was informatie te verzamelen over de *aard*, *duur* en *ernst* van de ouderenmishandeling en de *relatie* tussen het slachtoffer en de dader. Daarnaast is gekeken of er sprake was van *ontspoorde* mantelzorg of professionele zorg.

Bij lang niet alle aan de Flevomonitor deelnemende instanties zijn slachtoffers van ouderenmishandeling in de registratie terug te vinden. In de periode 2008-2010 registreerden alleen BlijfGroep, Politie en Vangnet & Advies elk meer dan tien slachtoffers. Bij deze drie instanties is dan ook toestemming gevraagd voor dossieranalyse, uiteraard met de toezegging vertrouwelijk met de informatie om te gaan en geen op

personen herleidbare gegevens te zullen verzamelen. Voor de bestudering van politiedossiers is toestemming verleend door het College van procureurs-generaal van het Parket-Generaal (OM). Bij BlijfGroep heeft het management ons toestemming verleend de dossiers in te zien. Bij Vangnet & Advies kregen we helaas geen toegang tot de dossiers.

Tabel 6.3 Aantallen geregistreerde slachtoffers van ouderenmishandeling

Unieke personen per instantie per jaar

Instanties	2008	2009	2010	TOTAAL
BlijfGroep (Bl)	1	9	5	12
MEE IJsseloevers (IJs)				
IrisZorg (Ir)				
Kwintes (Kw)				
Leger des Heils (Le)	1		2	3
Maatschappelijke Dienstverlening (Ma)	1	1		2
Meerkanten (Me)			1	1
Openbaar Ministerie (Op)				
Politie (Po)	21	18	19	56
Reclassering (Rc)				
De Meregwaard (Sy)	1			1
Tactus (Ta)				
Tikvah (Ti)				
Vangnet & Advies GGD (Va)	11	7	4	21
De Waag (Wa)				
Zorggroep Almere (Za)	1		3	4
Zorggroep Oude en Nieuwe Land (Zo)	1		1	2

De 56 slachtoffers van ouderenmishandeling uit de politieregistratie van 2008-2010 waren in die periode betrokken bij 61 incidenten. De dossiers van deze incidenten werden door een politiemedewerker op het hoofdbureau van politie afgedrukt, waarna we deze aldaar konden inzien. Van de 61 dossiers bleken er 18 niet te gaan om ouderenmishandeling. In 12 gevallen was de 65-plusser slechts melder of aangever van een incident, waarbij een ander slachtoffer was.²⁶ Bijvoorbeeld wanneer een buurvrouw melding maakt van luid geschreeuw bij de burens, of een ouder samen met een kind aangifte komt doen. In 6 gevallen vond de politie eenmaal ter plaatste onvoldoende aanwijzingen voor mishandeling. Twee dossiers bleken herhaalde aan-

²⁶ In de Flevomonitor worden (op advies van de politie) alle personen die in de politieregistratie als melder, aangever, benadeelde óf slachtoffer zijn geregistreerd als slachtoffer aangeduid. In dit geval leidt dat dus tot een overschatting van ouderenmishandeling ($12/61 = 20\%$ voor Politie, $12/95 = 13\%$ voor gehele Flevomonitor). Beperking tot uitsluitend de categorie slachtoffer zou echter een onderschatting betekenen, omdat de melder vaak achteraf het slachtoffer blijkt (hetgeen dan niet altijd wordt geregistreerd).

giften van hetzelfde slachtoffer tegen dezelfde dader en zijn om die reden samengevoegd. In totaal zijn dus 41 politiedossiers gebruikt in de inhoudelijke verdieping van ouderenmishandeling.

Bij BlijfGroep ging het in de periode 2008-2010 om totaal 14 dossiers. Hier was alleen begeleide inzage op digitale wijze mogelijk, wat inhield dat een medewerker van de BlijfGroep op verzoek de digitale dossiers (of onderdelen daarvan) opende en deze kort liet lezen op het computerscherm.

De 55 bestudeerde dossiers zijn natuurlijk niet representatief voor alle gevallen van ouderenmishandeling tussen 2008 en 2010 in Flevoland. Het gaat immers uitsluitend om gevallen die in het kader van huiselijk geweld geregistreerd zijn bij Politie of BlijfGroep. Toch kunnen de incidentomschrijvingen in de dossiers inhoudelijk interessante en verhelderende informatie bevatten, die niet uit registratiecijfers gehaald kan worden.

Aard, duur en ernst van ouderenmishandeling

Bij ouderenmishandeling kan het gaan om zowel actief als passief gedrag. Ouderen kunnen (actief) fysiek mishandeld worden of (passief) door een verzorger aan hun lot overgelaten worden. Er zijn veel uiteenlopende vormen van ouderenmishandeling, maar in grote lijnen zijn er zes hoofdvormen te onderscheiden:

- Bij **lichamelijke mishandeling** gaat het om handelingen die bedoeld zijn om lichamelijke verwondingen of pijn te veroorzaken. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om slaan, schoppen, krabben, knijpen en overige fysieke handelingen. Daarnaast kan gedacht worden aan het toedienen van te veel of te weinig medicijnen en het vastbinden van ouderen.²⁷
- In het geval van **psychische mishandeling** gaat het voornamelijk om handelingen met de bedoeling om geestelijke pijn te veroorzaken. Voorbeelden hiervan zijn beledigen, bedreigen, treiteren, sarren en het ontzeggen van privileges.
- Wanneer de ouderen lichamelijke of psychische zorg of voeding onthouden wordt spreken we van **verwaarlozing**.²⁸ Verwaarlozing van ouderen valt op te splitsen in lichamelijke en psychische verwaarlozing. Bij lichamelijke verwaarlozing gaat het bijvoorbeeld om ondervoeding, uitdroging, doorligwonden en

²⁷ Pillemer, K. & Moore, D.W. (1990) Highlights from a study of abuse of patients in nursing homes. *Journal of Elder Abuse and Neglect*, 2: 5-29.

²⁸ Comijs, H.C. (2000) Ouderenmishandeling door bekenden. Agressie, verwaarlozing en benadeling. *Huisarts en Wetenschap*, 43(8): 351-354.

slechte hygiëne. Van psychische verwaarlozing wordt gesproken indien de geestelijke behoeften van ouderen wordt genegeerd zoals de behoefte aan liefde, aandacht en ondersteuning.

- Van ouderenmishandeling is ook sprake bij **schending van rechten**. De rechten van ouderen worden bijvoorbeeld geschonden als het recht op privacy of vrijheid wordt ingeperkt. Hierbij kan gedacht worden aan het achterhouden van post en het opleggen van bezoeksregels.
- Tevens kunnen ouderen het slachtoffer worden van **seksueel misbruik** en hierbij valt te denken aan het ongewenst betasten van het lichaam, exhibitionisme, verkrachting en gedwongen meekijken naar pornofilms.
- De laatste vorm van ouderenmishandeling is **uitbuiting** door misbruik van financiële of materiële middelen van ouderen.²⁹ In geval van financieel misbruik gaat het om het op een ongepaste wijze gebruik maken van de bezittingen van ouderen. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij gedwongen testamentwijzigingen, fraude met de pinpas, verkoop van eigendommen, kopen op naam of diefstal van goederen door familieleden of bekenden van de zorgafhankelijke ouderen.

In de 55 bestudeerde dossiers van Politie en BlijfGroep gaat het in de meeste gevallen om lichamelijke en/of psychische mishandeling. Meerdere vormen van mishandeling kunnen naast elkaar hebben plaatsgevonden.³⁰ Seksueel misbruik is in de dossiers niet aangetroffen. Bij psychische mishandeling ging het meestal om langdurige mishandeling, maar bij lichamelijke mishandeling even vaak om langdurige als eenmalige mishandeling of enkele incidenten binnen een kort tijdbestek. Vrijwel alle andere gevallen (verwaarlozing, schending van rechten en uitbuiting) waren langdurig van aard. Dat wil niet zeggen dat eenmalige belediging/bedreiging, verwaarlozing, privacyschending of misbruik van financiële middelen niet of minder vaak voorkomen dan langdurige vormen van dergelijke mishandelingen. Eenmalige incidenten zullen echter minder snel tot melding bij Politie of BlijfGroep leiden. Van eenmalige lichamelijke mishandeling zal verhoudingsgewijs sneller melding worden gedaan.

²⁹ Lachs, M.S. & Pillemer, K. (1995) Abuse and neglect of elderly persons. *The New England Journal of Medicine*, 332(7): 437-443.

³⁰ Lichamelijke mishandeling komt samen voor met psychische mishandeling (13), schending van rechten (1) en uitbuiting (1). Psychische mishandeling komt samen voor met uitbuiting (1).

Tabel 6.4 Aard en duur van ouderenmishandeling

	Kortdurend	Langdurig	TOTAAL
Lichamelijk	16	17	33
Psychisch	9	23	32
Verwaarlozing	0	2	2
Schending van rechten	0	1	1
Seksueel misbruik	0	0	0
Uitbuiting	1	2	3

In veel gevallen ging het in de dossiers om relatief licht fysiek geweld of relatief onschuldige bedreigingen, maar in enkele gevallen raakte het slachtoffer ernstig gewond.

Een 67-jarig echtpaar drinkt graag een glaasje. Vooral de man lijkt een alcoholprobleem te hebben, maar ook de vrouw drinkt graag dagelijks een aantal drankjes mee. Uit de verklaringen valt af te leiden dat wanneer de man gedronken heeft hij agressief wordt tegen zijn vrouw en dat zij hem ook onder invloed begint uit te dagen. Het drankgebruik van de beide partners heeft al vaker tot hevige ruzies geleid en uiteindelijk tot een incident waarbij de man zijn vrouw met een drankfles op het hoofd sloeg. Toen de politie eenmaal ter plaatse kwam was de situatie alweer relatief rustig, maar de lichamelijke verwondingen waren er niet minder om.

Een vader is het niet eens is met de relatie van zijn dochter. De schoonzoon is echter zo licht ontolambaar dat hij meerdere malen heftig verhaal haalt bij zijn schoonvader, die daarbij zeer ernstig gewond raakt. De vrouw van het slachtoffer is erg bang dat haar man op een dag zal overlijden aan de stelselmatige verwondingen die over het gehele lichaam worden toegebracht. Ook de dochter van het slachtoffer is het absoluut niet eens met de mishandelingen, maar zij is niet in staat om de dader te controleren.

Ook de frequentie en duur van de mishandelingen maakt dat het in een aantal gevallen om ernstige mishandeling gaat.

Het leven van een inwonende dochter van een 70-jarige vrouw lijkt enkel te bestaan uit het verpesten van het leven van haar moeder. Ze legt dagelijks kwetsende briefjes door het gehele huis en verstopt dingen die voor haar moeder belangrijk zijn. De moeder heeft geen controle over haar kind en laat uit angst voor een escalerende situatie alles zonder veel weerstand over haar heenkomen.

Een 65-jarige vrouw is gedurende 18 jaar huwelijk wekelijks psychisch en lichamelijk mishandeld door haar partner. De vrouw is zonder de partner niet in staat een eigen woning te financieren en ziet dus geen mogelijkheid om te ontsnappen aan de extreem frequente mishandelin-

gen van haar partner. De vrouw heeft helemaal niets meer te zeggen in huis en durft uit angst voor represailles nog maar nauwelijks tegen haar partner te praten.

Relatie tussen dader en slachtoffer

Aangezien ouderenmishandeling in deze Flevomonitor noodgedwongen is beperkt tot gevallen van huiselijk geweld met 65+ slachtoffers, valt te verwachten dat de daders in de bestudeerde dossiers van ouderenmishandeling vrijwel allemaal tot de huiselijke kring of familie van het slachtoffer behoren. Meestal is het een partner, zoon of dochter.

Tabel 6.5 Relatie daders t.o.v. slachtoffers van ouderenmishandeling

	Lichamelijk	Psychisch	Andere vormen	TOTAAL
Partner	13	14	3	22
Kind	15	11	3	22
Overig familie	4	5	0	8
Anders	1	2	0	3

Partners plegen ongeveer even vaak lichamelijke als psychische mishandeling; in zeven dossiers was de mishandeling zowel lichamelijk als psychisch van aard.

Een 83-jarige dementerende man uit dagelijks dreigementen aan het adres van zijn 75-jarige vrouw. De vrouw voelt zich verplicht om de zorg van haar man op zich te nemen en ziet het niet als een reële optie om een ander onderkomen te gaan zoeken.

Een 83-jarige man heeft zich door vermeend vreemdgaan de woede van zijn 82-jarige vrouw op de hals gehaald. De vrouw had al maanden naar aanleiding van een aantal mysterieuze telefoontjes het vermoeden dat de man vreemdging met een andere vrouw uit hetzelfde wooncomplex. Na weer een telefoontje bijt ze haar man bij thuiskomst in zijn hand en arm.

In een viertal dossiers was de dader van oudermishandeling een relatief jonge buitenlandse echtgenote. Vrouwen zijn over het algemeen getrouwd met oudere partners, maar de leeftijdsverschillen tussen deze partners lagen allen boven de 15 jaar. De hoofdlijnen in deze zaken lijken te zijn dat de vrouwen in extreme mate financieel afhankelijk zijn van hun echtgenoten en dat zij door bedreiging en mishandeling proberen deze situatie enigszins te wijzigen of hun frustratie daarover te uiten. De oudere mannen lijken nauwelijks in staat om weerstand te bieden tegen de jongere en soms erg agressieve vrouwen.

Een 66-jarige man wordt bedreigd door zijn 49-jarige Thaise echtgenote. Zij gaat om de zoveel tijd compleet door het lint en lijkt van huis uit weinig of compleet afwijkende omgangsnormen te hebben geleerd. De vrouw heeft geen beschikking over de financiële middelen van het slachtoffer en voornamelijk uit frustratie daarover heeft zij hem al een aantal malen hevig krijsend bedreigd met een groot vleesmes.

Een 50-jarige Poolse echtgenote ontvangt zakgeld van haar 69-jarige man en is het daar niet mee eens. Zij schreeuwt dan ook wekelijks tegen hem en onder invloed van hevig drankgebruik heeft het zelfs geleid tot verscheidene trappen tegen het onderlichaam. De man verkeert lichamelijke en psychisch in prima gezondheid, maar geeft aan bang te zijn voor zijn vrouw wanneer zij veel alcohol drinkt en durft absoluut geen weerwoord meer te hebben.

Wanneer een zoon of dochter de dader is, gaat het in alle dossiers om een volwassen kind (23-56 jaar). Kinderen maken zich vaker schuldig aan lichamelijke mishandeling. In vijf gevallen vond naast lichamelijke ook psychische mishandeling plaats. Opvallend in de zaken waar kinderen hun ouders mishandelen, is dat de ouderen geen vat meer lijken te hebben op hun kinderen. De volwassen kinderen die mishandelen hebben vaak problemen om hun eigen leven goed op de rit te krijgen en blijven veelal leven onder de vleugels van hun ouders.

Een man is na een mislukt huwelijk weer alleen in het leven komen te staan en heeft zijn toevlucht genomen tot zijn ouderlijk huis. Deze zoon heeft slechts een zeer beperkte sociale kring en heeft te kampen met eenzaamheid en depressiviteit. Mede hierdoor is zijn gedrag onvoorspelbaar en dit heeft zich geuit in het geven van een aantal stompen in de maag omdat zijn 68-jarige moeder geen eten voor hem wilde maken.

De ouders van een drugverslaafde zoon leven in extreme angsten, aangezien de zoon onder invloed geregeld een bezoekje brengt aan het ouderlijk huis. Wanneer de ouders thuis zijn verkeeren zij in dusdanige angst dat zij de lichten uitlaten om tegenover de zoon de schijn te wekken dat zij niet thuis zijn. Daarnaast liggen zij gestrekt achter de bank wanneer zij hun kind op de ramen en deuren horen bonzen. De ouders zijn doodsbang de zoon op straat tegen te komen. Wanneer dit op een keer toch gebeurt, slaat de zoon zijn 66-jarige moeder op haar oog omdat hij haar verwijt dat hij een slechte jeugd heeft gehad en aan de drugs is geraakt.

Overige familieleden kunnen zijn: schoonzoon of -dochter (3), stiefzoon (2), kleinzoon (1) of ex-partner (2). Gevallen van ouderenmishandeling door overige familieleden lijken over het algemeen op die waarbij de partner of een kind de dader is.

Tot de categorie 'overige daders' behoren een vriend en twee buurvrouwen. Deze gevallen van ouderenmishandeling vertonen een iets ander beeld.

Een 74-jarige man wordt beledigd door een eveneens oudere man uit het buurthuis. De twee zijn vrienden geweest en kwamen vaak bij elkaar op bezoek, maar na een ruzie leven ze al enkele maanden in onmin. Wanneer beide mannen aanwezig zijn op een druk bezochte bijeenkomst in het buurthuis wordt het slachtoffer zonder aanleiding uitgescholden voor pedofiel. Door deze actie van zijn vroegere vriend voelde het slachtoffer zich ernstig beledigd en geschaad in zijn imago.

Een 81-jarige bewoonster van een wooncomplex wordt door een eveneens 81-jarige medebewoonster in de lift tegen de grond geduwd. De reden hiervoor is dat zij van mening is dat het slachtoffer stinkt en daarom wil zij niet met haar in de lift. Omdat het slachtoffer hier geen gehoor aan geeft, wordt zij met kracht door de dader uit de lift geduwd. Ondanks het feit dat de dader in alle toonaarden beweert dat zij het slachtoffer niet heeft aangeraakt, maar dat zij zelf viel, wordt het verhaal door meerdere getuigen bevestigd.

Ontspoorde zorg

De zorg voor anderen kan zo zwaar zijn dat de verzorgers hier lichamelijk of geestelijk aan onderdoor gaan. Indien de zorg voor een ander zo zwaar wordt dat de verzorger niet meer in staat is om goede zorg te geven wordt gesproken van ontspoorde zorg. Dit kan zich uiten in verwaarlozing van de hulpbehoevende of het uit frustratie vertonen van lichamelijk of psychisch agressief gedrag door de verzorgende. Dit fenomeen komt zowel binnen als buiten verzorgingsinstellingen voor en potentiële daders kunnen professionele verzorgers of mantelzorgers zijn.³¹ In de dossiers kwamen twee gevallen naar voren waarin thuiswonende ouderen werden mishandeld door de partner die hen verzorgde.

Een 60-jarige vrouw is nog maar weinig geïnteresseerd om de intensieve verzorging van haar 77-jarige man uit te voeren. Haar man heeft te kampen met blaaskanker en intensieve zorg is voor hem dan ook vereist. De echtgenote heeft deze zorgtaken jaren op zich genomen, maar de afgelopen tijd weigert zij bepaalde taken en laat het slachtoffer aan zijn lot over. Zo komt het bijvoorbeeld geregeld voor dat de dader weigert voor een verschoning van de stoma te zorgen, terwijl de man zelf niet in staat is deze klus te klaren.

³¹ Bardelmeijer, E.A.M. (2006) *Ouderenmishandeling in het verpleeghuis. Ervaringen, kennis en behoeften van verpleeghuisartsen*. Maastricht/Nijmegen: De Zeven Bronnen.

Een 80-jarige man kan de zorg voor zijn 78-jarige echtgenote niet meer aan. De echtgenoot, die zelf ook qua gezondheid achteruit gaat, zorgt al tientallen jaren voor zijn vrouw die in een rolstoel zit en zelf nauwelijks iets kan. Nu hij zelf ook dement begint te worden, lijkt hij de taken die hierbij komen kijken niet meer aan te kunnen. Dit heeft dan ook geleid tot het geven van een lichte klap in het gezicht van zijn echtgenote toen zij niet naar hem luisterde.

Ouderenmishandeling van professionele verzorgers in zorginstellingen is niet aangekomen in de bestudeerde dossiers. Dergelijke incidenten zullen waarschijnlijk ook niet als gevallen van huiselijk geweld zullen worden geregistreerd. Eén geval van ouderenmishandeling in een verzorgingstehuis valt niet onder ontspoorde zorg, omdat de dader geen zorgtaak had, maar enkel handelde uit financieel gewin.

Een 81-jarige demente vrouw woont in een verzorgingstehuis en wordt daar meerdere malen per maand bezocht wordt door haar 49-jarige dochter. De dochter probeert door middel van bedreigingen geld los te krijgen bij haar demente moeder. De demente vrouw is nog helder genoeg om hier niet mee akkoord te gaan, maar dit leidt wel tot steeds ernstigere en frequentere bedreigingen.

Afhankelijkheid en problematiek bij daders

De definitie van ouderenmishandeling spreekt van een gedeeltelijke of volledige afhankelijkheid van het slachtoffer. In de dossiers kwamen we dat ook wel tegen, maar ongeveer net zo vaak bleek het omgekeerde: de dader die afhankelijk is van het slachtoffer. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de eerder besproken jonge buitenlandse echtgenotes die hun oudere man mishandelden. Ook het al eerder besproken geval van een dementerende man die zijn vrouw mishandelt staat niet op zichzelf.

Een 85-jarige vrouw wordt wekelijks lichamelijk en psychisch mishandeld door haar demeterende echtgenoot die veel verzorging nodig heeft. Ondanks de zeer frequente mishandelingen heeft de vrouw medelijden met haar man. Zij vindt dat haar man weinig kan doen aan zijn gedrag en dat zij op basis van het verleden verplicht is om zorg voor hem te dragen. De kinderen van het echtpaar adviseren de vrouw om bij haar partner weg te gaan, maar zij vindt dit zelf een zeer moeilijke stap. Zij voelt zich verplicht om haar leven lang voor haar partner te zorgen en neemt de mishandelingen op de koop toe. De mishandelingen lijken een gebed zonder einde, maar desondanks wil zij haar partner niet in de steek laten.

Een andere vorm van 'afhankelijkheid' komen we tegen bij kinderen die hun ouders mishandelen. De term wordt hier tussen aanhalingstekens gebruikt, omdat in deze

gevallen sprake is van volwassen kinderen die om heel andere redenen niet voor zichzelf (kunnen of willen) zorgen.

Een 35-jarige man is geheel afhankelijk van zijn 74-jarige moeder voor het verkrijgen van geld om in zijn verslaving te voorzien en om ergens te kunnen slapen. De oudere mevrouw, die lichamelijk mishandeld wordt, geeft letterlijk aan dat zij 'alles al heeft geprobeerd om haar zoon te dwingen het huis te verlaten, maar dat hij simpelweg niet luistert'. De moeder heeft dus geen controle meer over haar zoon en hij bepaalt wat er gebeurt in huis en hecht geen enkel belang meer aan de uitdrukkelijke wensen van zijn moeder.

Een ander aspect dat onbedoeld opviel bij de bestudering van de dossiers was de relatief hoge prevalentie van verslaving en/of psychische problematiek bij de daders van ouderenmishandeling. In 20 van de 55 dossiers was dat het geval. In drie dossiers had de dader van ouderenmishandeling in het verleden zelf te maken gehad met mishandeling.

Een 40-jarige zoon is in het verleden stelselmatig geslagen door zijn vader wanneer hij zich niet volgens de regels in huis gedroeg. Daarnaast is hij in het ouderlijk huis veelvuldig getuige geweest van mishandelingen van zijn moeder door zijn vader. Deze zoon heeft mede hierdoor psychische problemen gekregen waardoor hij zijn gehele sociale leven is kwijtgeraakt. Nu mishandelt hij zelf zijn 66-jarige moeder. De moeder geeft ook aan dat echtgenoot en zoon haar beide mishandelen en dat zij in hun gedrag weinig van elkaar verschillen.

Verskil tussen politie en hulpverlening

Tot slot is gekeken in hoeverre de 14 dossiers van BlijfGroep inhoudelijk anders waren dan de 41 dossiers van Politie.

Tabel 6.6 Aard, duur en relatie met slachtoffer bij BlijfGroep en Politie

	BlijfGroep	Politie
Aard		
Lichamelijk	9	24
Psychisch	10	22
Andere vormen	3	3
Duur		
Kortdurend	3	19
Langdurig	11	22
Relatie		
Partner	10	12
Kind	3	19
Overig	1	10

Hoewel het hier om beperkte aantallen gaat (percentages laten we daarom achterwege), kan toch geconcludeerd worden dat het in de dossiers van de BlijfGroep verhoudingsgewijs vaker gaat om psychische en langdurige mishandeling, waarbij de dader vaker de partner van het slachtoffer is. Slachtoffers van lichamelijke en/of eenmalige mishandeling door hun kind of andere daders wendden zich daarentegen sneller tot de politie.

Om te onderzoeken of ook de achtergrondkenmerken van slachtoffers verschillen tussen Politie en BlijfGroep of andere hulpverleningsinstanties, is tevens een aanvullende analyse van de registratiegegevens uitgevoerd. Van de in totaal 95 slachtoffers van ouderenmishandeling in de aangeleverde registraties van de Flevomonitor 2008-2010, komen er 51 uitsluitend voor in de politieregistraties. De overige 44 slachtoffers waren in die periode (ook) in contact met hulpverleningsinstanties (BlijfGroep, Leger des Heils, Maatschappelijke Dienstverlening, Meerkanten, De Meregaard, Vangnet & Advies, Zorggroep Almere en/of Zorggroep Oude en Nieuwe Land). Geen van de verschillen in onderstaande tabel zijn significant, maar toch lijkt het dat slachtoffers van ouderenmishandeling die in contact zijn met de hulpverlening vaker vrouw zijn, gemiddeld wat ouder (74 versus 72 jaar), minder vaak van allochtone afkomst en vaker afkomstig uit Lelystad of een andere kleinere gemeente in Flevoland.

Tabel 6.7 Achtergrondkenmerken slachtoffers politie en hulpverlening

		politie		hulpverlening	<i>p</i>
Geslacht					
man	25	49%	15	34%	<i>n.s.</i>
vrouw	26	51%	29	66%	
Leeftijd					
65 t/m 69	22	43%	14	32%	<i>n.s.</i>
70 t/m 74	13	26%	10	23%	
75 en ouder	16	31%	20	46%	
Etniciteit					
Nederlands	44	86%	23	92%	<i>n.s.</i>
Surinaams/Antilliaans/Turks/Marokkaans	4	8%			
overig allochtoon	3	6%	2	8%	
Gemeente					
Almere	24	48%	14	35%	<i>n.s.</i>
andere gemeente in Flevoland	22	44%	25	63%	
buiten Flevoland	4	8%	1	3%	
Totaal					
aantal	51		44		

Conclusie

Ouderenmishandeling valt deels buiten het blikveld van de Flevomonitor, maar omdat dit thema ook huiselijk geweld onder oudere slachtoffers beslaat, is het toch mogelijk om ook binnen de Flevomonitor ouderenmishandeling verder en meer inhoudelijk te bestuderen.

In de aangeleverde registratiegegevens van de deelnemende instanties over de periode 2008-2010 zijn in totaal 95 unieke slachtoffers van huiselijk geweld van 65 jaar en ouder geïdentificeerd. Deze personen zijn wat vaker vrouw dan man, maar toch zijn er bij ouderenmishandeling meer mannelijke slachtoffers dan bij huiselijk geweld in het algemeen. Verder zijn slachtoffers van ouderenmishandeling voornamelijk autochtoon Nederlands en vier van de tien komen uit Almere. Hoewel het om zeer beperkte aantallen gaat, lijkt het dat er in de loop der tijd wat meer allochtonen en Almeerders zijn bijgekomen. Bij 6 van de 95 is sprake van herhaald slachtofferschap; zij waren in drie jaar tijd als slachtoffer betrokken bij twee of meer bij de politie gemelde incidenten.

Plegers van ouderenmishandeling kunnen alleen worden geïdentificeerd in de politieregistratie, omdat daar een koppeling gemaakt kan worden tussen (de leeftijd van) het slachtoffer en de dader. Omdat bovendien niet bij alle incidenten een verdachte is geregistreerd, konden in de registraties van 2008-2010 niet meer dan 22 unieke plegers van ouderenmishandeling worden teruggevonden. Tweederde van deze plegers is man en driekwart autochtoon Nederlands. Drie zijn zelf 65-plus. Bij 5 plegers is sprake van herhaald daderschap, maar slechts 2 van hen mishandelden bij herhaling hetzelfde slachtoffer. De 3 andere herhaalde daders waren betrokken bij incidenten van huiselijk geweld met jongere slachtoffers.

Meer inhoudelijke verdieping van het thema ouderenmishandeling is gedaan door middel van dossierstudie van 41 politiedossiers en 14 dossiers van de BlijfGroep. Uit deze dossiers bleek dat ouderenmishandeling meestal de vorm van lichamelijke en/of psychische mishandeling aanneemt. Andere vormen (verwaarlozing, schending van rechten, seksueel misbruik en uitbuiting) werden veel minder of zelfs helemaal niet aangetroffen. Psychische mishandeling is meestal langdurig van aard, terwijl lichamelijke mishandeling vaak ook eenmalig of kortdurend plaatsvindt. Omdat ouderenmishandeling in deze verdiepende studie is beperkt tot huiselijk geweld, was de dader meestal afkomstig uit de huiselijke kring, meestal een partner of volwassen zoon of dochter. Partners plegen zowel psychische als lichamelijke mis-

handeling. Opvallend hierbij waren 4 dossiers waarin een relatief jonge buitenlandse vrouw haar oudere echtgenoot bedreigde. Kinderen maken zich vaker schuldig aan lichamelijke mishandeling.

Ouderenmishandeling in de vorm van ontspoorde zorg, waarbij de verzorgende uit frustratie een oudere hulpbehoevende mishandelt, werd in 2 dossiers aangetroffen. In beide gevallen ging het hierbij om thuiswonende partners. Mishandeling door professionele verzorgers in zorginstellingen kwam in de dossiers niet voor, maar dit valt meestal ook niet onder huiselijk geweld.

Bij ouderenmishandeling is er per definitie een bepaalde mate van afhankelijkheid van het slachtoffer ten opzichte van de dader. Uit de dossiers bleek echter ook vaak het omgekeerde het geval: zieke of dementerende partners mishandelen soms de partner die hen verzorgd of vrouwen mishandelen hun echtgenoot van wie zij financieel afhankelijk zijn. Kinderen die hun ouders mishandelen kunnen of willen soms om hele andere redenen niet in hun eigen onderhoud voorzien. Een opvallend hoog aantal daders (20 van de 55) bleek te kampen met verslaving en/of psychische problematiek.

Bij incidenten van ouderenmishandeling in de politiedossiers is vaker sprake van lichamelijke mishandeling door een kind, dan bij de incidenten in de dossiers van BlijfGroep. Ook lijkt er verschil tussen slachtoffers die zich alleen melden bij de politie en slachtoffers die zich melden bij de hulpverlening.

7 OVERZICHTEN PER INSTELLING

BlijfGroep

Geslacht		
man	51	10%
vrouw	447	90%
Leeftijd		
jonger dan 20	15	3%
20 t/m 29	126	25%
30 t/m 39	166	33%
40 t/m 49	125	25%
50 t/m 59	53	11%
60 en ouder	13	3%
Etniciteit		
Nederlands	265	54%
Surinaams	57	12%
Antilliaans	18	4%
Turks	9	2%
Marokkaans	28	6%
overig westers	37	8%
overig niet-westers	74	15%
Gemeente		
Almere	304	73%
Lelystad	75	18%
Dronten		
Noordoostpolder		
Urk		
Zeewolde	4	1%
buiten Flevoland	32	8%
Opleiding		
laag		~
midden		~
hoog		~
Inkomen		
geen	99	21%
loondienst	225	47%
uitkering	128	27%
anders	24	5%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	12	3%
zelfstandig	460	95%
opvang en begeleiding		
institutioneel	10	2%
dakloos	2	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	12	3%
alleenstaand zonder kind(eren)	27	6%
alleenstaand met kind(eren)	127	29%
met partner zonder kind(eren)	49	11%
met partner en kind(eren)	203	47%
anders	19	4%

De BlijfGroep biedt in Noord-Holland en Flevoland via Steunpunten Huiselijk Geweld ambulante begeleiding aan vrouwen (soms ook mannen) die te maken hebben met relationeel geweld. Daarnaast zijn er noodbedden of begeleid woonprojecten voor vrouwen en eventuele kinderen die wegens thuisgeweld opvang nodig hebben. Ook verzorgt de BlijfGroep ambulante hulp bij begeleide terugkeer.

De BlijfGroep leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **499 unieke personen**, waarvan er 99 meerdere keren voorkomen. Er is veel doorstroom van Steunpunt naar noodbedden, begeleid wonen en begeleide terugkeer.

Negen op de tien zijn vrouwen. Het gaat voornamelijk om 20-ers, 30-ers en 40-ers. De gemiddelde leeftijd is 36 jaar. Bijna de helft is allochtoon; vooral Surinaams of overig niet-westers. Bijna driekwart is afkomstig uit Almere. Ongeveer de helft heeft inkomsten uit loondienst; de andere helft heeft ofwel een uitkering, ofwel leeft van het inkomen van een ander. Het merendeel woont zelfstandig. In de meeste gevallen gaat het om gezinnen met kinderen of alleenstaande moeders.

Gegevens met betrekking tot het opleidingsniveau zijn incompleet.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (82%) duurden gemiddeld ruim 3 maanden (0-548 dagen, gem. 100). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (18%) duurden op dat moment gemiddeld ruim 4 maanden (1-648 dagen, gem. 124).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dakloos	2	0%
<i>feitelijk</i>	1	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	1	0%
slachtoffer huiselijk geweld	478	96%
pleger huiselijk geweld	71	14%
schulden	0	0%

Verslaving wordt bij de BlijfGroep wel geregistreerd, maar komt bij geen van de cliënten in het bestand voor. Twee personen zijn geregistreerd als feitelijk dakloos, waaronder één zwerfjongere. Verrweg de meeste cliënten (478) zijn geregistreerd als slachtoffer; 71 als pleger. Bij geen van de cliënten zijn schulden geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 491 personen uit de registratie van de BlijfGroep tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 493 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

MEE IJsseloevers

Geslacht		
man	1 208	55%
vrouw	987	45%
Leeftijd		
jonger dan 20	1 122	51%
20 t/m 29	408	19%
30 t/m 39	201	9%
40 t/m 49	192	9%
50 t/m 59	159	7%
60 en ouder	102	5%
Etniciteit		
Nederlands		~
Surinaams		~
Antilliaans		~
Turks		~
Marokkaans		~
overig westers		~
overig niet-westers		~
Gemeente		
Almere	978	45%
Lelystad	654	30%
Dronten	222	10%
Noordoostpolder	215	10%
Urk	59	3%
Zeewolde	71	3%
buiten Flevoland		
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis		~
zelfstandig		~
opvang en begeleiding		~
institutioneel		~
dakloos		~
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

MEE IJsseloevers biedt informatie, advies en ondersteuning aan mensen met een beperking of chronische ziekte. MEE IJsseloevers is actief in Flevoland en delen van Overijssel.

MEE IJsseloevers leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **2 199 unieke personen**, waarvan er 302 meerdere keren voorkomen.

De cliënten van MEE IJsseloevers zijn iets vaker man dan vrouw. De helft is jonger dan 20 jaar en de gemiddelde leeftijd ligt ook relatief laag op 24 jaar. Bijna de helft van de cliënten komt uit Almere en bijna een derde uit Lelystad.

Gegevens met betrekking tot etniciteit, woonsituatie en samenstelling huishouden zijn incompleet. Opleiding en bron van inkomsten wordt niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (66%) duurden gemiddeld ongeveer 7 maanden (0-1877 dagen, gem. 200). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (34%) duurde op dat moment ongeveer 8 maanden (0-2034 dagen, gem. 225).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	16	1%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	16	1%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Van 16 personen is bekend dat zij residentieel dakloos zijn. Verslaving, huiselijk geweld, noch schulden worden door MEE IJsseloevers geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 16 personen uit de registratie van MEE IJsseloevers tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 151 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

IrisZorg

Geslacht		
man	22	31%
vrouw	50	69%
Leeftijd		
jonger dan 20	7	10%
20 t/m 29	27	38%
30 t/m 39	17	24%
40 t/m 49	13	18%
50 t/m 59	6	9%
60 en ouder	1	1%
Etniciteit		
Nederlands	50	69%
Surinaams	9	13%
Antilliaans	7	10%
Turks	1	1%
Marokkaans		
overig westers	2	3%
overig niet-westers	3	4%
Gemeente		
Almere	11	15%
Lelystad	26	36%
Dronten	1	1%
Noordoostpolder	3	4%
Urk		
Zeewolde		
buiten Flevoland	31	43%
Opleiding		
laag	37	51%
midden	34	47%
hoog	1	1%
Inkomen		
geen	13	18%
loondienst	11	15%
uitkering	47	65%
anders	1	1%
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		
alleenstaand zonder kind(eren)	38	53%
alleenstaand met kind(eren)	33	46%
met partner zonder kind(eren)	1	1%
met partner en kind(eren)		
anders		

IrisZorg is een instelling voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang in Gelderland, Overijssel en Flevoland. IrisZorg biedt 24-uurs crisisopvang voor dak- en thuislozen, begeleid (zelfstandig) wonen en beschermd wonen.

IrisZorg leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **72 unieke personen**, waarvan er 6 meerdere keren voorkomen. Dit betrof vooral doorstroom van crisisopvang naar begeleid wonen en van begeleid wonen naar begeleid zelfstandig wonen.

Zeven op de tien geregistreerde cliënten zijn vrouwen. De leeftijd varieert van 18 tot 62 jaar, met een gemiddelde van 33 jaar. Ruim een derde komt uit de vestigingsplaats Lelystad, maar vaker komen cliënten van buiten de provincie. De helft is lager opgeleid en het merendeel leeft van een uitkering. Het betreft vooral alleenstaanden of alleenstaande ouders.

De woonsituatie voorafgaand aan de opvang wordt niet geregistreerd.

De in 2009 afgeronde hulpverleningstrajecten (81%) duurden gemiddeld ruim 3 maanden (1-708 dagen, gem. 103). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (19%) duurden op dat moment ruim 4 maanden (0-807 dagen, gem. 137).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	11	15%
<i>alcohol</i>	6	8%
<i>harddrugs</i>	4	6%
<i>softdrugs</i>	1	1%
dak- en thuisloos	65	90%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	50	69%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	14	19%
slachtoffer huiselijk geweld	22	31%
pleger huiselijk geweld	1	1%
schulden	54	75%

Bij één op de zes personen in het bestand van IrisZorg is verslaving geregistreerd. Vanwege de aard van de instelling worden de meeste cliënten als residentieel dakloze of zwerfjongere aangemerkt. Eén op de drie cliënten staat geregistreerd als slachtoffer van huiselijk geweld. Eén persoon is pleger van huiselijk geweld. Bij driekwart zijn schulden geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 71 personen uit de registratie van IrisZorg tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Ook na koppeling met registraties van andere instanties bleken 71 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Kwintes

Geslacht		
man	724	55%
vrouw	583	45%
Leeftijd		
jonger dan 20	62	5%
20 t/m 29	260	20%
30 t/m 39	273	21%
40 t/m 49	312	24%
50 t/m 59	274	21%
60 en ouder	114	9%
Etniciteit		
Nederlands		<i>n.g.</i>
Surinaams		<i>n.g.</i>
Antilliaans		<i>n.g.</i>
Turks		<i>n.g.</i>
Marokkaans		<i>n.g.</i>
overig westers		<i>n.g.</i>
overig niet-westers		<i>n.g.</i>
Gemeente		
Almere	587	46%
Lelystad	355	28%
Dronten	97	8%
Noordoostpolder	173	14%
Urk	13	1%
Zeewolde	18	1%
buiten Flevoland	28	2%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis		~
zelfstandig		~
opvang en begeleiding		~
institutioneel		~
dakloos		~
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

Kwintes biedt informatie, advies, begeleiding, beschermd wonen, dagbesteding en bemoeizorg aan mensen met psychische problemen die moeite hebben zelfstandig te leven. Het werkgebied omvat heel Flevoland en delen van Utrecht en Zuid-Holland.

Kwintes leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **1 307 unieke personen**, waarvan er 446 meerdere keren voorkomen. In veel gevallen is er hierbij sprake combinatie van het dagactiviteitencentrum met één van de andere afdelingen, maar er is ook doorstroom van bijvoorbeeld beschermd wonen naar woonbegeleiding.

Iets meer dan de helft van de personen in de registratie is man. Alle leeftijdscategorieën zijn vertegenwoordigd; de gemiddelde is 40 jaar. De helft woont in Almere en ruim een kwart in Lelystad.

Gegevens met betrekking tot woonsituatie en samenstelling huishouden zijn incompleet. Etniciteit, opleiding en bron van inkomen worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (28%) duurden gemiddeld ruim 1 jaar (0-5232 dagen, gem. 492). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (72%) duurden op dat moment gemiddeld ruim 1½ jaar (0-4956 dagen, gem. 614).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	303	23%
<i>alcohol</i>	76	6%
<i>harddrugs</i>	20	2%
<i>softdrugs</i>	26	2%
dak- en thuisloos	335	26%
<i>feitelijk</i>	1	0%
<i>residentieel</i>	262	20%
<i>dreigend</i>	70	5%
<i>zwerfjongere</i>	4	0%
slachtoffer huiselijk geweld	4	0%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Een kwart van de cliënten van Kwintes is geregistreerd als verslaafde. Vanwege de aard van de instelling wordt een kwart van de cliënten als dak- en thuisloos aangemerkt, waaronder een vijfde residentieel dakloos. Vier cliënten zijn geregistreerd als slachtoffer van huiselijk geweld. Schulden worden bij Kwintes niet geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 507 personen uit de registratie van Kwintes tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 644 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Leger des Heils

Geslacht		
man	1 118	63%
vrouw	655	37%
Leeftijd		
jonger dan 20	124	7%
20 t/m 29	623	35%
30 t/m 39	356	20%
40 t/m 49	381	22%
50 t/m 59	176	10%
60 en ouder	111	6%
Etniciteit		
Nederlands	816	46%
Surinaams	343	19%
Antilliaans	170	10%
Turks	20	1%
Marokkaans	78	4%
overig westers	115	7%
overig niet-westers	229	13%
Gemeente		
Almere	1 110	66%
Lelystad	265	16%
Dronten	13	1%
Noordoostpolder	11	1%
Urk	2	0%
Zeewolde	18	1%
buiten Flevoland	268	16%
Opleiding		
laag		~
midden		~
hoog		~
Inkomen		
geen		~
loondienst		~
uitkering		~
anders		~
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		
alleenstaand zonder kind(eren)	1 125	66%
alleenstaand met kind(eren)	353	21%
met partner zonder kind(eren)	97	6%
met partner en kind(eren)	142	8%
anders		

Het Leger des Heils is een landelijke instelling voor maatschappelijke opvang. In Flevoland zijn verschillende afdelingen actief: 10 voor toekomst (gezinsondersteuning), begeleid wonen, dag- en nachtopvang, Domus (veelplegers), Grijs Genoegen (oudere zorgmijders), Kamers met Kansen, Room4U en Vast & Verder (jongeren), mobiel preventieteam (bemoeizorg), noodopvang voor gezinnen, 24-uurs noodopvang Perspectief, dagbesteding en Zij aan Zij (tienermoeders).

Het Leger des Heils leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **1 773 unieke personen**, waarvan er 309 meerdere keren voorkomen. In veel gevallen betreft het overlap tussen dag- en nachtopvang en andere afdelingen omdat de eerste ook postadressen verzorgt.

Ruim één op de drie cliënten is vrouw. Gemiddeld zijn de cliënten 36 jaar, maar vrijwel alle leeftijden zijn vertegenwoordigd. Ruim de helft is allochtoon, vooral Surinaams, Antilliaans of overig niet-westers allochtoon. Tweederde komt uit Almere, de rest meestal uit Lelystad of van buiten de provincie; nauwelijks uit kleine Flevolandse gemeenten. Het gaat meestal om alleenstaanden of eenoudergezinnen.

Gegevens met betrekking tot opleiding en bron van inkomsten zijn incompleet. Woonsituatie voorafgaand aan instroom wordt niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (41%) duurden gemiddeld ongeveer 8 maanden (0-3326 dagen, gem. 250). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (57%) duurden op dat moment gemiddeld bijna 1 jaar (0-3231 dagen, gem. 349).

Geregistreeerde problematiek		
verslaafd	154	9%
<i>alcohol</i>	74	4%
<i>harddrugs</i>	40	2%
<i>softdrugs</i>	79	5%
dak- en thuisloos	1 679	95%
<i>feitelijk</i>	355	20%
<i>residentieel</i>	314	18%
<i>dreigend</i>	233	13%
<i>zwerfjongere</i>	97	6%
slachtoffer huiselijk geweld	17	1%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	725	41%

Bij nog geen tiende van de klanten van het Leger des Heils is verslaving geregistreerd. Vanwege de aard van de instelling worden de meeste cliënten als dak- en thuisloos aangemerkt. Zeventien personen zijn geregistreerd als slachtoffer van huiselijk geweld (plegers worden niet geregistreerd). Ruim vier op de tien hebben schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 1 694 personen uit de registratie van het Leger des Heils tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 1 708 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland

Geslacht		
man	37	35%
vrouw	69	65%
Leeftijd		
jonger dan 20	20	19%
20 t/m 29	20	19%
30 t/m 39	25	24%
40 t/m 49	26	25%
50 t/m 59	10	10%
60 en ouder	3	3%
Etniciteit		
Nederlands	84	82%
Surinaams	3	3%
Antilliaans	1	1%
Turks	2	2%
Marokkaans	1	1%
overig westers	6	6%
overig niet-westers	6	6%
Gemeente		
Almere	1	1%
Lelystad	61	58%
Dronten	21	20%
Noordoostpolder	2	2%
Urk		
Zeewolde	21	20%
buiten Flevoland		
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		~
loondienst		~
uitkering		~
anders		~
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	4	5%
alleenstaand zonder kind(eren)	19	22%
alleenstaand met kind(eren)	19	22%
met partner zonder kind(eren)	6	7%
met partner en kind(eren)	31	36%
anders	7	8%

Maatschappelijke Dienstverlening Flevoland is een instelling voor algemeen maatschappelijk werk in de gemeenten Lelystad, Dronten en Zeewolde. Per jaar bezoeken duizenden mensen de sociaal raadslieden van het maatschappelijk werk.

Maatschappelijke Dienstverlening leverde een registratiebestand van Flevoland over 2010 met een selectie van gegevens van cliënten waarbij verslaving, dak- en thuisloosheid en/of huiselijk geweld was geregistreerd. Dit zijn **106 unieke personen**, waarvan er 1 tweemaal voorkomt.

De meerderheid is vrouw en autochtoon Nederlands. De gemiddelde leeftijd bedraagt 33 jaar. Cliënten zijn vrijwel uitsluitend afkomstig uit de gemeenten waar de instantie actief is: Lelystad, Dronten en Zeewolde. Het gaat om zowel alleenstaanden als (eenouder)gezinnen.

Gegevens met betrekking tot bron van inkomen zijn incompleet. Opleiding en woonsituatie worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (83%) duurden gemiddeld ongeveer ½ jaar (0-917 dagen, gem. 191). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (17%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 5 maanden (11-387 dagen, gem. 139).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	38	36%
<i>alcohol</i>	18	17%
<i>harddrugs</i>	13	12%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	30	28%
<i>feitelijk</i>	25	23%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	5	5%
slachtoffer huiselijk geweld	39	37%
pleger huiselijk geweld	1	1%
schulden	10	9%

Ruim een derde van de geselecteerde cliënten is verslaafd aan alcohol of harddrugs. Wat betreft dak- en thuisloosheid wordt bij Maatschappelijke Dienstverlening alleen vastgelegd als iemand op straat leeft. Ruim een kwart van de geselecteerde cliënten is feitelijk dakloos of zwerfjongere. Ruim een derde van de cliënten is geselecteerd wegens slachtofferschap huiselijk geweld

(plegers worden niet geregistreerd). Bij tien geselecteerde cliënten zijn schulden geregistreerd.

Door de selectie op thematiek behoren al deze 106 bij Maatschappelijke Dienstverlening geregistreerde personen tot de doelgroep van de Flevomonitor.

Meerkanten

Geslacht		
man	2 481	51%
vrouw	2 400	49%
Leeftijd		
jonger dan 20	75	2%
20 t/m 29	1 069	22%
30 t/m 39	1 058	22%
40 t/m 49	1 045	21%
50 t/m 59	791	16%
60 en ouder	843	17%
Etniciteit		
Nederlands	4 466	95%
Surinaams	21	0%
Antilliaans	6	0%
Turks	27	1%
Marokkaans	18	0%
overig westers	38	1%
overig niet-westers	143	3%
Gemeente		
Almere	458	9%
Lelystad	1 812	37%
Dronten	695	14%
Noordoostpolder	822	17%
Urk	91	2%
Zeewolde	274	6%
buiten Flevoland	711	15%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis		~
zelfstandig		~
opvang en begeleiding		~
institutioneel		~
dakloos		~
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

Meerkanten is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg Flevoland, Utrecht en de Veluwe. Hoewel Meerkanten met Symfora inmiddels is gefuseerd in GGz Centraal, zijn de registratiesystemen van beide instanties nog gescheiden.

Meerkanten leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **4 881 unieke personen**, waarvan er 181 meerdere keren voorkomen.

De man-vrouwverdeling is ongeveer gelijk. Er is veel variatie in leeftijd, maar de groep ouderen is relatief groot. De gemiddelde leeftijd is 44 jaar. Vrijwel alle cliënten zijn autochtoon Nederlands. Er komen meer klanten uit Lelystad, Dronten en Noordoostpolder dan uit Almere.

Gegevens met betrekking tot woonsituatie en samenstelling huishouden zijn incompleet. Opleiding en bron van inkomsten worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (42%) duurden gemiddeld ruim een jaar (0-4616 dagen, gem. 416). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (59%) duurden op dat moment gemiddeld 2 jaar (0-8581 dagen, gem. 730).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	1 363	28%
<i>alcohol</i>	843	17%
<i>harddrugs</i>	127	3%
<i>softdrugs</i>	117	4%
dak- en thuisloos	1	0%
<i>feitelijk</i>	1	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	872	18%

Ruim een kwart van de cliënten staat geregistreerd als zijnde verslaafd. In de meeste gevallen gaat het om alcoholverslaving. Eén cliënt is op basis van de woonsituatie geregistreerd als feitelijk dakloos. Huiselijk geweld wordt niet specifiek geregistreerd. Ruim één op de zes cliënten heeft schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 1 364 personen uit de registratie van Meerkanten tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 1 605 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Openbaar Ministerie

Geslacht		
man	255	93%
vrouw	20	7%
Leeftijd		
jonger dan 20	22	8%
20 t/m 29	88	32%
30 t/m 39	54	20%
40 t/m 49	73	27%
50 t/m 59	30	11%
60 en ouder	6	2%
Etniciteit		
Nederlands	163	59%
Surinaams	42	15%
Antilliaans	20	7%
Turks	5	2%
Marokkaans	13	5%
overig westers	8	3%
overig niet-westers	24	9%
Gemeente		
Almere	136	52%
Lelystad	39	15%
Dronten	11	4%
Noordoostpolder	19	7%
Urk	5	2%
Zeewolde	11	4%
buiten Flevoland	41	16%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		<i>n.g.</i>
alleenstaand zonder kind(eren)		<i>n.g.</i>
alleenstaand met kind(eren)		<i>n.g.</i>
met partner zonder kind(eren)		<i>n.g.</i>
met partner en kind(eren)		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>

Het Openbaar Ministerie zorgt ervoor dat strafbare feiten worden opgespoord, vervolgd en voor een strafrechter gebracht. Het OM houdt ook toezicht op de goede uitvoering van het vonnis.

Het Openbaar Ministerie leverde een registratiebestand van Flevoland over 2010 met een selectie van gegevens van personen die verdacht werden van het plegen van huiselijk geweld. Dit zijn **275 unieke personen**, waarvan er 20 bij meerdere zaken waren betrokken.

Het merendeel van de plegers van huiselijk geweld in de registratie van het Openbaar Ministerie is man. De leeftijd varieert van 15 tot en met 67 jaar met een gemiddelde van 35 jaar. Ruim de helft is autochtoon Nederlands. Van de allochtone groepen is die van de Surinamers het grootst. Ongeveer de helft komt uit Almere, één op de zes uit Lelystad, en eveneens één op de zes van buiten de provincie.

Gegevens met betrekking tot opleiding, bron van inkomsten, woonsituatie en samenstelling huishouden worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde trajecten (79%) duurden gemiddeld ruim 8 maanden (0-2647 dagen, gem. 244). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (21%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 7 maanden (0-1141 dagen, gem. 210).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	275	100%
schulden	0	0%

Alle geselecteerde personen in het bestand zijn plegers van huiselijk geweld. Verdere problematiek (verslaving, dak- en thuisloosheid, slachtofferschap van huiselijk geweld en schulden) wordt door het Openbaar Ministerie niet geregistreerd.

Door de selectie op thematiek behoren al deze 275 bij Openbaar Ministerie geregistreeerde personen tot de doelgroep van de Flevomonitor.

Politie

Geslacht		
man	816	45%
vrouw	1 019	55%
Leeftijd		
jonger dan 20	230	13%
20 t/m 29	519	28%
30 t/m 39	438	24%
40 t/m 49	424	23%
50 t/m 59	174	10%
60 en ouder	49	3%
Etniciteit		
Nederlands	1 250	68%
Surinaams	208	11%
Antilliaans	64	4%
Turks	27	2%
Marokkaans	55	3%
overig westers	86	5%
overig niet-westers	148	8%
Gemeente		
Almere	932	51%
Lelystad	446	25%
Dronten	74	4%
Noordoostpolder	88	5%
Urk	26	1%
Zeewolde	42	2%
buiten Flevoland	210	12%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		<i>n.g.</i>
alleenstaand zonder kind(eren)		<i>n.g.</i>
alleenstaand met kind(eren)		<i>n.g.</i>
met partner zonder kind(eren)		<i>n.g.</i>
met partner en kind(eren)		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>

Gegevens met betrekking tot opleiding, bron van inkomsten, woonsituatie en samenstelling huishouden worden niet geregistreerd.

De Politie Flevoland levert voor de Flevo-monitor gegevens over meldingen of aangiften waarbij de verbalisant de projectcode huiselijk geweld heeft toegewezen. De meldingen zijn in de provincie Flevoland gedaan; de incidenten kunnen ook buiten de provincie hebben plaatsgevonden. Incidenten die in Flevoland plaatsvonden, maar waarvan buiten de provincie melding is gemaakt, vallen onder een ander politiekorps en vallen daarmee buiten de selectie.

Politie Flevoland leverde een registratiebestand van Flevoland over 2010 met een selectie van gegevens van personen die betrokken waren bij incidenten van huiselijk geweld. Dit zijn **1 838 unieke personen**, waarvan er 228 bij meerdere incidenten waren betrokken.

Een kleine meerderheid is vrouw. Er is een grote variatie in leeftijd. De gemiddelde leeftijd is 34 jaar. Tweederde is autochtoon Nederlands. Surinamers vormen de grootste allochtone groep. De helft is afkomstig uit Almere, een kwart uit Lelystad en een achtste van buiten Flevoland.

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	1 318	72%
pleger huiselijk geweld	574	31%
schulden	0	0%

De geregisteerde personen zijn aangeduid als melder, aangever, benadeelde, slachtoffer of verdachte. Dubbelrollen zijn mogelijk. Alle personen die als melder, aangever, benadeelde en/of slachtoffer staan geregistreerd (maar niet als verdachte) zijn aangemerkt als slachtoffer van huiselijk geweld. Tot de plegers worden de personen gerekend die (ook) als verdachte staan

geregistreerd. Bijna driekwart van de geselecteerde personen is slachtoffer en een derde is pleger van huiselijk geweld. Overige problematiek (verslaving, dak- en thuisloosheid, schulden) wordt niet geregistreerd.

Door de selectie op thematiek behoren al deze 1 838 bij Politie Flevoland geregisteerde personen tot de doelgroep van de Flevomonitor.

Reclassering

Geslacht		
man	37	95%
vrouw	2	5%
Leeftijd		
jonger dan 20		
20 t/m 29	16	41%
30 t/m 39	11	28%
40 t/m 49	9	23%
50 t/m 59	2	5%
60 en ouder	1	3%
Etniciteit		
Nederlands	16	41%
Surinaams	9	23%
Antilliaans	8	21%
Turks		
Marokkaans		
overig westers	3	8%
overig niet-westers	3	8%
Gemeente		
Almere	19	49%
Lelystad	10	26%
Dronten	1	3%
Noordoostpolder	5	13%
Urk		
Zeewolde	1	3%
buiten Flevoland	3	8%
Opleiding		
laag	35	90%
midden	3	8%
hoog	1	3%
Inkomen		
geen	4	10%
loondienst	28	72%
uitkering	5	13%
anders	2	5%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	9	23%
zelfstandig	29	74%
opvang en begeleiding	1	3%
institutioneel		
dakloos		
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	9	23%
alleenstaand zonder kind(eren)	13	33%
alleenstaand met kind(eren)	2	5%
met partner zonder kind(eren)	8	21%
met partner en kind(eren)	6	15%
anders	1	3%

Reclassering begeleidt mensen die een strafbaar feit hebben gepleegd of daarvan worden verdacht.

Reclassering leverde een registratiebestand van Flevoland over 2010 met een selectie van gegevens van die verdacht werden van het plegen van huiselijk geweld. Dit zijn **39 unieke personen**. Er zijn geen dubbeltellingen.

De ruime meerderheid van de geregistreerde plegers is man. De leeftijd varieert van 21 tot en met 66 jaar, met een gemiddelde van 35 jaar. Vier op de tien zijn autochtoon Nederlands; Surinamers en Antillianen vormen de grootste allochtone groepen. De helft is afkomstig uit Almere en een kwart uit Lelystad. Het opleidingsniveau ligt meestal laag. Bijna driekwart heeft inkomsten uit loondienst of eigen bedrijf. Een kwart woont nog thuis bij ouders of verzorgers en de overige driekwart woont zelfstandig. Een derde is alleenstaand en eveneens een derde woont met partner en eventuele kinderen.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (15%) duurden gemiddeld ongeveer 1 jaar en 3 maanden (270-842 dagen, gem. 495). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (85%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 1½ jaar (16-1669 dagen, gem. 524).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	11	28%
<i>alcohol</i>	7	18%
<i>harddrugs</i>	3	8%
<i>softdrugs</i>	9	23%
dak- en thuisloos	1	3%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	1	3%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	39	100%
schulden	16	41%

Bij ruim een kwart van de geselecteerde cliënten van Reclassering is verslaving geregistreerd, voornamelijk aan alcohol of cannabis. Eén cliënt is geregistreerd als residentieel dakloze. Vanwege de selectie van de instantie zijn alle klanten geregistreerd als pleger van huiselijk geweld. Vier op de tien hebben schulden.

Door de selectie op thematiek behoren al deze 39 bij Reclassering Flevoland geregistreeerde personen tot de doelgroep van de Flevomonitor.

De Meregaard

Geslacht		
man	1 413	39%
vrouw	2 200	61%
Leeftijd		
jonger dan 20	66	2%
20 t/m 29	704	20%
30 t/m 39	885	25%
40 t/m 49	938	26%
50 t/m 59	628	17%
60 en ouder	392	11%
Etniciteit		
Nederlands	2 319	69%
Surinaams	289	9%
Antilliaans	73	2%
Turks	56	2%
Marokkaans	156	5%
overig westers	265	8%
overig niet-westers	199	6%
Gemeente		
Almere	3 469	96%
Lelystad	32	1%
Dronten	7	0%
Noordoostpolder	1	0%
Urk		
Zeewolde	7	0%
buiten Flevoland	96	3%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis	237	7%
zelfstandig	3 023	92%
opvang en begeleiding	15	1%
institutioneel	8	0%
dakloos	6	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

De Meregaard is onderdeel van de Symfora en biedt ambulante, klinische en deeltijd geestelijke gezondheidszorg in Almere. Symfora is met Meerkanten inmiddels gefuseerd in GGz Centraal, maar de registratiesystemen van beide instanties zijn nog gescheiden.

De Meregaard leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **3 613 unieke personen**, waarvan er 73 meerdere keren voorkomen.

Een kleine meerderheid van de bij De Meregaard geregistreerde personen is vrouw. De leeftijd varieert van 15 tot 93 jaar. De gemiddelde leeftijd is 42 jaar. Ruim tweederde van de cliënten is autochtoon Nederlands. Vrijwel alle klanten wonen zelfstandig in Almere.

Gegevens met betrekking samenstelling huishouden zijn incompleet. Opleiding en bron van inkomsten worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (37%) duurden gemiddeld ruim 1 jaar (1-8735 dagen, gem. 402). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (63%) duurden op dat moment gemiddeld circa 3 jaar (0-8856 dagen, gem. 1089).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	411	11%
<i>alcohol</i>	230	6%
<i>harddrugs</i>	47	1%
<i>softdrugs</i>	147	4%
dak- en thuisloos	47	1%
<i>feitelijk</i>	6	0%
<i>residentieel</i>	17	1%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	3	0%
slachtoffer huiselijk geweld	63	2%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	655	18%

Bij ongeveer één op de tien cliënten is geregistreerd als zijnde verslaafd, waarvan de helft aan alcohol. Zevenenveertig cliënten zijn dak- of thuisloos. Dit is 1% van het totale bestand. Het aantal geregisteerde slachtoffers van huiselijk geweld ligt iets hoger (2%). Daderschap van huiselijk geweld wordt niet geregistreerd. Bij ruim één op de zes klanten is sprake van schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 502 personen uit de registratie van De Meergaard tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 756 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Tactus

Geslacht		
man	1 024	77%
vrouw	309	23%
Leeftijd		
jonger dan 20	238	18%
20 t/m 29	274	21%
30 t/m 39	283	21%
40 t/m 49	268	20%
50 t/m 59	201	15%
60 en ouder	69	5%
Etniciteit		
Nederlands	968	73%
Surinaams	99	8%
Antilliaans	35	3%
Turks	23	2%
Marokkaans	40	3%
overig westers	56	4%
overig niet-westers	104	8%
Gemeente		
Almere	702	53%
Lelystad	348	26%
Dronten	65	5%
Noordoostpolder	85	6%
Urk	14	1%
Zeewolde	18	1%
buiten Flevoland	89	7%
Opleiding		
laag		~
midden		~
hoog		~
Inkomen		
geen		~
loondienst		~
uitkering		~
anders		~
Woonsituatie		
ouderlijk huis		~
zelfstandig		~
opvang en begeleiding		~
institutioneel		~
dakloos		~
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

Tactus is een instelling voor verslavingszorg in Oost-Nederland en Flevoland. In Flevoland biedt Tactus ambulante verslavingszorg aan mensen met alcohol-, drugs- en gokproblemen, of andere vormen van verslaving.

Tactus leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **1 133 unieke personen**, waarvan er 135 meerdere keren voorkomen. In de meeste gevallen betreft het overlap tussen de reguliere cliëntenregistratie en die van de forensische polikliniek.

Een kleine kwart van de geregistreerde klanten is vrouw. De gemiddeld leeftijd is 36 jaar. Ruim een kwart is allochtoon, met Surinamers als grootste groep. Iets meer dan de helft is afkomstig uit Almere en een kwart uit Lelystad

Gegevens met betrekking tot opleiding, bron van inkomsten, woonsituatie en samenstelling van het huishouden zijn incompleet.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (45%) duurden gemiddeld ongeveer 9 maanden (0-4711 dagen, gem. 264). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (55%) duurden op dat moment gemiddeld meer dan 2 jaar (0-8184 dagen, gem. 764).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	1 067	80%
<i>alcohol</i>	411	31%
<i>harddrugs</i>	300	23%
<i>softdrugs</i>	282	21%
dak- en thuisloos	53	4%
<i>feitelijk</i>	18	1%
<i>residentieel</i>	26	2%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	9	1%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	0	0%

Bij één op de vijf klanten van Tactus is géén verslaving geregistreerd. Het gaat hierbij om familieleden en relaties van verslaafden. Alcoholverslaving komt het vaakst voor, gevolgd door harddrugverslaving en cannabisverslaving. Dak - en thuisloosheid is bij 4% geregistreerd. Huiselijk geweld en schulden worden bij Tactus niet geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 1 071 personen uit de registratie van Tactus tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 1 139 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Tikvah

Geslacht		
man	15	43%
vrouw	20	57%
Leeftijd		
jonger dan 20	6	17%
20 t/m 29	21	60%
30 t/m 39	7	20%
40 t/m 49	1	3%
50 t/m 59		
60 en ouder		
Etniciteit		
Nederlands	24	69%
Surinaams	2	6%
Antilliaans	3	9%
Turks		
Marokkaans		
overig westers	1	3%
overig niet-westers	5	14%
Gemeente		
Almere		
Lelystad	35	100%
Dronten		
Noordoostpolder		
Urk		
Zeewolde		
buiten Flevoland		
Opleiding		
laag	25	78%
midden	7	22%
hoog		
Inkomen		
geen	8	24%
loondienst	3	9%
uitkering	18	55%
anders	4	12%
Woonsituatie		
ouderlijk huis	1	3%
zelfstandig	3	9%
opvang en begeleiding	22	63%
institutioneel		
dakloos	9	26%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	1	3%
alleenstaand zonder kind(eren)	19	54%
alleenstaand met kind(eren)	12	34%
met partner zonder kind(eren)		
met partner en kind(eren)	4	11%
anders		

Tikvah, gevestigd in Lelystad, biedt ambulante hulpverlening en woonbegeleiding aan jongeren en jongvolwassenen vanaf 18 jaar, die om verschillende redenen nog niet in staat zijn om zelfstandig te kunnen wonen.

Tikvah leverde het totale registratiebestand over 2010 met **35 unieke personen**. Er zijn geen dubbeltellingen.

Vrouwen vormen ruim de helft van het cliëntenbestand. De leeftijd varieert van 17 tot en met 41 jaar, maar de meesten zijn twintigers. De gemiddelde leeftijd is 25 jaar. Twee op de drie cliënten zijn autochtoon Nederlands, de overigen zijn vooral van overig niet-westerse afkomst. Alle cliënten zijn woonachtig in de vestigingsplaats Lelystad. Het opleidingsniveau is over het algemeen laag en de meesten leven van een uitkering of hebben helemaal geen eigen inkomen. Negen van de tien cliënten waren voorafgaand aan instroom bij Tikvah al dakloos of verbleven in een vorm van opvang. Ruim de helft is alleenstaand en een derde betreft eenoudergezinnen.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (46%) duurden gemiddeld ruim 1 jaar (41-1557 dagen, gem. 397). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (54%) duurden op dat moment iets minder dan 1 jaar (24-764 dagen, gem. 339).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	14	40%
<i>alcohol</i>	4	11%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	8	23%
dak- en thuisloos	21	60%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	16	46%
<i>dreigend</i>	5	15%
<i>zwerfongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	8	23%
pleger huiselijk geweld	2	6%
schulden	20	57%

Vier op de tien cliënten staan geregistreerd als zijnde verslaafd, waarvan de meesten cannabisverslaafd. Cliënten die ambulante hulpverlening ontvangen zijn als dreigend dakloze aangemerkt. Cliënten vanaf 23 jaar in woonbegeleiding zijn residentieel dakloos. In totaal vallen zes op de tien cliënten in de categorie dak- en thuislozen. Acht cliënten zijn slachtoffer en twee zijn plegers

van huiselijk geweld. Ruim de helft heeft schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 29 personen uit de registratie van Tikvah tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Ook na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 29 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Vangnet & Advies

Geslacht		
man	536	53%
vrouw	485	48%
Leeftijd		
jonger dan 20	21	2%
20 t/m 29	202	19%
30 t/m 39	232	22%
40 t/m 49	239	23%
50 t/m 59	177	17%
60 en ouder	181	17%
Etniciteit		
Nederlands		<i>n.g.</i>
Surinaams		<i>n.g.</i>
Antilliaans		<i>n.g.</i>
Turks		<i>n.g.</i>
Marokkaans		<i>n.g.</i>
overig westers		<i>n.g.</i>
overig niet-westers		<i>n.g.</i>
Gemeente		
Almere	594	56%
Lelystad	240	23%
Dronten	63	6%
Noordoostpolder	134	13%
Urk	7	1%
Zeewolde	29	3%
buiten Flevoland	1	0%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		~
loondienst		~
uitkering		~
anders		~
Woonsituatie		
ouderlijk huis		~
zelfstandig		~
opvang en begeleiding		~
institutioneel		~
dakloos		~
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		
alleenstaand zonder kind(eren)	564	56%
alleenstaand met kind(eren)	223	22%
met partner zonder kind(eren)	87	9%
met partner en kind(eren)	121	13%
anders		

Bij Vangnet & Advies (GGD) kunnen politie, huisarts, wooncorporatie, maatschappelijk werk, of andere professionals melding maken van personen of gezinnen die volledig vastlopen.

Vangnet & Advies leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **1 068 unieke personen**, waarvan er 62 meerdere keren voorkomen.

Er zijn bijna evenveel mannelijke als vrouwelijke cliënten. Er is veel variatie in leeftijd, maar de gemiddelde leeftijd ligt relatief hoog op 44 jaar. Ruim de helft is afkomstig uit Almere, een kwart uit Lelystad en een achtste uit de Noordoostpolder. In de meeste gevallen gaat het om alleenstaanden, gevolgd door eenoudergezinnen.

Gegevens met betrekking tot bron van inkomsten en woonsituatie zijn incompleet. Etniciteit en opleidingsniveau worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (84%) duurden gemiddeld ongeveer 4 maanden (0-2661 dagen, gem. 115). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (17%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 2 maanden (0-1480 dagen, gem. 78).

Geregistreerde problematiek		
verslaafd	166	16%
<i>alcohol</i>	25	2%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	482	45%
<i>feitelijk</i>	133	13%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	315	30%
<i>zwerfjongere</i>	26	2%
slachtoffer huiselijk geweld	30	3%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	540	51%

Eén op de zes cliënten staat geregistreerd als verslaafd. Het middel is meestal niet gespecificeerd. Ruim vier op de tien klanten zijn dak- of thuisloos, waarbij het in de meeste gevallen gaat om dreigende dakloosheid. Ruim een tiende is feitelijk dakloos. Het aandeel slachtoffers van huiselijk geweld bedraagt 3% (plegers worden niet geregistreerd). De helft heeft schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 604 personen uit de registratie van Vangnet & Advies tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 663 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

De Waag

Geslacht		
man	618	84%
vrouw	115	16%
Leeftijd		
jonger dan 20	196	27%
20 t/m 29	186	25%
30 t/m 39	148	20%
40 t/m 49	134	18%
50 t/m 59	55	8%
60 en ouder	14	2%
Etniciteit		
Nederlands	470	65%
Surinaams	99	14%
Antilliaans	48	7%
Turks	11	2%
Marokkaans	28	4%
overig westers	35	5%
overig niet-westers	37	5%
Gemeente		
Almere	475	66%
Lelystad	105	15%
Dronten	23	3%
Noordoostpolder	26	4%
Urk	6	1%
Zeewolde	11	2%
buiten Flevoland	75	10%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		<i>n.g.</i>
loondienst		<i>n.g.</i>
uitkering		<i>n.g.</i>
anders		<i>n.g.</i>
Woonsituatie		
ouderlijk huis	209	35%
zelfstandig	324	54%
opvang en begeleiding	7	1%
institutioneel	60	10%
dakloos	1	0%
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	209	35%
alleenstaand zonder kind(eren)	99	16%
alleenstaand met kind(eren)	28	5%
met partner zonder kind(eren)	70	12%
met partner en kind(eren)	172	29%
anders	26	4%

De Waag biedt in de provincies Flevoland, Noord- en Zuid-Holland en Zeeland poliklinische forensische psychiatrische hulpverlening aan personen die met politie en justitie in aanraking zijn gekomen.

De Waag leverde het totale registratiebestand van Flevoland over 2010 met **733 unieke personen**, waarvan er 11 meerdere keren voorkomen.

Het zijn voornamelijk, maar niet uitsluitend, mannen. De gemiddelde leeftijd is 31 jaar. Ruim een kwart is jonger dan 20 jaar. Twee op de drie klanten zijn autochtoon Nederlands; Surinamers vormen de grootste allochtone groep. Eveneens twee op de drie komen uit Almere. De rest is voornamelijk afkomstig uit Lelystad of van buiten de provincie. De meesten wonen zelfstandig, maar ruim een derde woont nog bij zijn/haar ouders thuis. In totaal wonen vier op de tien cliënten samen met een partner.

Gegevens met betrekking tot opleiding en bron van inkomsten worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (49%) duurden gemiddeld ongeveer 10 maanden (0-1679 dagen, gem. 310). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (50%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 11 maanden (1-3152 dagen, gem. 346).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	258	35%
<i>alcohol</i>	146	20%
<i>harddrugs</i>	55	8%
<i>softdrugs</i>	152	21%
dak- en thuisloos	8	1%
<i>feitelijk</i>	1	0%
<i>residentieel</i>	5	1%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	2	0%
slachtoffer huiselijk geweld	0	0%
pleger huiselijk geweld	199	27%
schulden	229	31%

Eén op de drie cliënten staat geregistreerd als verslaafd. Daarbij gaat het meestal of alcohol- of cannabisverslaving. Acht cliënten zijn dak- of thuisloos. Ruim een kwart is pleger van huiselijk geweld (slachtofferchap wordt niet geregistreerd). Eén op de drie cliënten heeft schulden.

Op basis van de eigen registratie zouden 387 personen uit de registratie van De Waag tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 430 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Zorggroep Almere

Geslacht		
man	714	26%
vrouw	2 069	74%
Leeftijd		
jonger dan 20	223	8%
20 t/m 29	540	19%
30 t/m 39	737	26%
40 t/m 49	718	25%
50 t/m 59	408	14%
60 en ouder	207	7%
Etniciteit		
Nederlands	1 357	56%
Surinaams	386	16%
Antilliaans	100	4%
Turks	57	2%
Marokkaans	136	6%
overig westers	84	4%
overig niet-westers	308	13%
Gemeente		
Almere	2 786	100%
Lelystad	1	0%
Dronten		
Noordoostpolder		
Urk		
Zeewolde		
buiten Flevoland	12	0%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen	334	13%
loondienst	1 071	43%
uitkering	853	34%
anders	236	10%
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)	5	0%
alleenstaand zonder kind(eren)	572	22%
alleenstaand met kind(eren)	727	27%
met partner zonder kind(eren)	235	9%
met partner en kind(eren)	888	33%
anders	233	9%

Zorggroep Almere is een overkoepelende organisatie van eerstelijns gezondheidszorg en ouderenzorg in Almere. Alleen gegevens van de discipline Algemeen Maatschappelijk Werk zijn opgenomen in deze monitor.

Zorggroep Almere leverde het totale registratiebestand over 2010 met **2 833 unieke personen**, waarvan er 466 meerdere keren voorkomen.

Driekwart van de cliënten is vrouw. De spreiding in leeftijd is groot, maar het zwaartepunt ligt bij dertigers en veertigers. De gemiddelde leeftijd is 39 jaar. Meer dan de helft is autochtoon Nederlands. Surinamers vormen de belangrijkste etnische groep. Een enkeling uitgezonderd, zijn alle klanten afkomstig uit Almere. Vier op de tien cliënten hebben een betaalde baan en een derde leeft van een uitkering. In veel gevallen gaat het om alleenstaanden, een-oudergezinnen of partners met kinderen.

Gegevens met betrekking tot opleiding en woonsituatie worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (71%) duurden gemiddeld ruim 3 maanden (0-826 dagen, gem. 108). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (29%) duurden op dat moment gemiddeld circa 5 maanden (1-1360 dagen, gem. 145).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	11	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	124	4%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	338	12%

Verslaving is geregistreerd bij elf cliënten; het middel is daarbij niet gespecificeerd. Hoewel slachtofferschap van huiselijk geweld vaker is geregistreerd, komt dat toch neer op enkele procenten van het totale cliëntenbestand. Eén op de acht cliënten heeft schulden. Dak- en thuisloosheid en daderschap van huiselijk geweld wordt niet specifiek geregistreerd.

Op basis van de eigen registratie zouden 135 personen uit de registratie van Zorggroep Almere tot de doelgroep van de Flevomonitor behoren. Na koppeling met registraties van andere instanties bleken in totaal 417 personen verslaafd, dak- en thuisloos en/of slachtoffer of pleger van huiselijk geweld.

Zorggroep Oude en Nieuwe Land

Geslacht		
man	83	51%
vrouw	80	49%
Leeftijd		
jonger dan 20	13	10%
20 t/m 29	38	28%
30 t/m 39	33	24%
40 t/m 49	40	29%
50 t/m 59	10	7%
60 en ouder	2	2%
Etniciteit		
Nederlands		~
Surinaams		~
Antilliaans		~
Turks		~
Marokkaans		~
overig westers		~
overig niet-westers		~
Gemeente		
Almere		
Lelystad		
Dronten	1	1%
Noordoostpolder	132	88%
Urk	13	9%
Zeewolde		
buiten Flevoland	4	3%
Opleiding		
laag		<i>n.g.</i>
midden		<i>n.g.</i>
hoog		<i>n.g.</i>
Inkomen		
geen		~
loondienst		~
uitkering		~
anders		~
Woonsituatie		
ouderlijk huis		<i>n.g.</i>
zelfstandig		<i>n.g.</i>
opvang en begeleiding		<i>n.g.</i>
institutioneel		<i>n.g.</i>
dakloos		<i>n.g.</i>
Samenstelling huishouden		
met ouder(s)/verzorger(s)		~
alleenstaand zonder kind(eren)		~
alleenstaand met kind(eren)		~
met partner zonder kind(eren)		~
met partner en kind(eren)		~
anders		~

Zorggroep Oude en Nieuwe Land is een organisatie in de Noordoostpolder en Urk. Naast onder andere mantelzorgondersteuning en huishulp, maakt ook het Algemeen Maatschappelijk Werk deel uit van deze organisatie.

Zorggroep Oude en Nieuwe Land leverde een registratiebestand van Flevoland over 2010 met een selectie van slachtoffers van huiselijk geweld. Dit zijn **167 unieke personen**, waarvan er 12 meerdere keren voorkomen.

De helft van de geselecteerde cliënten is man. De gemiddelde leeftijd is 34 jaar. Vrijwel alle klanten komen uit de vestigingsgemeenten Noordoostpolder of Urk.

Gegevens met betrekking tot etniciteit, inkomen en samenstelling van het huishouden zijn incompleet. Opleiding en woonsituatie worden niet geregistreerd.

De in 2010 afgeronde hulpverleningstrajecten (73%) duurden gemiddeld ongeveer 4 maanden (0-690 dagen, gem. 114). De aan het eind van het jaar nog lopende trajecten (27%) duurden op dat moment gemiddeld ongeveer 11 maanden (7-771 dagen, gem. 318).

Geregisteerde problematiek		
verslaafd	0	0%
<i>alcohol</i>	0	0%
<i>harddrugs</i>	0	0%
<i>softdrugs</i>	0	0%
dak- en thuisloos	0	0%
<i>feitelijk</i>	0	0%
<i>residentieel</i>	0	0%
<i>dreigend</i>	0	0%
<i>zwerfjongere</i>	0	0%
slachtoffer huiselijk geweld	167	100%
pleger huiselijk geweld	0	0%
schulden	8	5%

Vanwege de selectie door de instelling zijn alle personen in het bestand slachtoffer van huiselijk geweld. Bij acht cliënten zijn schulden geregistreerd. Gegevens over verslaving, dak- en thuisloosheid en daderschap van huiselijk zijn niet geleverd.

Door de selectie op thematiek behoren al deze 167 bij Zorggroep Oude en Nieuwe Land geregisteerde personen tot de doelgroep van de Flevomonitor.

Woningcorporaties

De woningcorporaties hebben gegevens aangeleverd over huurachterstanden. Deze hebben geen betrekking op een heel kalenderjaar, maar geven de stand van zaken op een bepaald moment weer (31 december 2010).

Tabel 7.1 **Overzicht huurachterstanden en huisuitzettingen**

	De Alliantie	Centrada	Goede Stede	Ymere	Totaal
Huurachterstanden					
minder dan 1 maand		227	73		
1-2 maanden	211	243	182	642	
2-3 maanden	66	87	178	40	
3-4 maanden	27	31	62	³² 192	
4-5 maanden	10	19	37		
5 of meer maanden	22	31	40		
Totaal	336	638	572	1 031	2 577
Deurwaarder					
deurwaarder ingeschakeld	309	765	248	242	1 564
gerealiseerde huisuitzettingen	36	43	33	36	148

De Alliantie

De Alliantie bezit circa 6 600 wooneenheden in Almere. Hieronder vallen sociale huurwoningen, maar ook koopwoningen en vrije sector huurwoningen. Bij 336 adressen was sprake van een huurachterstand van ten minste één maand. In 2010 is 309 maal een deurwaarder ingeschakeld en hebben 36 huisuitzettingen plaatsgevonden.

Centrada

Centrada beheert meer dan 8 500 huurwoningen in Lelystad. Bij 411 adressen was er eind december 2010 sprake van een huurachterstand van ten minste 1 maand. Daarnaast hadden 227 huurders een achterstand van minder dan een maandhuur (met een gehanteerde ondergrens van € 10,-). In 2010 is 765 keer een incassobureau/deurwaarder ingeschakeld voor een huurachterstand bij een woning. In 2010 stonden er in totaal 129 huisuitzettingen op basis van een huurachterstand gepland, waarvan er 43 (33%) daadwerkelijk zijn uitgevoerd.

³² Huurachterstand van 3 maanden en meer.

Goede Stede

Goede Stede beheert ruim 7 400 huurwoningen in Almere en enkele tientallen in Lelystad. Bij 499 adressen was er sprake van een huurachterstand ten minste één maand. Goede Stede hanteert echter een systeem waarbij een betalingsachterstand van 1 eurocent al geldt als één maand huurschuld. Op 73 adressen was er aan het eind van 2010 geen sprake (meer) van huurachterstand, maar hier werd in de loop van 2010 wel een deurwaarder ingeschakeld (42 maal) of vond huisuitzetting plaats (31 maal). In totaal is 248 maal een deurwaarder ingeschakeld (meestal eenmalig, op sommige adressen tot drie maal) en hebben 33 huisuitzettingen plaatsgevonden.

Ymere

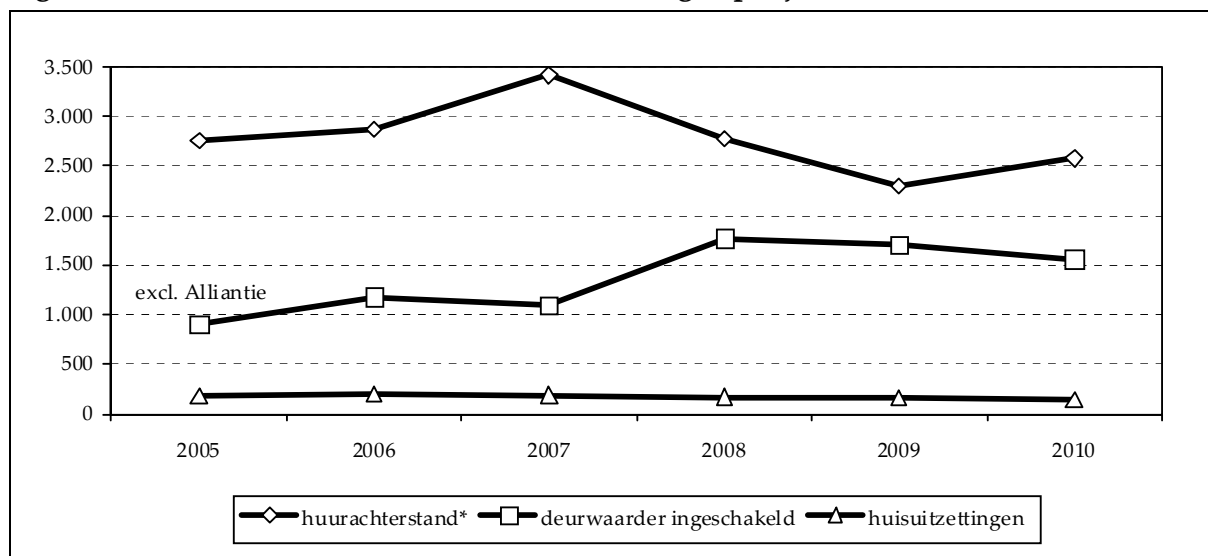
Ymere beheert ruim 7 500 huurwoningen in Almere. Bij 1 031 adressen was sprake van een huurachterstand van ten minste één maand. In 2010 is 242 maal een deurwaarder ingeschakeld en hebben 36 huisuitzettingen plaatsgevonden.

Op basis van de jaarverslagen van de woningcorporaties kunnen we concluderen dat de meeste huisuitzettingen plaatsvinden wegens huurachterstand en veel minder vaak wegens woonfraude of overlast.

Trends

Hoewel de cijfers niet helemaal vergelijkbaar zijn, lijkt het aantal huurachterstanden tussen 2005 en 2007 licht te zijn toegenomen. Tussen 2007 en 2009 daalde het aantal huurachterstanden; tussen 2009 en 2010 steeg het aantal huurachterstanden weer. De inzet van deurwaarders nam tussen 2005 en 2008 toe, maar is sindsdien stabiel of zelfs licht dalend. Hoewel het in de grafiek niet duidelijk naar voren komt, is het aantal huisuitzettingen tussen het 'topjaar' 2006 (196) en 2010 (148) toch met 24% gedaald.

Figuur 7.2 Huurachterstanden en huisuitzettingen per jaar

* Huurachterstanden van 2007-2010 ten minste één maand. Voor 2005 en 2006 gelden wisselende maten.

Eerder verschenen in de Bonger Reeks (www.rozenbergps.com)

Wiet Wijs (2004)

Marije Wouters & Dirk J Korf

Hoe vaker jongeren spijbelen, hoe groter de kans is dat zij (vaak en veel) blowen. Het project Wiet Wijs richt zich op jongeren tussen de 12 en 18 jaar die (tijdelijk) uitvallen in het reguliere voortgezet onderwijs, of na schooltijd een opvangproject volgen. In dit rapport brengen de auteurs verslag uit van een onderzoek naar het cannabisgebruik bij deze jongeren.

ISBN 90 5170 996 X

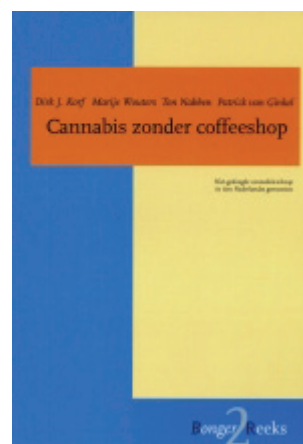

Cannabis zonder coffeeshop (2004)

Dirk J Korf, Marije Wouters, Ton Nabben & Patrick van Ginkel

Verslag van een onderzoek naar niet-gedoogde cannabisverkoop in tien Nederlandse gemeenten. In Nederland wordt de verkoop van cannabis aan gebruikers onder bepaalde voorwaarden gedoogd in zogenaamde coffeeshops. Coffeeshops zijn echter niet de enige locaties in het land waar consumenten cannabis aanschaffen.

ISBN 90 5170 977 3

Tippelen na de zone (2005)

Dirk J Korf, Erika van Vliet, Jaap Knotter & Marije Wouters

Dit rapport doet verslag van een onderzoek naar straatprostitutie en verborgen prostitutie in Amsterdam na het sluiten van de tippelzone aan de Theemsveg in december 2003.

ISBN 90 5170 075 X

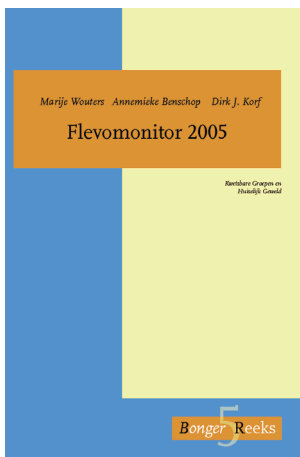
Gif, geweld & geld

(2006)

Jaap Knotter, Marije Wouters & Dirk J Korf

Een exploratief onderzoek naar productafpersing in Nederland. In deze publicatie staat het delict productafpersing centraal. Naast een overzicht van de aard en omvang van het delict in Nederland wordt er ingezoomd op de slachtoffers van productafpersers en de daders.

ISBN 978 90 5170 698 7

Flevomonitor 2005

(2006)

Marije Wouters, Annemieke Benschop & Dirk J Korf

In deze eerste jaargang van de Flevomonitor worden cijfers gepresenteerd over verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld die in 2005 contact hadden met de hulpverleningsinstaties in de provincie Flevoland.

ISBN 978 90 5170 938 2

Stapelen en doorpakken

(2007)

Karin Wesselink, Dirk J Korf & Smail Ettalhaoui

De schrijvers van dit boekje interviewen Marokkaanse studenten, om hen zelf te laten vertellen over hun gezins- en thuissituatie, basisschool, voortgezet onderwijs, omgeving, studiekeuze, studieverloop, leefwereld, problemen met politie en justitie en toekomstverwachtingen. Waarom verlaten sommige Marokkaanse jongeren voortijdig de schoolbanken en studeren anderen juist door?

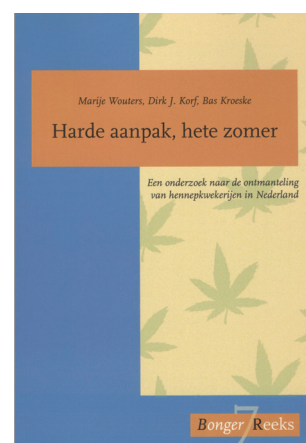
ISBN 978 90 3610 069 4

Harde aanpak, hete zomer (2007)

Marije Wouters, Dirk J Korf & Bas Kroeske

Een onderzoek naar de ontmanteling van hennepkwekerijen in Nederland. Welk beleid wordt gevoerd en welke actoren zijn daarbij betrokken? En wat is de beschikbaarheid en kwaliteit van informatie over ontmantelingen en geconfisqueerde aantallen hennepplanten?

ISBN 978 90 5170 556 0

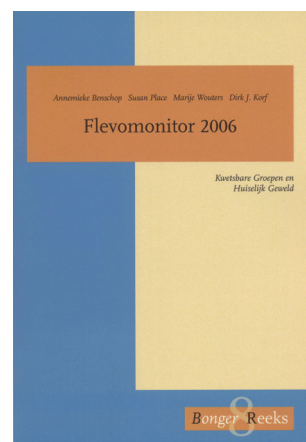

Flevomonitor 2006 (2007)

Annemieke Benschop, Susan Place, Marije Wouters & Dirk J Korf

Naast cijfers over verslaafden, dak- en thuislozen en slachtoffers van huiselijk geweld bij de hulpverleningsinstanties in de provincie Flevoland in 2006, bevat deze rapportage ook een verdiepende studie naar dak- en thuislozen.

ISBN 978 90 5170 857 8

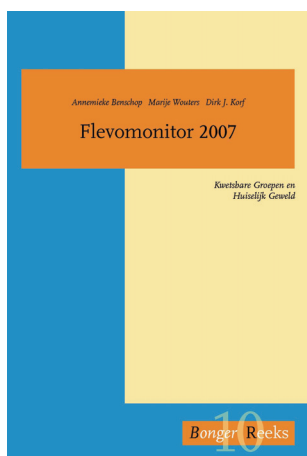
Straffen, vrouwen en moraal (2008)

Een selectie uit het werk van prof. Dr. Elisabeth Lissenberg

Uitgegeven ter gelegenheid van haar afscheid als hoogleraar criminologie aan de Universiteit van Amsterdam op vrijdag 15 februari 2008.

ISBN 978 90 5170 772 4

Flevomonitor 2007 (2008)

Annemieke Benschop, Marije Wouters & Dirk J Korf

De Flevomonitor levert jaarlijks cijfers rond de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie Flevoland. In deze derde jaargang lag de focus bij de verslavingshulpverlening.

ISBN 978 90 5170 917 9

Verborgene werelden (2009)

Dirk J Korf, Annemieke Benschop & Jaap Knotter

Jongens die seksueel misbruikt worden en jongensprostitués vormen groepen die grotendeels voor de buitenwacht verborgen blijven. In 'Verborgene werelden' rapporteren we over een intensieve zoektocht naar jongens die werkzaam zijn in de prostitutie en gegevens over seksueel misbruik van minderjarige jongens.

ISBN 978 90 3610 121 9

Coffeeshops in het hart van de stad (2009)

In de gemeentelijke nota Hart van Amsterdam wordt voorgesteld het aantal coffeeshops in het postcodegebied 1012 te halveren door deze - al dan niet gedwongen - te sluiten. In dit onderzoek is bezoekers en toeristen in de binnenstad van Amsterdam gevraagd naar hun visie op coffeeshops en de mogelijke sluiting ervan.

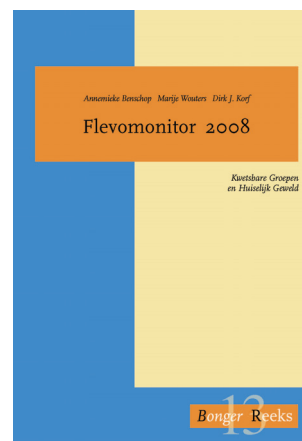
ISBN 978 90 3610 135 6

Flevomonitor 2008 (2009)

Annemieke Benschop, Marije Wouters & Dirk J Korf

De Flevomonitor levert jaarlijks cijfers rond de thema's verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie Flevoland. In een verdiepende studie is extra aandacht besteed aan daders en slachtoffers van huiselijk geweld.

ISBN 978 90 3610 141 7

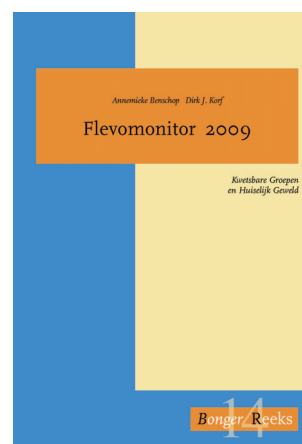

Flevomonitor 2009 (2010)

Annemieke Benschop & Dirk J Korf

De jaarlijkse monitor omtrent verslaving, dak- en thuisloosheid en huiselijk geweld in de provincie Flevoland levert in haar vijfde jaargang meer gedetailleerde cijfers over zwerfjongeren.

ISBN 978 90 3610 204 9

Coffeeshops, bezoekersstromen, motieven voor bezoek en spreiding in Amsterdam (2010)

Dirk J Korf & Nienke Liebrechts

Een onderzoek vanuit klantenperspectief naar coffeeshops in buurten in Oost en West waar problemen worden ervaren.

ISBN 978 90 3610 203 2

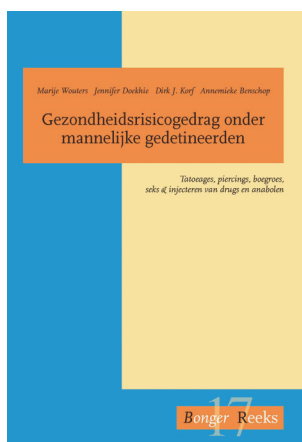

Beleving van werkstraf in de buurt door jongeren (2011)

Ton Nabben, Jennifer Doekhie, Dirk J Korf & Marijn Everartz

Naar aanleiding van discussies in de Tweede Kamer over de actieve stimulatie van het uitvoeren van werkstraffen door jongeren in de eigen buurt, staat in dit onderzoek de beleving van werkstraffen bij de jongeren centraal.

ISBN 978 90 3610 218 6

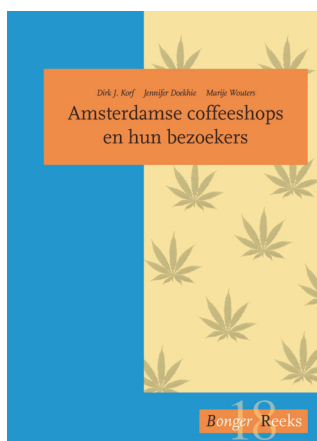

Gezondheidsrisicogedrag onder mannelijke gedetineerden (2011)

Marije Wouters, Jennifer Doekhie, Dirk J Korf & Annemieke Benschop

In dit onderzoek wordt voor het eerst een prevalentieschatting gemaakt van gedrag dat het risico op infectieziekten (hiv, soa, en hepatitis B en C) vergroot in Nederlandse detentie: tatoeages, piercings, boegroes, intraveneus druggebruik en – vrijwillige of onvrijwillige – onveilige seks.

ISBN 978 90 3610 226 1

Amsterdamse coffeeshops en hun bezoekers (2011)

Dirk J Korf, Jennifer Doekhie & Marije Wouters

Vanuit vier invalshoeken is het reilen en zeilen van Amsterdamse coffeeshops in kaart gebracht. Eerst is gekeken naar de directe omgeving van de coffeeshops en hoe zij er van buiten uitzien. Vervolgens zijn exploitanten geïnterviewd, observaties gedaan, klanten geteld en 1 214 klanten geïnterviewd.

ISBN 978 90 3610 236 0